

33 medeniyete ev sahipliği yapmış, Sahabeler Kenti Diyarbakır'da İl Müdürü olarak görev almanın heyecanı ve gururunun verdiği mutlulukla selamlıyorum sizleri...

Her bölgenin kendine has özellikleri ve güzellikleri vardır. Diyarbakır her şeyden önce tarihsel yapısıyla dikkat çekiyor olsa da Mezopotamya'nın en verimli topraklarının bu kadim şehirde yer aldığı herkes tarafından bilinen bir gerçektir.

Bu verimli topraklar ilimizi tarımın merkezi konumuna getirmiştir. Bu durum; ilimiz tarım ve hayvancılık potansiyeli nedeniyle, ülkemiz için ne denli önemli olduğunu göstermektedir.

Dicle Nehri'nin suladığı bu bereketli topraklar, birçok tarımsal ürünün gen kaynağıdır ve bu verimli topraklar bugün önemli bir üretim potansiyeline sahip olmuştur.

İlimiz nüfusunun önemli bir kısmı tarımda istihdam edilirken, tarım ve hayvancılıkta toplam istihdamdaki payı Türkiye ortalamasının üzerindedir.

Son dönemde uygulamaya geçirilen projelerle Diyarbakır;

Tarımsal üretimde söz sahibi olmuştur.

Binlerce yıllık bir geçmişi ile Diyarbakır Güneydoğu'nun dünyaya açılan penceresidir.

Bundan böyle bu pencerede; Diyarbakır'da Tarım adlı dergimiz de daha genişletilmiş haliyle yer alacaktır.

Diyarbakır'da Tarım adlı dergimiz; özellikle tarımla uğraşan çiftçilerimizi birçok konuda bilgilendirecek, güncel birçok konu ile çiftçilerimize rehber olacaktır.

Ayrıca; Diyarbakır'da Tarım sadece çiftçilerimizi değil her kesimden insanı kucaklayacaktır.

Sağlıktan gıdaya, yaşam öykülerinden yetiştiriciliğe kadar farklı birçok konuyu bünyesinde barındırma özelliğini taşıyor.

Diyarbakır'da Tarım dergisinin siz değerli okuyucularımıza faydalı olmasını diliyor derginin hazırlanmasında emeği geçen tüm arkadaşlarıma teşekkür ediyorum

Yeni sayımızda ilginizi çekecek yeni konularda buluşmak dileğiyle...

Mustafa Ertan ATALAR

Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürü

İmtiyaz Sahibi
İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü Adına
Mustafa ERTAN ATALAR

Yazı İşleri Müdürü
Sedat ILDIZ

Genel Yayın Yönetmeni
Ahmet MURATOĞLU

Yazı İşleri
Gülhan KAYA AYYILDIZ
Murat KANAT

Editör
Gülhan KAYA AYYILDIZ

Yazı Kurulu
Sedat ILDIZ
Mustafa KORKUTAN
Ahmet MURATOĞLU
Murat KANAT

Danışma Kurulu
Prof. Dr. İbrahim YOKAŞ
Prof. Dr. Betül BÜRÜN
Yrd. Doç. Ali İhsan ÖZTÜRK

Fotoğraf Arşivi
Mensur KAPLAN

Grafik-Tasarım
Filiz ARAS

Yazışma Adresi
İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Valilik Karşısı Yenişehir/ DİYARBAKIR

Tel: (0412) 223 49 72-223 60 55

Fax: (0412) 224 51 04

Yayın Türü: DÖRT AYDA BİR YAYINLANIR
YAYGIN SÜRELİ YAYIN

İÇİNDEKİLER

12

Seracılık

37

İlkbaharda yapılacak
aşılama
kampanyaları

41

Diyarbakır'ın ciğeri

6

Üretici ve tüketici açısından
GIDA GÜVENLİĞİ

Günümüzün gıda güvenliği anlayışı
“tarladan/çiftlikten çatala”
prensibinin üzerine yerleştirilmiştir.

16

Diyarbakır'ın güzellikleri
İpek cenneti: KULP

Binlerce yıl öncesine dayanan
ipekler, özellikle daha çok kadınlar
tarafından tercih edilen yumuşak
ve parlak kumaşların hammaddesi,
küçük bir böcek tarafından
büyük bir titizlik ile örülüyor....

34

Süne Mücadelesi

Ülkemizde 1928-1953 yılları
arasında süne mücadelesi elle
toplanarak yapılmıştır.

42

Hüseyin Usta ile
RÖPORTAJ

30 yıldır bu işi yapıyorum. Ciğerin
ekmek tekmemiz olması 30 sene önce 4
tekerlekli seyyar arabada başlamıştı.

46

Bunları Biliyor musunuz?

50

Bir Başarı Öyküsü:
Mehmet OĞUZ

1974 yılının belirsiz bir sonbahar
gününde doğdu. Her ne hikmetse
nüfus memuru mevsimleri
karıştırmış olmalı ki 1 Nisan diye
düşmüş kimliğine doğum tarihini.
O günden beri mavi bir şakaya
benzetir kimliğini.

72

TARIM TAKVİMİ

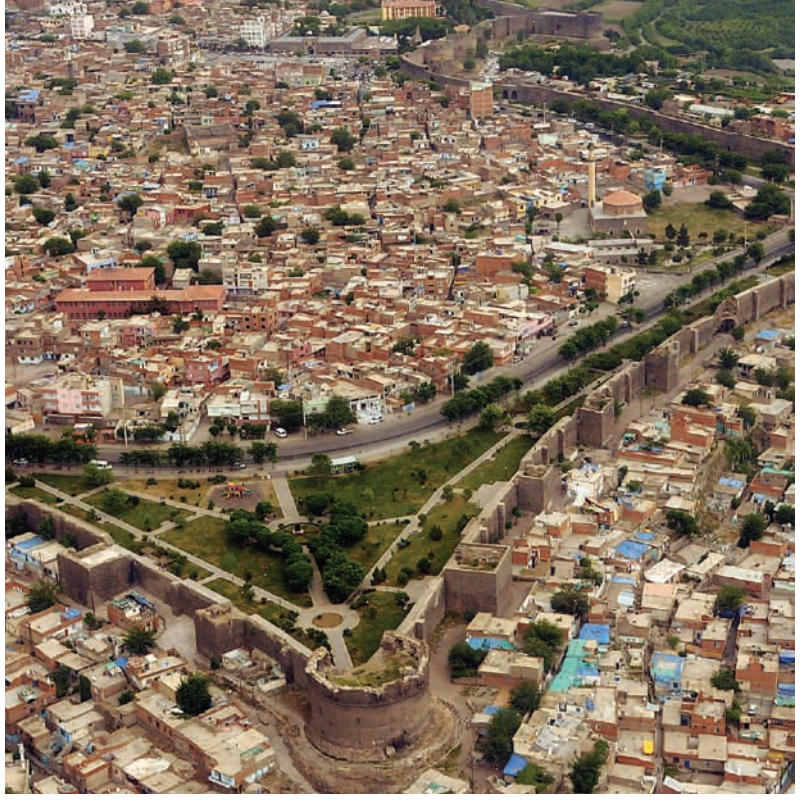
44

İçimizden Birinin
Gözünde
DİYARBAKIR

Merhaba

değerli okuyucularımız

“Diyarbakır’da Tarım” adlı dergimizde tarım ve hayvancılığa dair birçok konu, üretimden tüketime, sağlıktan gıdaya, gelenek ve görenekler, makaleler, güncel konular ve daha birçok konu ile dergimizi beğenilerinize sunuyoruz.

Uzun bir aradan sonra yine sizlerle birlikte olmanın mutluluğunu yaşıyoruz. İlkbahara hoş geldin dediğimiz bugünlerde 2015 yılının ilk sayısı ile karşınızdayız. Geçmişte birçok tarihe tanıklık etmiş surların, kalelerin, kiliselerin ve tarihi camilerin şehri Diyarbakır günümüzde her miliminde tarih kokan yapısının yanı sıra tarımın da merkezi konumuna gelmiştir. Amacımız Tarihini taşlara yazan, bereketini topraktan alan Diyarbakır’ımızı kültürü ve ekonomik yapısının yanı sıra, tarım potansiyeli bakımından da

ülkemiz için ne kadar önem taşıdığına dikkati çekmektir. Dolayısıyla Güçlü bir tarım, doğru bilginin rehberinde olur düşüncesiyle dergi çalışmalarımıza başladık “Diyarbakır’da Tarım” adlı dergimizde tarım ve hayvancılığa dair birçok konu, üretimden tüketime, sağlıktan gıdaya, gelenek ve görenekler, makaleler, güncel konular ve daha birçok konu ile dergimizi beğenilerinize sunuyoruz. “Diyarbakır’da Tarım” adlı dergimizin en önemli özelliği; Bünyesinde çok çeşitli konuları barındıracak, geniş içeriği ile her

kesimi kucaklayacak olmasıdır. Dergimiz ilkbahar ve yaz aylarını karşılayacağı için; özellikle Diyarbakır'ın kavurucu sıcaklıklarını göz önünde bulundurarak yaz sıcaklıklarında dikkat etmemiz gereken etmenlerin yanı sıra tarım ve hayvancılıkla uğraşan üreticilerimizin yüksek sıcaklıklarda hayvanlarını koruma yöntemlerine değineceğiz.

Bakanlığımızın gıda güvenirliliği konusuna büyük hassasiyet gösterdiği aşikardır. Biz de bu sayımızın kapak konusunu "üretici ve tüketici açısından güvenli gıda ve gıda güvenliği'ne ayırdık, gıda ile ilgili dikkat edilmesi gereken noktaları Gıda ve Yem Şube Müdürlüğünde Dr.

Berna DUMAN AYDIN'a sorduk. Kapak konumuz dışında birbirinden farklı ama birbirini tamamlayan konuları ele alarak zengin bir içerik sunmaya çalıştık. İpekböcekçiliğinin % 40'nın yetiştirildiği Diyarbakır'ımız ipek cenneti olmuş durumda. İpekböcekçiliği konusu Diyarbakır ve ülkemiz için büyük önem arz ettiğinde ilerleyen sayılarda daha geniş bir çerçevede işleyeceğiz.

İçimizden Birinin Gözünde Diyarbakır sayfamızda Ahmet MURATOĞLU'nun kaleme aldığı "Benim Memleketim" başlıklı yazıyı bulacak, Tarımda zamanın ve mevsimin bölgemize getirdiklerini ise tarım takvimi sayfamızda aktardık.

Bir başarı öyküsü sayfamızda ise Mehmet OĞUZ'la tanıştıracamız sizleri.

Murat KANAT ise bizleri tarım fuarına götürüyor. Yedincisi düzenlenmiş olan fuara katılan KANAT fuar ile ilgili izlenimlerini aktaracak bizlere.

Dergimizi değişik konularla renklendirmeye çalıştık Çiğerden, seracılığa, Diyarbakır'daki gül çeşitleri bunlardan bazıları...

Son sayfamızda ise 2015 yılı desteklemeleri yer alacak... Bahar aylarında esintiler bulacağınız bu sayımızda dergimize emeği geçen herkese teşekkür ediyoruz Keyifli okumalar.

Üretici ve tüketici açısından

gıda güvenliği

Yard. Doç. Dr. Berna DUMAN AYDIN- *Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müd.,
Gıda ve Yem Şube Müd.*

Günümüzün gıda güvenliği anlayışı “tarladan/çiftlikten çatala” prensibinin üzerine yerleştirilmiştir. Bu kapsamda Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığımız tarafından birincil üretimden itibaren tarla, çiftlik, ahır, sera vb gibi mahsulün veya çiftlikte insan gıdası olacak hayvanların beslenmesinde kullanılan yem dahil olmak üzere mahsul veya hayvanların yetiştirilmesinden tüketicinin sofrasına kadar, dağıtım ve satış zincirini de kapsayacak şekilde gıdanın her aşamasında denetim faaliyetleri gerçekleştirilmektedir.

Bir gıda maddesinin üretiminde kullanılabilecek her türlü

bileşen veya katkı maddesi veya teknolojinin uygunluğu mevzuat ile belirlenmektedir. Bu anlamda mevzuatın yeni ürün ve yeni teknolojileri en ciddi şekilde kontrol ettiği en özel sektör doğrudan halkın sağlığını etkileyen gıda sektörüdür. Bu önemli sektörün denetimi, bakanlık tarafından yönetilen gıda kontrol sisteminin en önemli bileşenlerinden biridir.

Ülkemizde 5996 Sayılı Kanun ile birlikte başlayan gıda güvenliği yönetiminin yeniden yapılandırılması çalışmaları ile risk temelli denetim sisteminin kurgulanması, işletmelerde HACCP programlarının zorunluluğunun devam etmesi, kimi dene-

tim hizmetlerinin özelleştirilmesi ile ilgili faaliyetler, gıda ihracat ve ithalatında daha etkin denetim ve dikey ve yatay olarak mevzuatın baştan sona gözden geçirilmesi gibi yürütülmekte olan tüm bu çalışmalar gıda güvenliğinin güvence altına alınması yolunda atılmış önemli adımlardır.

Ülkemizde de taklit ve tağşiş yapan işletmelerin teşhir edilmesi, kayıtsız işletmelerin kayıt altına alınması için çalışmaların artması ve ALO 174 ihbar hattının hizmete girmesi ile gıda güvenliği alanında geçtiğimiz yıllara göre önemli gelişmeler yaşanmaktadır.

Türkiye’de gıdaya ilişkin risklerin ortadan kaldırılmasında yasal düzenlemelerin, uygulamaların ve denetimlerin yeterli; gıda tehlikelerine yönelik patojen mikroorganizma ve kimyasal kalıntı analizleri ve risk değerlendirme-lerinin etkin yapılması; kişisel hijyen ile ilgili olarak gıda üreticilerinin ve çalışanlarının eğitilmesi önemli rol almaktadır. Üreticiler gıda üretiminde gıdada var olacak tehlikelerin (fiziksel, kimyasal ve biyolojik) halk sağlığı üzerindeki etkileri konusunda eğitilmeli ve gıdalarda olabilecek tehlikelere yönelik olarak mutlaka tüketim aşamasında analizler yapılmalıdır.

Bir diğer önemli nokta da, güvenli gıda üretmek kadar tüketicilerin de gıdaları güvenli bir şekilde nasıl tüketeceklerini bilmeleri ve bu yönde bilinçlendiril-

Yapılan çalışmalarla gıda denetimleri son hızla devam ediyor.

Güvenli gıda üretmek kadar tüketicilerin de gıdaları güvenli bir şekilde nasıl tüketeceklerini bilmeleri ve bu yönde bilinçlendirilmeleri gerekir.

meleridir. Aksi halde sadece güvenli gıdaları üretmek ve tüketicilere bu gıdaları ulaştırmak için her türlü yasal düzenlemeleri yapıp bunları harfiyen uygulamak ve denetimini yapmak, gıda kaynaklı hastalıkları önlemede tek başına yeterli olmaz. Tüketicilerin bilinçlendirilmesinin de en önemli hususlardan olduğu unutulmamalıdır.

Satın Alma Aşamasında Besin Güvenliğinin Sağlanması İçin Öneriler:

Tüketicilerin güvenli besin satın almaları için öneriler şunlardır;

- Açıkta satılan besinleri satın almayın,
- Ambalajlı besin satın alırken, ambalajın bozulmamış, yırtılmamış olmasına dikkat edin,

c. Etiket bilgilerini okuyun. Etiketle Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca verilen üretim izninin tarih ve sayısı, üretim ya da son kullanma tarihi, Üretici firma adı ve adresi, İçindekiler, Beslenme bilgileri (enerji, yağ, kolesterol, protein, karbonhidrat miktarları, çeşitli beyanlar) gibi bilgiler yer alır:

d. Çabuk bozulabilen et, tavuk, balık gibi besinleri alışverişin sonunda alın. Alışveriş torbasında bunların pişirilmeden tüketilecek besinlerle temasını önleyin. En kısa zamanda (en fazla 2 saat, sıcak havalarda en fazla 1 saat içinde) buzdolabına yerleştirin. Sızıntı yapmış (su salmış) et ürünlerini satın almayın. Kırmızı et satın alırken veteriner hekim kontrol göstergesi olan damgayı kontrol edin.

e. Donmuş besinleri de alışverişin sonunda alın. Çözünmemiş olmasına dikkat edin.

En kısa zamanda dondurucu ya yerleştirin.

f. Kaynağı bilinmeyen, denetimsiz sokak sütü satın almayın. Çiğ süttten yapılmış, olgunlaştırılmamış peynir satın almayın

g. Kırık, çatlak, kirli yumurta satın almayın. Yumurtaları yıkamadan buzdolabına yerleştirin. Buzdolabına kapalı kap içerisinde yerleştirin, buzdolabının kapısında açıkta bırakmayın.

Saklama / Depolama Aşamasında Besin Güvenliğinin Sağlanması İçin Öneriler:

a. Tahıl, kurubaklagil, şeker v.b. kuru besinleri karanlık, kuru (nem oranı % 50-60) ve serin (en fazla 20 °C) ortamda depolayın.

b. Bir, iki gün içinde tüketme-

yeceğiniz et, tavuk ve balığı birer yemeklik miktarlarda ve yassı bir şekilde paketlenmiş olarak dondurun. Çözdürme işlemini buzdolabında yapın. Çözdürme işlemi için besinleri oda sıcaklığına alırsanız, iki saatten fazla bekletmeyin. Çözdürülmüş et, tavuk ve balığı yeniden dondurmayın.

c. Artmış et yemeklerini buzdolabında 1-2 günden, artmış etsiz yemekleri 3-4 günden fazla bekletmeyin. Yeneceği kadarını ısıtın. Taze sebze yemeklerini günlük pişirin.

d. Kıyma, küçük parça etler ve balığı buzdolabında 1-2 günden, büyük parça etleri, salam ve sosisi 3-4 günden fazla bekletmeyin.

e. Pastörize sütü buzdolabında 1-2 günden fazla bekletmeyin.

f. Yumurtayı buzdolabında 2 haftadan fazla bekletmeyin.

g. Buzdolabında çiğ et, tavuk ve balığın pişirilmeden yenecek besinlerle ve yenmeye hazır besinlerle temasını önleyin.

Hazırlama, Pişirme ve Servis Aşamalarında Besin Güvenliğinin Sağlanması İçin Öneriler:

a. Besin hazırlarken, pişirirken ve servisini yaparken ellerinizi sürekli temiz tutun. Besine ve kul-

lanılacak araç gerece dokunmadan önce ellerinizi akan ve tercihen el dayanır sıcaklıktaki su altında sabunla en az 20 saniye süreyle yıkayın.

b. Besinin hazırlandığı ve pişirildiği alanların, kullanılan araç ve gerecin temizliğini sağlayın.

c. Çiğ et, tavuk ve balığın konduğu kap ile, doğrandığı bıçak ve doğrama tahtası veya plastiğinin pişirilmeden yenecek besinlerle ve yenmeye hazır besinlerle temasını önleyin.

d. Et doğrama tahtası veya plastiği (polyamid veya polietilen) ile sebze doğrama tahtası veya plastiğini mümkünse ayırın. Değilse, et, tavuk veya balık doğradıktan sonra sıcak sabunlu su ile iyice yıkayın. Çizilmiş, eskimiş doğrama tahtası veya plastiklerini kullanmayın.

e. Meyve ve sebzeleri akan su altında iyice yıkayın. Gerekirse yıkama fırçası kullanın. Sebze ve meyve yıkamada deterjan veya sabun kullanmayın. Mevsiminde sebze ve meyve tüketin.

f. Çiğ et, tavuk ve balığa dokunduktan sonra ellerinizi yıkayın.

g. Buzdolabından aldığınız yumurtayı kullanmadan önce yıka-

yın. Yumurtaya dokunduktan sonra ellerinizi yıkayın.

h. Uygun sıcaklık ve sürede pişirilmemiş hayvansal besinler potansiyel tehlikeli besinlerdir. Etin iç sıcaklığının en az 75 °C ye ulaşması gerekir.

i. Çiğ yumurta kullanılarak hazırlanmış yemekleri yemeyin.

j. Artan yemekleri yeniden ısıtırken en az 75 °C ye ulaşılması gerekir.

Pratikte dumanı üstünde olacak şekilde diye tanımlanabilir.

k. Serviste, sıcak yemekleri

sıcak (60 °C ve üzeri), soğuk yemekleri soğuk (10 °C ve altı) ortamda bekletin. 10 °C - 60 °C'ler arasında (örn.;oda sıcaklığında) 2 saatten fazla, sıcak havalarda 1 saatten fazla bekletmeyin.

l. Bozulmuş olmasından kuşku duyduğunuz besinleri tatmadan atın.

m. Küflenmiş besinleri atın. Küflü kısımlarını atarak kalanını kullanma yoluna gitmeyin.

n. Temizliğinden kuşkulandığınız suyu kaynatın ya da uygun şekilde klorlayın. Satın alma, hazırlama ve saklama koşullarına çok dikkat etsek de unutulmamalıdır ki evde etkin haşere ve kemirgen kontrolü yapmadan /yaptırılmadan gıda güvenliği sağlanmıştır. İnsanların şeker ve tuz tüketimine dikkat etmesi gerekmektedir. Dünya sağlık örgütü; hipertansiyon, kalp ve böbrek hastalıkları başta olmak üzere obezite, diyabet ve bazı kanser türlerinden korunmak ve kemik sağlığını olumsuz etkilemek amacıyla günlük olarak tüketilmesi gereken tuz miktarını günde 5 gr olarak önermektedir. 2008 yılında Türkiye Hipertansiyon ve Böbrek Hastalıkları Derneği'nin yaptığı ve ülke genelini yansıtan çalışmaya

göre tuz tüketimimiz günde 18 gr olarak belirlenmiştir. Bakanlığımız tuz tüketiminin azaltılmasına katkıda bulunmak amacıyla birçok gıda ürününde (ekmek, peynir, et ürünleri, turşular v.b.) tuz miktarı azaltımını yasalarla zorunlu kılmıştır.

Dünya Sağlık Örgütü, obezite, kalp hastalıkları, diş çürükleri ve bulaşıcı olmayan hastalıkları (BOH) önlemek adına günlük şeker alımının, günlük kalori ihtiyacının yüzde 5'ine indirilmesi gerektiğine dikkat çekti. Bu tavsiye ile BKi si normal sınırlarda olan bir yetişkinin günlük şeker tüketiminin 25 gr (yaklaşık 6 çay kaşığı) geçmemesi gerekiyor. Dünya Sağlık Örgütü'nün görüşe sunduğu taslak rehberde önerilen şeker alım limitleri; üretici, pişiren ya da tüketici tarafından gıdalara eklenen tüm monosakkaritleri (glikoz, früktoz gibi), disakkaritleri (sükroz yada çay şekeri gibi) hem de bal, şuruplar, meyve suları ve meyve sularında doğal olarak bulunan şekerleri kapsamaktadır.

Sıvı tüketimi için susamayı beklemeyin, egzersiz öncesi, sonrası ve sonrası sıvı tüketimini artırın, özellikle sıcak havalarda sıvı tüketiminizi daha da arttırın.

GIDA DA RİSK ALMAYIN, 174'Ü ARAYIN!

Gıda konusunda her türlü
ihbar ve şikayetleriniz için;

Bilinçli tüketici
Alo 174 ile daha güvende...

Alo 174 Gıda Hattı

Alo 174 Gıda Hattı; Gıda denetim hizmetlerinin etkin bir şekilde yürütülebilmesi için tüketicilerin bu hizmette aktif rol almasının sağlanması, tüketicinin gıda ile ilgili her türlü ihbar ve şikayette ilgili merciye kolay bir şekilde ulaşabilmesi, iletişimin tek merkezden yönlendirilmesi, tüketiciye en kısa zamanda dönüş yapılabilmesi ve sonucun

takibi amacıyla Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığımız tarafından 2009 yılında kurulmuştur.

Türkiye genelinde Alo 174 Gıda Hattına gelen çağrılar; Türk Telekom tarafından çağrı merkezine yönlendirilmektedir. 7 gün 24 saat hizmet veren ve gelişmiş bir teknolojiye sahip bu çağrı merkezi ile Türkiye'nin her yerinden ve her

zaman ulaşılabilir bir iletişim merkezi kurulmuştur. Böylece tüketici gıdaya ilişkin her türlü şikayet ve talebini tek bir numara ile ilgili merciye kolayca iletebilir ve sonucunu takip edebilir.

Gıda ile ilgili çağrı merkezlerine bildirilen Alo Gıda şikayetleri, geliştirilen özel Alo Gıda yazılımları ve çağrı merkezi uygulaması ile

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca düzenlenmiş eğitimleri alan operatörler tarafından kayıt altına alınmaktadır. Tüketici, ihbar veya şikayette bulunmak istediği işletmenin ad ve adresini, şikayetçi olduğu ürün bilgisini paylaşması durumunda şikayet kaydı oluşturulur ve kayıt numarası verilir. Kaydedilen başvurular ilgili İl Müdürlüklerine sevk edilir. İl Müdürlüğünün Alo 174 temas kişileri sisteme internet üzerinden kendilerine sevk edilmiş şikayetleri görmekte ve bu şikayetler hakkında gerekli işlemleri yaparak sonuçlarını sistem üzerinden raporlayabilmektedir. İl müdürlüğü Alo 174 temas kişileri şikayetin risk durumuna göre (zehirlenme, salgın v.b.) operatörler tarafından ayrıca telefonla da aranmaktadır.

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı personelleri tarafından ilgili şikayete istinaden şikayete konu olan işletmede denetimler yapılmakta ve denetim sonucu derhal sisteme girilmektedir. Şikayetlerin sonuçlandırılma işlemi bağlı bulunduğu ilin yoğunluğuna ve şikayetin risk durumuna

göre ortalama 15 gündür. Denetimler yapılırken yapılan işlemin hangi aşamada (süre verilmesi, numune alınması, cezai işlem uygulanması) olduğuna dair ara bilgi sisteme girilmektedir.. Tüketici şikayetinin sonucunu başvuru esnasında kendisine verilen başvuru numarasıyla <http://www.Alo.174.gov.tr> adresinden takip edebilir ayrıca e-mail adresi vermişse kendisine mail ile gönderilir. İhbar ve şikayetler başvuru esnasında kişisel bilgi iletilmeden yapılabileceği gibi tüketici-den alınan kişisel bilgiler kesinlikle 3. şahıslarla paylaşılmamaktadır. Alo 174 hattı gereksiz meşguliyetlerin önüne geçmek amacıyla en düşük tarifieden ücretlendirilmektedir.

Diyarbakır ili 2014 yılı Alo 174 Gıda Hattına 309 adet satış yeri (bakkal, market v.b.) 132 adet toplu tüketim yeri (lokanta, restoran v.b.) ve 75 adet üretim yeri (fırın, fabrika v.b.) olmak üzere toplamda 516 adet şikayet gelmiştir. Şikayetlerde, et ve et ürünleri (152 adet), gıda dışı konular (kayıtsız işletmeler, hijyen kurallarına uymama gibi-119

adet), un ve unlu mamüller (57 adet), süt ve süt ürünleri (44 adet) ile hazır yemek ve yemek fabrikası (29 adet) başta olmak üzere bunları yumurta ve ürünleri, tatlılar ve kuruyemiş gibi ürünler izlemektedir.

Bu işletmelerde yapılan denetimler sonucunda 7 işletmeye idari yaptırım uygulanmıştır.

Her geçen yıl şikayetlerin artması tüketicinin daha çok bilinçlendiğini ve her geçen gün Alo 174 Gıda hattının önemini arttığını göstermektedir.

Diyarbakır İli Alo 174 Gıda Hattı Şikâyetlerinin Aylar İtibariyle Dağılımı:

Aylar	2009 Yılı	2010 Yılı	2011 Yılı	2012 Yılı	2013 Yılı	2014 Yılı
TOPLAM	138	208	179	358	496	516

Kaynaklar:

1. Anonim: 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu. Resmî Gazete, sayı: 27610 13 Haziran 2010.
2. Anonim: World Health Organization Guideline : Sodium intake for a adults and children. Geneva, World Health Organization, 2012. Erişim Tarihi:27.03.2015

3. Anonim: Besin Güvenliği. Eğitimciler İçin Eğitim Rehberi. Sağlık Eğitimi Genel Müdürlüğü, Sağlık Bakanlığı Yayın No: 722 ISBN: 978-975-590-238-8, Ankara, 2008
4. Anonim: <http://thsk.saglik.gov.tr/tuz/754-tuz-ve-sa%C4%9Fl%C4%B1k.html>Erişim Tarihi:27.03.2015
5. Anonim: <http://www.who.int/mediacentre/news/notes/2014/consultation-sugar-guideline/en/>Erişim Tarihi:27.03.2015

6. Anonim:<http://www.alo174.gov.tr/> Erişim Tarihi:27.03.2015
7. Anonim:Resmî Gıda Denetimleri Çalıştayı Gıda Mühendisliği Dergisi • 38. Sayı, 2013
8. Bilici S, Uyar M. F, Beyhan Y, Sağlam F: Besin Güvenliği: Sağlık Bakanlığı Yayın No: 727 ISBN : 978-975-590-243-2, Şubat – 2008
9. Duman Aydın, B.:Gıda Güvenliği. Diyardan Gelen Sağlık Derg. 3:22-26, 2014.

Son yıllarda yapılan çalışmalarla seracılıkta gelinen nokta Diyarbakır çiftçisinin yüzünü güldürdü

Seracılık

Sadık ÖNAL- Ziraat Mühendisi, Kırsal Kalkınma Şube Müdürlüğü

Tarım, doğaya bağlı koşullar altında üretim yapmayı gerektirir. Şartlar uygun olduğu takdirde yapılan üretimden maksimum verimin alınması mümkündür. Ancak bütün yıl boyunca aynı koşullar altında üretim yapmak ne yazık ki söz konusu değildir. Ayrıca, dolu ve benzeri öngörülemeyen koşullar yüzünden yetiştiriciliği yapılan ürünlerde ciddi kayıplar meydana gelebilmektedir. Bahsedilen bu olumsuzlukların önemli bir kısmı sera kurularak bertaraf edilebilmektedir. Seralar, gerek üretimin mümkün olmadığı kış periyodunda üretime olanak tanınması ve gerekse doğanın öngörülemeyen olumsuz etkilerinin minimize edilmesi amacıyla, çevre şartları kontrol edilebilen veya düzenlenebilen cam, plastik, fiberglas gibi ışığı geçiren materyallerle örtülü yapı elemanlarıdır.

Tarihte bilinen ilk seranın 1545 yılında İtalya'nın Padua kentinde Daniel Barbaro tarafından

inşa edildiği belirtilmektedir. Söz konusu bölgede ilk botanik bahçesi açıldıktan sonra Barbaro'nun bu bahçede taş ve tuğla kullanarak serayı yaptığı, seranın penceresiz olduğu ve mangalla ısıtıldığı not edilmiştir. Botanik bahçesinde bulunan ve kışın zarar görme olasılığı bulunan bazı bitkiler bu seraya alınmış ve baharla birlikte eski yerlerine dikilmiştir (ANONİM, 2013).

Bu süreçten sonra seracılık önemli mesafeler kat etmiştir. Günümüzde farklı amaçlarla kullanılan ve modern teknolojilerle idare edilen seraların sayısı artmıştır. Ülkemizde seracılık % 39,78'lik oran ile en çok plastik seralarda yapılmaktadır. Plastik seraları % 29,29 ile alçak tünel, % 17,89 ile yüksek tünel ve % 13,04 ile cam seralar takip etmektedir. Seracılık, Akdeniz kıyı şeridi (% 86,9) ve Ege Bölgesine (% 8,3) yoğunlaşmıştır. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki sera alanla-

rı ülkemize oranla çok düşük seviyelerdedir (TÜİK, 2011).

Bölgemizdeki sera alanları ülke geneline oranla düşük olmasına rağmen, kurum ve kuruluşların verdiği hibe ve krediler sayesinde seracılık cazip hale gelmeye başlamıştır. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programıyla verdiği hibe destekleri, yine Bakanlığın Kooperatiflerin seracılık yatırımlarını kredilendirerek finanse etmesi bölgedeki seracılığın gelişmesi açısından olumlu çalışmalardır.

Bölgemizdeki sera alanları ülke geneline oranla düşük olmasına rağmen, kurum ve kuruluşların verdiği hibe ve krediler sayesinde seracılık cazip hale gelmeye başlamıştır.

Bu desteklerin yanı sıra, T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve Tarım Kredi Kooperatiflerince Tarımsal Üretime Dair Düşük Faizli Yatırım ve İşletme Kredisi Kullandırılmasına İlişkin Karar kapsamında kontrollü örtü altı üretim yapmak isteyen yatırımcılara % 50 oranında faiz indirimli işletme ve yatırım kredisi verilmesi ilimizdeki seracılık faaliyetlerinin ve sera alanlarının artmasını sağlamıştır.

İlimizde toplam 11 tane tarımsal kalkınma kooperatifinin sera yatırımlarına 5.410.390,27 TL'lik kredi desteği verilmiştir. Bu seraların tümü üretime geçmiş ve 265 dekarlık bir sera alanı oluşmuştur. Seralar, Gotik Çatılı Plastik Sera biçimindedir. Yatırıma alınan kooperatifler ilk yıl herhangi bir geri ödeme yapmamakta, ikinci yıl anaparaya tahakkuk eden faizin % 3'ünü ödemekte ve sonraki 5 yılda da eşit bir şekilde azalan taksit sistemine göre geri kalan anapara + faizi ödemektedir. Toplam geri ödeme süresi bu şekilde 7 yıl olmaktadır. Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı (KKYDP) kapsamında Silvan, Bismil, Çınar, Ergani, Kulp, Sur ve Eğil ilçelerinde toplam 22 adet sera yapımı desteklenmiş yaklaşık 130 dekarlık alanda güneş enerjisi ile ısıtılan seralar inşa edilmiş bu seralara toplamda 4.356.939,30 TL hibe desteği verilmiştir.

İlimizde seralarda domates ve hıyar yetiştiriciliği yapılmaktadır. Ağustos ayı başı ile Eylül ayı ortasını kapsayan dönemde, işletme sahipleri fide dikimi yapmakta, domates çeşidine göre 70-90 gün sonunda ürün hasadına başlanmaktadır. Domates yetiştiriciliği için uygun sıcaklık aralığı 10-20 oC'dir. Yetiştiriciler, Antalya ilinden bu işte uzman danışmanlarla

anlaşmış durumdadır. Danışmanların önerileri doğrultusunda sera sıcaklığı 12-16 oC aralığında tutulmakta ve bu sıcaklık skalası ürünlerin hasadı için yeterli olmaktadır.

Ürün hasat dönemine girildikten sonra Kasım ve Mart ayları arasındaki kış periyodunda haftada bir hasat yapılmakta ve haftada 15-18 ton ürün elde edilmektedir. Havaaların ısınmaya başladığı Mart ayından itibaren hasat sayısı haftada üçe kadar çıkmakta ve haftada toplam 40 tona varan miktarlarda ürün hasat edilmektedir. Haziran sonunda ürün hasadı

tamamlanmaktadır. Temmuz ve Ağustos aylarında ise boşalan seraların dezenfeksiyonu ve genel bakımı yapılmaktadır. Bu şekilde yılda bir defa yapılan fide dikimi yeterli olmaktadır. Üreticiler 25 dekarlık bir seradan bir sezonda 500-750 ton arasında ürün aldıklarını beyan etmişlerdir. Dekara ortalama verim 20-30 ton olarak hesaplanmıştır.

Seralarda topraksız tarım metoduyla domates ve hıyar yetiştirilmektedir. Üreticilerin çoğunluğu perlit ortamı tercih etmektedir. Ancak danışmanların önerileri doğrultusunda % 20'ye varan su tasarrufu sağlaması nedeniyle bazı seralarda Cocopeat ortamı da kullanılmaya başlamıştır.

İlimizde toplam 11 tane tarımsal kalkınma kooperatifinin sera yatırımlarına 5.410.390,27 TL'lik kredi desteği verilmiştir. Bu seraların tümü üretime geçmiş ve 265 dekarlık bir sera alanı oluşmuştur.

Üreticiler domatesi 5-6 kg kapasiteli karton kasalara yerleştirmektedir. Üreticilerin logo ve iletişim bilgilerini içeren kasalar karton levhalar halinde getirilmekte ve bir makine vasıtasıyla kasaya dönüştürülmektedir.

Tozlamaya yardımcı olmak ve bu sayede domates verimini artırmak amacıyla 25 dekarlık her bir seraya yaklaşık 10 adet Bambus

Arısı Ünitesi kurulmuştur. Bu üniteler 40 günde bir yenileri ile değiştirilmektedir.

Başta Bismil ilçesi olmak üzere ilimiz seralarında yetiştirilen domates Ankara, İstanbul, Mersin ve Malatya başta olmak üzere ülkemizin birçok yerine gönderilmektedir. Ürünün satışında herhangi bir sorun yaşanmamaktadır. Kış periyodunda yetiştirilen ürünlerin satışından nakliye ve komisyon (% 8-10) maliyetleri düşüldükten sonra üreticinin eline 2,00-2,50 TL/kg civarında bir rakam geçerken üretimin artmaya başladığı bahar/yaz periyodunda bu rakam 1,30-1,70 TL/kg'ye gerilemektedir. Sezonun

tümü düşünüldüğünde ürünün ortalama satış fiyatının 1,75-2,00 TL/kg olduğu yatırımcı firma yetkililerince ifade edilmiştir.

25 dekarlık bir serada daimi personellerle birlikte ortalama 20-35 kişi istihdam edilmektedir. Bu yönüyle seraların çarpan etkisi düşünüldüğünde istihdama çok önemli katkıları olduğu görülmüş bayan istihdam oranı % 60 seviyelerindedir.

Diyarbakır'ın güzellikleri

İpek Cenneti *Kulp*

Gülhan KAYA AYYILDIZ- Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü,
Koordinasyon ve Tarımsal Veriler Şube Müdürlüğü

Binlerce yıl öncesine dayanan ipekler, özellikle daha çok kadınlar tarafından tercih edilen yumuşak ve parlak kumaşların hammaddesi, küçücük bir böcek tarafından büyük bir titizlik ile örülüyor....

Bu mucizevi böcekler ürettikleri sağlam doğal iplikler ile öteden beri tıp alanına da büyük katkılar sağlıyor...

Bu kadar değerli ve bir o kadar da önemli olan ipekböceğinin tarihsel sürecine baktığımızda;

İpeğe ve ipekböcekçiliğine dair en eski bilgileri Çin kaynaklarında görüyoruz.

İpekböcekçiliği dünyada yoğun olarak Asya ve Güneydoğu Asya ülkelerinde yapılırken; Ülkemizde Osmanlı İmparatorluğu'ndan bu yana çoğunlukla Bursa ve çevresinde yapıla gelmiştir....

Bugün ise ipekböcekçiliğinin merkezi, birçok medeniyete ev sahipliği yapmış Diyarbakır olmuştur. Eski bir yerleşim merkezi olan Diyarbakır'ın Kulp ilçesi Osmanlı imparatorluğu döneminde ipekböcekçiliği üretimi yapan önemli bir merkez konumundaydı. Son yıllarda verilen destekler ve yapılan çalışmalar ile Diyarbakır'daki ipekböcekçiliği üretimi çok önemli bir aşamaya

gelmiş. Öyle ki Diyarbakır'da ipek dokumacılığı zamanla babadan oğula, kuşaktan kuşağa geçen bir meslek halini almış...

Bugün ise özellikle 2000'li yıllarla birlikte Diyarbakır, ipekböcekçiliği ve ipekli dokumaları ile adından sıkça söz ettirmeye başlamıştır. Hele ilde öyle bir ilçe var ki burası adeta ipek cenneti...

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın vermiş olduğu destekler ile;

Zamanla Diyarbakır'ın kulp ilçesi ipekböcekçiliğinin merkezi konumuna gelmiştir. 2001 yılında Kulp Kaymakamlığı ve İlçe Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma

Son yıllarda verilen destekler ve yapılan çalışmalar ile Diyarbakır'daki ipekböcekçiliği üretimi çok önemli bir aşamaya gelmiş. Öyle ki Diyarbakır'da ipek dokumacılığı zamanla babadan oğula, kuşaktan kuşağa geçen bir meslek halini almış.

Vakfı'nın girişimleri ile bir yandan ipekböcekçiliği üreticilerine büyük destekler sağlarken, öte yanda yapılan projeler ve Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın verdiği teşvikler ile ilçede yaş koza üretimi canlanmıştır....

Kulp ilçesi ve köylerinde kurulan atölyeler ile kadınların üretime katılması sağlanarak, kadın elinin değdiği birbirinden güzel ve hepsi birbirinden özel ipek puşiler üretilmeye başlandı....

SODES tarafından desteklenen İpek Puşi Sanatımız Projesi ile Kulp'ta ipekli dokumacılığın geliştirilmesi hedeflenmiştir. Bu proje ile Kulp Merkezde ve Ağacları belde- sinde 2 atölye kurularak 24 kadın tarafından saf ipek, ipek puşi, kravat ve şal üretiminin yine kadınlar tarafından üretilmesi sağlanarak, böylelikle Kadınların üretime katılması ile alternatif gelir imkanları yaratılmıştır...

Ülkemiz yaş kozasının %40'ının üretildiği Kulp ilçesindeki halı dokuma atölyesini ziyaret ettiğimizde; kendine özgüveni tam, güler yüzlü ve çalışkan bir çok kadın, bizleri, tüm sıcaklığı ve samimiyeti ile karşıladı....

Bölge ekonomisine büyük katkı sağlayan ipek iplik fabrikası, ülke ekonomisi için ayrı bir öneme sahiptir. Ülkemiz hastalık-

sız ipekböceği yumurtası üreten; koza ve ipek üretimini mevcut saf ırklarını koruyarak elde ettiği yumurtalardan sağlayan dünya- daki sayılı ülkelerden birisidir.

Ülkemizdeki ipek halı üreten işletmeler düne kadar; Çin, Hindistan, Özbekistan'dan iplik ithal ederken, Diyarbakır'ın Kulp ilçesine verilen destekler ile, ipekböcekçiliği üretimine verilen emekler, karşılığını fazlası ile alarak, İpek cenneti olan Kulp sayesinde üreticilerimiz bugün artık kendi ipliklerini kendileri üretir hale geldiler...

Verilen desteklemeler ile ipek cenneti Kulp'ta ilerleyen zamanlarda iplik ihra- catına da başlanılacak...

Gül Şehri Diyarbakır

Prof.Dr.Kenan HASPOLAT- Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi

Mevlüt Mergen eskilerde Diyarbakır gülcülüğünü şöyle anlatır; Gül sadece evlerde yetiştirilmezdi. Başta Gazi Köşkü olmak üzere, Cumhuriyet parkında ve diğer bahçelerde de yetiştirilirdi. Nereye baksanız her mevsim her tarafta, gülü görebilirdiniz. Şimdilerde Diyarbakır'da öteden beri yetiştirilen Nergis çiçeğinin ticari amaçla yetiştirildiğini ve çeşitli semtlerde satıldığını görüyoruz. Eskiden “mor menekşe” de nergizin arkadaşı olarak satışa sunulurdu. Şimdilerde “mor menekşeyi” göremiyoruz dedikten sonra gülleri anlatalım ki, bu sayacağımız güllerin tamamı Diyarbakır'da yetiştirilen güllerdir.

Diyarbakır'daki Gül Çeşitleri

1. Yediveren gülü, 2. Muhammedi

gülü. 3. Yüz yaprak gülü 4. Nesrin gülü, 5. Sarmaşık gülü, 6. Sultan gülü. 7. Yabani beyaz gülü 8. Çeper gülü 9. Asma gülü 10. Viktorya gülü 11. Pembe esans gülü 12. Dantel amor gülü 13. Cevat paşa gülü. 14. Hacı İbrahim gülü, 15. Rumkale gülü, 16. Arif Bey gülü 17. Mikado gülü 18. Üç renk aşılı gül 19. Malatya gülü 20. Fes kırmızısı gülü 21. Açık sarı gül 22. Koyu sarı gül 23. Krem gül 24. Beyaz gül. ¹³⁵ Gerçi gülün bir “yedi veren”i vardır, bu hemen her mevsimde görülür ve Şeyhzade Osman bey tarafından iki asır önce Diyarbakır'a getirildiği söylenen bu gülü katmerli ve az kokulu olarak tarif eder bahçevanlar. Diyarbakırlıların en çok sevdikleri gül “Muhammedi” güldür. Bu gül o kadar güzeldir ki,

hem kokusu, hem görüntüsü fevkalade güzeldir. Hazret-i Peygamberi anımsattığı için de ayrıca kıymetlidir bu gül. Derler ki, bu gülden gül yağı çıkarılır, reçeli yapılır, gül suyu ve şurubu elde edilirken meraklıları rakısını bile yaparlarmış. Hacı İbrahim Gülü diye ünlenen bir gülü daha vardır Diyarbakır'ın.. Yüksek, yüksek dalları bol dikenlidir.. Pembe ve ebru renklerini taşır.. Yılda yedi kere gül yüzünü insanlara gösterirmiş bu Hacı İbrahim gülü...

Dedik ya Diyarbakır'liler gül severdiler diye. Sevgilerini meraklarıyla birleştiren ta uzaklarda duysalar bir gülün varlığını gidip onu oradan getirirlermiş. Mesela “Rum kale gülü” bu gülün

methini işiten Fevzi Efendi. Bu zat eski bir tapu memurudur 1926 senesinde bu gülü Diyarbakır'e getirir. Ki, bu gül, Rumkale'den Urfa'ya, Urfa'dan da Diyarbakır'e kadar bir yolculuk yapar. Rumkale gülünün rengi pembedir. Kokuludur. Katmerli olup büyükçe bir gül türüdür. Yetiştirenlerin ifadelerine bakılırsa yılda dört kez gül yüzünü açarmış sevdalılarına.

135 Diken, age, 2003.

Sürekli açan bir gül türü de vardır ki adına "Dantel Amor gülü" diyorlar. Az dikenli olan bu gül kokulu ve katmerlidir. Renkleri koyu kırmızı ve erguvanidir. Hayvanların yabanisi olur da gülün yabanisi olmaz mı? Bu gül tek, tek yapraklıdır. Beyaz renklidir ve "çeper gülü" olarak da bilinir. Asma gül. Bu gül öylesine güzel bir güldür ki, hem renkleri kırmızıdır. Hem de çok büyük değildir. Yanına bir sırt dikseniz ona sarılır ve uzanır yukarılara doğru çıkar.

Bir de süslemelerde kullanılan bir gül çeşidi vardır Diyarbakır'ın. Adına "Sultan gülü" de denir. Renklidir ama kokusuzdur. Böyle olduğu içinde süslemelerde kullanılan bir güldür. Nasıl ki Hacı İbrahim Urfa'dan getirdiği güle kendi adını vermişse, aynen onun gibi Cevat paşa El Cezire kumandanı iken oradan getirtilen güle "Cevat Paşa Gülü" denmiştir. "Sarmaşık gülü" de vardır Diyarbakır'ın. İsminden de anlaşılacağı gibi sarmaşık çiçeği gibidir ve demir parmaklıklara ve çardaklara sarılıp güzelliğini sergileyen bir gül çeşididir.

Esans yapımında kullanılan güle ise Diyarbakır'lılar "pembe esans gülü" derler. Katmerlidir. Sürekli çiçek açan bir gül türüdür. Gülleri saydık çünkü özellikle

**Diliyoruz ki,
Diyarbakır'ımız yine
geçmişteki gibi güllerle
donansın, parklarında,
meydanlarında, evlerinin
balkonlarında. Hemen
her yerde gül olsun.
Gül olsun ve
Diyarbakır'ının yüzü
gülsün.**

bahar mevsimleri ve yaz ayları ki bu günler.. Gül günleridir ve Diyarbakır'ın en güzel günleridir. Bu mevsimler piknik yerleri insanlarla dolup taşıdığından ve insanlar buralarda gülü görmek istediklerinden güle önem vermişlerdir.

Şimdilerde ancak bazı evlerin balkonlarındaki saksılarda ve özellikle toplu konutlardaki evlerin bahçelerinde görebiliyoruz gülleri. Diliyoruz ki, Diyarbakır'ımız yine geçmişteki gibi güllerle donansın, parklarında, meydanlarında, evlerinin balkonlarında. Hemen her yerde gül olsun. Gül olsun ve Diyarbakır'ının yüzü gülsün. Çünkü Diyarbakır "Viktorya gülü" gibidir. Neden bu gül gibidir dersiniz bilirsiniz ki bu gül sadece Diyarbakır'da yetişirdi. Birinci cihan savaşından önce Behram Paşa tarafından oğlu "Arif Bey" adına getirilen güle de "Arif Bey Gülü" denir. Bu gülü Diyarbakır'lılar çok sever çünkü

hem kokulu, hem katmerli hem de sürekli çiçek açan bir özelliği vardır Arif bey gülünün. “Mikado gülü” 1928 yılında Levazım eski reisi Kenan bey tarafından İstanbul’dan getirilen bir güldür.

Diyarbakır’ın bir de üç renk aşıllı bir gülü vardır ki, aynı isimle yâd edilir. Tefik efendi zade Bekir Sıtkı bey tarafından üretilmiş, fes kırmızısı renginde olan bu güle “Arif bey” gülü denir, aşılандığı için üç renkli bir gül elde edilmiştir. Az kıvrıkcık, yediveren türde bir gül daha var ki buna “Malatya gülü” denirmiş. Hoş kokulu ve katmerli bir güldür “Malatya gülü”.

“Yedi veren” dedik ya sohbetimizin başında.. bu gülü “Fes kırmızısı gül” diye tanımlar Diyarbakır’lılar.. Az dikenli dalları, katmerli ve hoş kokulu bir güldür.

Sarı gül. Türkülere bile adını söylettiren güllerdendir. Diyarbakır’ın sarı gülü.. O da yedi verendir.. Varsın kokusu az olsun, dalları dikenli olsun. “Gül dikensiz olmaz” sözü ne için söylenmiş peki? Gerçi dikensiz olan güllerde vardır ama bu söz bir darbı mesel olarak literatürümüzdeki yerini her zaman koruya gelmiştir.

Bilmem ismini hiç işittiniz mi “Kaysı gülünün” Ufak dallı, dikenli, katmerli kokusuzdur ama güldür.. Görüntüsü bile insanın gönlünü şenlendirmeye yeter bu güllerin. Diyarbakır’lılar vilayet bahçesine “Müfettişlik” derlerdi. Buradaki güllerin haşmetli görüntüsünü anlatmak başka şey, görmek başka şeydi. İlla ki görmek lazımdır. Biz bu güllerin bazı gör­düğümüzü söylerken bazılarını görmediğimize yanarız. İşte bura-

da bir gül daha vardı ki adına “Beyaz gül” denirdi. Mersin’den getirilmiş. Aşı kalemiyle çoğaltılmış diye bir bilgiye ulaşıyoruz bu gülü araştırırken... Bu gülün bir özelliği de “dikensiz” oluşu imiş.

Sevenlerin birbirlerine en güzel hediyesi nedir diye sorarsanız “Gül” dür derim. Nitekim bu gün bu güzelliğin yaygınlaştığını görüyoruz. Gül’ün yanı sıra diğer çiçekler de bu hediyeleşmede gör­lüyorlar ama en çok gül kendini benimsetiyor insanlara. Ama günümüz insanı gülü, dalından koparılmış olduğu halde alıp sevdiğine hediye ederken, o gülü erken solduruyor.

Oysa dünün Diyarbakır’ında da insanlar birbirlerine gül hediye etmişler ama, gül neslini kurutmak için değil, yaşatmak için. Misal mi? “Krem gül” ü göstereyim.. İş bu krem gül Merhum Evkaf Müdürü Mustafa Akif Bey tarafından oğlu Hasan Efendi talebesi Müfüzade Bekir Şeref’e Urfa’dan gönderilmiş ve ıslah edilmiş bir güldür.

Diyarbakır’ın geliş tarihi 1928 olan bu gülün de dalları dikensizdir.. Orta büyüklükte yapraklı, katmerli ve az kokuludur.. Ama olsun çünkü en iyi Pazar bulan bir gül çeşidi diye anılır. Bilmiyorum şimdilerde de var mıdır? Gazi köş­küne gittiğimizde yerlere dikilmiş bazı levhalar görürdük ve üzerinde şöyle yazardı; “Dokunmayın çiçeklere, yazık olur emeklere”

Çünkü çiçekler yani güller insanlar gibi canlıdırlar. Onları kendi ecelleri gelmeden çekip koparmak hiç de şık olmayan bir iştir. Şehmuz Diken Diyarbakır baharını anlatıyor; Karacadağ dedik de, bir başka olur Karacadağ’da bahar. 250 rakamıyla ifade edilen ve 40 ayrı familyaya mensubiyeti bilinen bitki türlerinin vatanıdır Karacadağ. Bahar en çok bu bitkilerin doğayla kucaklaşmasına yakışır.

Bahar gelende bizim buralara; Gülün telaşı lalenin yabani olarak bitmesinden kaynaklı kendi kıymetinin bilinmemesinedir. Yoksa laleye de yer var bu diyarlarda, güle de!136

Gül şehri Diyarbakır’da güllerin ilk mekânı ve Diyarbakır’ın gülfidan ihtiyacı Mardin Kapı’daki Gül parkından karşılanıyordu. Bu mekân şu anki Sur belediye fidanlığıdır. 1970’lere kadar buraya gül parkı denirdi.

Seyran tepe güzel gül bahçeleri ile dolu imiş Rüzgâr estiğinde buradaki güllerin kokusu şehir merkezine yayılmış.

Seyrantepe’yle ilgili hoyrat;

Gül eser

Rüzgar vurur gül eser

Serme toprak üstüne

Yar yatağın güle ser

Yaşamda Gül

Hop hop olsun yavrum Gül topun olsun yavrum

Gül ağacı dibinde Hoştoyun olsun yavrum137

Kaynaklar:

136

<http://www.bianet.org/biamag/kultur/129131-daglara-bahar-gelende>

137 Beysanoğlu, Şevket, Diyarbakır Folkloru, Diyar- bakır Mat. 1943. s. 155.

YAZ

Sıcaklıklarında
Dikkat etmemiz gereken etmenler

Hem. Nevziye TÜRKYILMAZ-
Diyarbakır İl Sağlık Müdürlüğü

Her mevsimin olduğu gibi yaz mevsiminin de bazı risk faktörleri oluşturduğu bilinir. Yaz mevsimine girdiğimiz bu dönemde sağlığımız açısından dikkatli olmamız gereken bazı hususlar var. Aşırı sıcak günlerde serin yerlerde kalınması ve zorunlu olmadığı müddetçe güneşin dik geldiği saatlerde dışarı çıkılmaması tavsiye edilirken, aşırı yağlı gıdalardan, kızartmalardan ve ağır tatlılardan da uzak durmak gerekiyor. Dört besin grubunda bulunan çeşitli besinlerin en az 3 ana ve 3 ara öğünde yeterli miktarlarda alınması gerekir.

**Her zaman olduğu
gibi kahvaltı,
günün en önemli
öğünü olmalı.
Kahvaltıda az
yağlı peynirler, zeytin
ve taze sebzeler
bulunmalı,
kafeinli içecekler
yerine de süt,
meyve suyu, bitki
çayları tercih
edilmelidir.**

Taze Meyve Sebze Tüketin ve Kahvaltınızı İhmal Etmeyin

Her zaman olduğu gibi kahvaltısı, günün en önemli öğünü

olmalı. Kahvaltıda az yağlı peynirler, zeytin ve taze sebzeler bulunmalı, kafeinli içecekler yerine de süt, meyve suyu, bitki çayları tercih edilmelidir. Yaz aylarında

vücut direncini arttırmak, yeterli miktarda vitamin ve mineral alımını sağlamak adına her gün 4-5 porsiyon meyve sebze tüketin. Özellikle hücre yaşlanmasını engellemek adına mevsiminde sebze meyve tüketmek gerekir. Acı biber, yulaf ezmesi, maydanoz, yeşil çay gibi metabolizma hızlandırıcı gıdalarında öğünlerinizde yerini almasında fayda var. Hamur tatlıları yerine sütlü tatlılar, meyve tatlıları, dondurma gibi tatlılar tercih edilmelidir

Bol Sıvı Tüketin

Yaz aylarında terlemeye bağlı olarak sıvı kaybı artacağından, günde ortalama 2-2,5 litre su içilmesi gerekmektedir. Su, taze sıkılmış meyve suları, bitki çayları, süt, maden suyu, çorba ve ayran da öğünlerimizde yerini almalıdır. Bunun yanında diüretik etkisi nedeniyle sıvı kaybını arttıran çay, kahve, kola ve alkollü içeceklerden de uzak durmak gerekir. Özellikle hipertansiyon,

diabet, kalp hastalıkları gibi kronik hastalıkları olan kişiler kafein alımına dikkat etmeli, sağlık kontrollerini ihmal etmemeli.

Her gün Mümkünse 30 Dakika Spor Yapın

Düzenli yapıldığı takdirde sporun, gerek fizyolojik gerekse psikolojik yönden yararlı etkileri vardır. Her gün düzenli olarak yapılan 30 dakikalık tempolu bir yürüyüş, vücut ağırlığının dengelenmesine, kemik sağlığının korunmasına ve geliştirilmesine yardımcı olur. Bunun yanında yüzme, bisiklete binme, jimnastik ve tenis de kalbi çalıştıran sporlar arasındadır. Bu da yaz aylarında zinde kalmak için büyük bir avantajdır

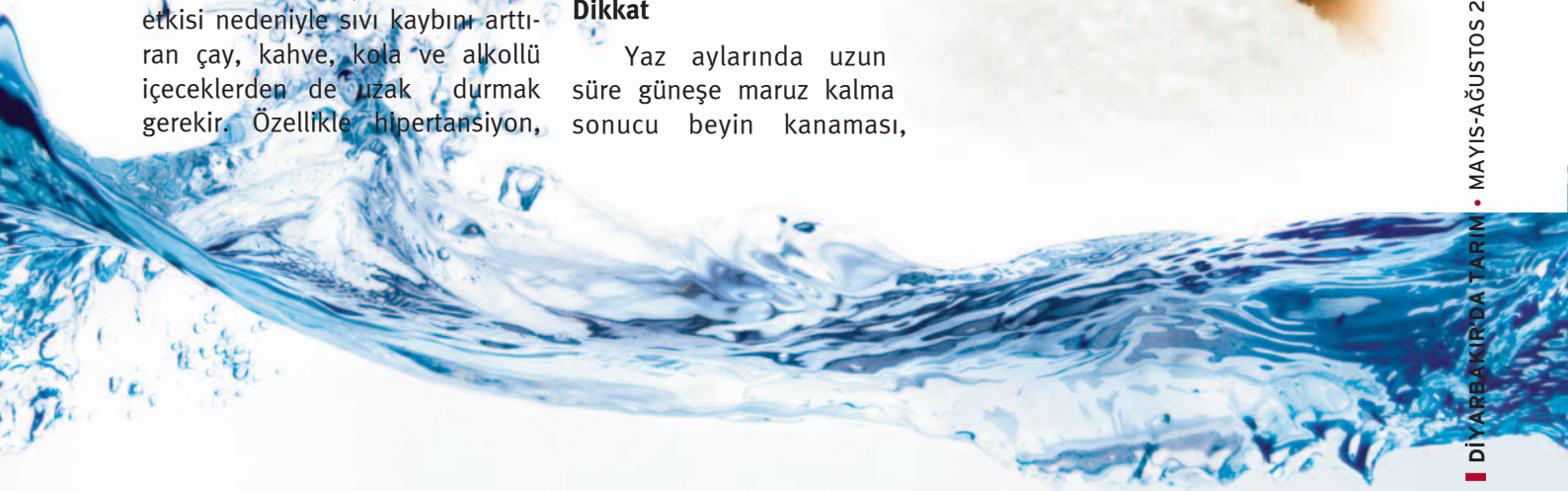
Tuz Tüketiminize Dikkat Edin

Sağlıklı bir beslenme programında günlük ortalama 4-5 gr tuz tüketilmelidir. Yaz aylarında terlemeye bağlı sodyum kayıplarını dengelemek için su ile birlikte tuz tüketimi de bir miktar arttırılmalıdır. İyot çabuk kayba uğradığından iyotlu tuzlar ışıktan koruyarak kaplarda muhafaza edilmelidir. Ayrıca pişme esnasında iyot kaybını en aza indirmek için tuz, yemeklere pişirme sonrası eklenmelidir.

Güneş Çarpmasına Dikkat

Yaz aylarında uzun süre güneşe maruz kalma sonucu beyin kanaması,

güneş çarpması ve güneş yanığı görülebilir. Güneş çarpması, aşırı sıcak nedeniyle beden ısınısını ayarlayan mekanizmanın bozulması sonucu ortaya çıkıyor. Güneş çarpması durumunda şiddetli baş ağrısı, ateş yüksekliği, halsizlik, terleyememe, baş dönmesi, taşikardi gibi belirtiler gözlenir. Bu durumda yapılması gereken, kişiyi serin bir ortama alarak soğuk kompresle ateşi düşürmeye çalışmak, en kısa sürede sağlık kuruluşuna ulaştırmak... Çünkü zamanında müdahale edilmezse ölüme kadar gidebilir. Bu yüzden, güneşin çok dik geldiği saatlerde mümkün olduğunca güneşe çıkılmamalı. Özellikle çocuklar, yaşlılar, hamileler, tansiyon ve kalp hastalarının bu konuda daha dikkatli olmaları gerekmektedir. Dışarı çıkmak zorunda kalan bireylere ise güneş koruyucu kremler ve şapka kullanımı önerilmektedir.

Yaza Uygun Kıyafetler Seçilmelidir

Bu dönemde açık renkli, ince kumaşlı, bol giysiler seçmeye özen gösterilmeli. Şemsiye veya geniş kenarlı şapkalar kullanılmalı. Aşırı giyinmeye bağlı oluşan terleme sonucu vücutta isilikler oluşabilir. Bu oluşumları engellemek için sık duş alınmalı.

Çocuğunuzu Araç İçinde Bırakmayınız

Yaz aylarında çocukların uzun süre araç içinde bırakılmaları sonucu aşırı terlemeye ve yoğun sıcaklığa bağlı olarak sağlık problemleri görülebilir.

İshal

Yaz aylarında yaygın olarak görülen sorunlardan biri de ishal. İshallerin önlenmesinde el hijyeni ile sebze ve meyveleri yemeden önce iyice yıkamak çok önemli. Uygun koşullarda saklanmayan gıdalar ve temiz olmayan içme suları ile alınan mikroplar mide barsak sistemini bozacağından ishal ve kusmalara neden olabilir. Böyle durumlarda, kaybedilen sıvı oral yoldan geri kazandırılmalıdır. Ayrıca beslenmede değişiklik yapmak da bireyi rahatlatacaktır. Uzun süren ishallerde bir uzmana danışmak gerekmektedir.

Çocuklarda Yaz İshali

Yaz aylarının gelmesiyle çocukları bekleyen tehlikelerin başında ishal gelmektedir. İshaller en sık 0-5 yaş arasında görülür. Çocuk günde iki- üç kere tualete gidiyorsa sadece takip etmek yeterlidir.. Virüslerin yol açtığı hafif ishaller genellikle bir-iki günde ilaç tedavisine gerek duyulmadan kendiliğinden geçer. Bölgemizde, ishalleri çocuklara su verilmemesi gerektiği şeklinde yanlış bir kanı vardır. Aksine ishalleri çocuklar bol sıvı ile desteklenmelidir. Yeterli sıvı verilmediği takdirde çocukta ağız kuruluğu, deri elastikiyet kaybı gözlenir. Karın derisi sıkılıp kaldırıldığında, gerginliği olmadığı için bir süre hamur kıvamında kalır. Dehidrate çocuklarda, karın derisinin eski halini alması gecikir. Bu görüntü, çocukta hayati tehlike olduğunun göstergesidir. Uzun süreli ishal vakalarında doktorunuzun önerceği sıvı elektrolit dengesini düzenleyecek sıvıların alınması gerekmektedir.

Bu dönemde açık renkli, ince kumaşlı, bol giysiler seçmeye özen gösterilmeli. Şemsiye veya geniş kenarlı şapkalar kullanılmalı.

Sığırlarda

yüksek sıcaklığın etkisi ve sıcaklık stresinden korunmanın yolları

Yrd. Doç. Dr. Ali Murat TATAR-
*Dicle Üniversitesi Ziraat Fakültesi
Zootekni Bölümü*

Sığırlar da diğer memeliler gibi vücut sıcaklığını belirli bir seviyede tutmak isterler. Şayet üretilen ısı atılan/atılabilen ısıdan daha fazla ise vücut sıcaklığı artar. Çevre sıcaklığının artması, özellikle yüksek sıcaklığın yüksek nem oranı ile bir arada seyretmesi ısı atımını sınırlar ve vücut ısı artmaya başlar. Bu süreçte hayvan çeşitli önlemler almaya çalışır. Örneğin gölgelik bir alan arar, solunum hızını artırır, yem tüketimini düşürür.

Sığılan inekler için en uygun sıcaklık aralığı 4-18°C'dir. Bu değerlerin altına düşen veya üstüne çıkan sıcaklıklar, inekleri olumsuz etkilemeye başlar ve olumsuzluğun derecesi bu değerlerden uzaklaştıkça artar. Örneğin, sıcaklık 25 °C'nin üstüne çıkınca yem tüketimi düşmeye başlar. 30 °C ve üstündeki sıcaklıklarda ise, başta döl verimi olmak üzere çeşitli verimlerde oldukça belirgin düşüşler meydana gelir. İşte bu olumsuzluklar bütünü sıcaklık stresi olarak isimlendirilir.

Yukarıdaki kısa açıklamalardan da anlaşılacağı gibi, yaz aylarında artan sıcaklığa bağlı olarak bir takım olumsuzlukların ortaya çıkması beklenir. Bunlardan ilk akla gelenler;

Yem tüketiminin azalması,

Süt veriminin düşmesi,

Ağırlık artışının azalması,

Servis periyodunun ve buna bağlı olarak iki buzağılama arası sürenin uzaması,

Gebelik başına tohumlama sayısının artması,

Fiziksel aktivitelerin azalması ve buna bağlı olarak kızgınlık tespitinin güçleşmesi,

Gebelik durumunda embriyo gelişimi gerilemesi ve embriyo kayıplarının artması,

Hastalıklara özellikle de mastitise karşı direncin düşmesi olarak sıralanabilir.

Gebeliğin ileri dönemlerinde maruz kalınan sıcaklık stresi yavru atmaya neden olmasa da, doğum güçlüklerinin artmasına, buzağı doğum ağırlığının düşmesine, yeni doğan buzağının bağışıklık sisteminin zayıf olmasına ve takip eden laktasyon süt veriminin önemli ölçüde düşmesine neden olabilmektedir. Bunlara ek olarak sıcaklığın artması; hemen hayvanları gölge aramaya sevk etmekte, vücut sıcaklığının normal değeri olan 38-39 °C'den 40-41 °C'ye, dakikadaki solunum sayısının da normal değeri olan 20-30 arasından çok daha yüksek değerlere (dakikada 80-100) ulaşmasına neden olmaktadır.

Sıcaklık stresinden kaynaklanan kayıplar stresin şiddeti ve süresi ile sürünün verim seviyesine bağlı olarak değişmektedir. Örneğin yem tüketiminin %8-12,

süt veriminin de %3-20 arasında azalabileceği bildirilmektedir. Yalnız yüksek verimli ineklerin düşük verimli ineklere nazaran sıcaklıktan daha fazla etkilenecekleri unutulmamalıdır.

Hayvanları yukarıda sıralanan olumsuzluklara maruz bırakmamak ve işletmelerin bu nedenle gelir kaybına uğramalarını önlemek için sıcaklık stresini ortadan kaldıracak veya azaltacak tedbirler alınmalıdır.

Sıcaklık Stresinin Olumsuz Etkisini Azaltmak İçin Yapılabilecekler

Bir bölge ya da işletmede hava sıcaklığı ve nem seviyesine müdahale ederek sıcaklık stresini önlemek, ancak çevre kontrollü barınaklar inşa etmekle mümkündür. Fakat sığır yetiştiriciliğinde çevre kontrollü barınak inşa etmek ekonomik değildir ve bu nitelikli barınaklar inşa edilmez. Buna rağmen, yer seçimi de dâhil, barınaklarla ilgili düzenlemeler, sürü yönetimi ile ilgili kararlar ve rasyona yönelik düzenlemelerle sıcaklığın olumsuz etkisi azaltılabilir. Bunlardan bir bölümüne aşağıda kısaca değinilmiştir.

Su: Su hayvan beslemede tek başına en önemli besin maddesidir. Bir hayvanın su ihtiyacı; süt verimi, kuru madde tüketimi ve sıcaklığa bağlı olarak değişir. Örneğin günlük süt verimi 35 kg civarında olan bir ineğin, kış aylarında 90-95 litre civarında olan su tüketimi yaz aylarında 100-115 litreye yükselir. Eğer sağlanan su yeterli olmazsa sıcaklık stresinin olumsuz etkisi artacak ve öncelikle süt verimi düşecektir. Su yetersizliğinden kaynaklanan olumsuzluğu azaltmak için sulukların dinlenme yerine yakın olması ve gölgelik altında bulunması sağlanma-

lı, hayvanlar her istediklerinde suya ulaşabilmeli, su sıcaklığı 10-25 °C arasında tutulmaya çalışılmalıdır.

Gölgelik: Bir işletmede uygun nitelikte gölgelik bulundurmak ve hayvanların buradan yararlanmasını sağlamak sıcaklık stresinden korumanın basit ve etkili yollarından biridir. Gölgelik hava sıcaklığının olumsuz etkisini azaltır. Gölge ağaçlarla doğal olarak sağlanabileceği gibi yapay olarak da inşa edilebilir. Sığırlar serin alanlarda daha fazla yem yeme eğiliminde olduğundan, yemleme alanlarında gölgelik inşa etmek yem tüketiminde, dolayısıyla da süt verimindeki düşmeyi azaltacaktır. Yapılan bazı çalışmalarda, sıcak iklimlerin egemen olduğu bölgelerde yemleme alanlarına gölgelik inşa etmenin işletme kazancını %6 civarında artırdığı hesaplanmıştır.

Havalandırma ve Serinletme: Sıcak havalarda hava akımının artırılması, sıcaklık stresini azaltmanın bir diğer unsurudur. Bu durum özellikle inekler kapalı bir alanda tutuluyorsa daha da önem

kazanır. Yeterli ve etkili havalandırma sağlamak için ahır inşa edilirken çatı yeterince yüksek tutulmalı ve havalandırma açıklığı bırakılmalıdır. Mevcut yapılarda havalandırma alanı (örneğin havalandırma bacası) yeterli değilse artırılmalıdır. Etkili bir havalandırma sağlamak için pencereler açık tutulmalıdır. Ahır sıcaklığının çok yüksek olduğu durumlarda çatıdan su püskürtülerek ısınin azaltılması sağlanabilir. Ayrıca ineklere duş amacıyla su püskürtülmesi de vücuttan ısı kaybını kolaylaştıracaktır. Sıcak havalarda çeşitli şekillerde uygulanan serinletme yöntemleri süt veriminin düşmemesine katkı sağlayacaktır.

Bir bölge ya da işletmede hava sıcaklığı ve nem seviyesine müdahale ederek sıcaklık stresini önlemek, ancak çevre kontrollü barınaklar inşa etmekle mümkündür.

Yemleme: Sıcaklık stresinin söz konusu olabileceği bir ortamda öncelikli amaç; yem tüketimini normal seviyede tutmak ve süt verimindeki düşmeyi azaltmak olmalıdır. Bu nedenle sıcaklığa bağlı olarak kuru madde tüketiminin düşeceği dikkate alınmalı ve rasyonun besin maddeleri yoğunluğu, ihtiyacı karşılayacak şekilde yükseltilmelidir. Yemleme günün serin saatlerinde (sabah erken ve akşam geç saatlerde) yapılmalıdır. Yemleme düzeni, özellikle silaj ve benzeri yem maddelerinin yemliklerde uzun süre kalmasını gerektirmeyecek şekilde düzenlenmelidir. Eğer kullanılıyorsa saman rasyondan çıkarılmalı ve bunun yerine kaliteli kaba yemler ikame edilmelidir. Günlük kuru madde tüketiminin azalması nedeniyle oluşacak enerji açığını kapatmak için, gerektiğinde rasyona yağ ilave edilebilir.

Su tüketimindeki artışa bağlı olarak idrar miktarı artacaktır. Hem bu hem de solunum ve terlemenin artması vücuttan sodyum, potasyum, magnezyum vb. elementlerin kaybını da artırır. Bu nedenle hayvanların yoğun olarak bulundukları yerlere yalama taşı ya da tuz konulmalıdır. Buna ek olarak yaz aylarında hayvanları günlük kurumadde tüketimlerinin %1.3-1.5 potasyum, %0.5 sodyum ve %0.3 magnezyum almalarını sağlayacak şekilde düzenlenmesi tavsiye edilir.

Bir ineğin kendisinden beklenen en yüksek verimi vermesinin ancak uygun çevre koşullarının sağlanmasıyla mümkün olacağı ve hayvanların rahatı için yapılan her türlü emek ve masrafın işletme karı olarak geri döneceği unutulmamalıdır.

Kaynaklar:

- Blezinger, S. Monitor Cattle Closely For Heat Stress. <http://www.cattletoday.com/archive/2001/July/CT159.shtml>
- Bouraoui, R., Lahmar, A., L., Majdoub, A., Djemali, M., Belyea, R., 2002. The Relationship of Temperature-Humidity Index with Milk Production of Dairy Cows in a Mediterranean Climate. Anim. Res. 51 (2002) 479-491 © INRA, EDP Sciences, 2002 DOI: 10.1051/animres:2002036
- Brown Brandl, T.M., Nienaber, J.A., Eigenberg, R.A., Morrow, J.L., Dailey, J.W., Mader, T.L., 2003. Relative Heat Tolerance Among Cattle Of Different Genetics. American Society of Agri Engineers Special Meetings and Conferences Papers. Paper #034035 http://www.ars.usda.gov/research/publications/Publications.htm?seq_no_115=148679
- Chestnut, A. and Pas, D.H. 2006. Heat Stress and Cooling Cows. Vigortone. http://www.vigortone.com/heat_stress.htm
- Dairy Australia Cool Cows. <http://www.coolcows.com.au/index.htm>
- J. Coventry and A.J. Phillips, Animal Production, Alice Springs 2000. Heat Stress in Cattle 788 No. 175 Agdex No: 420/77 ISSN No: 0157-8243
- Jones G.M. and Stallings, C.C., 1999. Reducing Heat Stress for Dairy Cattle Virginia Polytechnic Institute and State University Publication 404-200
- Keown J. F. and Grant J.R. 1993. How to Reduce Heat Stress in Dairy Cattle. University of Missouri Extension G3620. <http://extension.missouri.edu/p/G3620>
- Lee, D. and Westendorf, M. 1997. Heat Stress and Feeding Management . Rutgers NJAES Cooperative Extension Publication Number: FS884. <http://njaes.rutgers.edu/pubs/publication.asp?pid=FS884>
- Pennington J. A. and Karl VanDevender, K. 2011. Heat Stress in Dairy Cattle. Printed by University of Arkansas Cooperative Extension Service Printing Services. FSA3040-PD-1-06RV. <http://www.extension.org/pages/11047/heat-stress-in-dairy-cattle#>
- Westendorf, M. and Lee, D.2003. Heat Stress and Feeding Management. Rutgers Cooperative Extension, New Jersey Agricultural Experiment Station, Rutgers, The State University of New Jersey. FS884
- Whittier, J.C., 1993. Hot Weather Livestock Stress. University of Missouri Extension G2099. <http://extension.missouri.edu/p/G2099>

KÜÇÜKBAŞ

Hayvan ağılları planlanırken dikkat edilmesi gereken hususlar

Yrd. Doç. Dr. H.Deniz ŞİRELİ - Dicle Üniversitesi Ziraat Fakültesi Zootečni Bölümü

Küçükbaş hayvan ağıllarının inşa edilmesinin amacı, koyun ve keçileri uygun olmayan çevre koşullarından koruyarak yüksek verim elde etmek için onlara uygun yaşam alanları sağlamaktır.

Koyun ve keçiler olumsuz çevre şartlarına özellikle de düşük hava sıcaklıklarına dayanıklı türler olmalarına karşın diğer evcil hayvanlarda olduğu gibi sıcaklık ve nem onların yaşamlarını olumsuz yönde etkilemektedir. Bu durum kültür ırkı hayvanlarda daha da fazla kendini göstermektedir. İlk önce verim düşüklüğü şeklinde kendini gösteren bu etki, süre ve şiddete bağlı olarak hayvanların sağlıklarının bozulmasına hatta ölümlere kadar neden olabilmektedir (Kaymakçı 2006). Küçükbaş hayvan ağıllarının inşa edilmesinin amacı, koyun ve keçileri uygun olmayan çevre koşullarından koruyarak yüksek verim elde etmek için onlara uygun yaşam alanları sağlamaktır. Ülkemizde koyun ağıllarının yapımında uygun çevre koşullarını sağlayacak ana ilkelere uyulmamakta ve iklim koşullarının kesin ayrılık gösterdiği bölgelerde bile aynı tip ağıllar yapılmakta ve yapı elemanları aynı şekilde boyutlandırılmaktadır (Esmay 1974).

KÜÇÜKBAŞ HAYVAN AĞILLARINDA KONTROL EDİLMESİ GEREKLİ ÇEVRE KOŞULLARI

Küçükbaş hayvan ağıllarında kontrol edilmesi gerekli önemli barınak içi çevre koşulları;

Sıcaklık, Bağıl nem, Havalandırma ve Aydınlatma

Sıcaklık: Küçükbaş hayvanlar için en uygun sıcaklık + 4°C ile 24 oC gibi oldukça geniş sınırlar içerisinde değişse de (Hahn, 1974), sıcaklığın 7 oC in üstünde ve 10 -13 oC arasında olması en uygundur (Midwest, 1974; Midwest 1976),

Bağıl Nem: Küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinde önemli çevre koşullarından birisi de bağıl nemdir. Ağıl içerisinde bağıl nemin sürekli % 80 ve daha yüksek olması arzu edilmeyen bir durumdur. Bu durumda ağıl içerisinde mutlak uygun olmayan bir durum söz konusudur. Aynı şekilde bağıl nemin küçükbaş hayvan ağıllarında % 40 ve daha düşük olması da istenen bir durum değildir ve bu durum, ağıl içi havasının tozlanmasına yol açacağından hayvanların solunum yolu enfeksiyonlarına yakalanmalarına sebep olabilecektir. Küçükbaş hayvanlar için en uygun ağıl içi bağıl nem oranı % 60-65 olması istenir (Sainsbury, 1974).

Havalandırma: Koyunlar, içinde bulundukları ortama ısı, su buharı ve çeşitli gazlar yayarlar. Koyunlar tarafından ağıl içine verilen nem, ısı, kötü koku ve gazların koyunlar için zararlı olabilecek düzeye ulaşmadan ağıl dışına atılması gerekir. Bu ise ağıl içerisi ve dışı arasında belli sınırlar içerisinde bir hava değişiminin sağlanması ile gerçekleştirilir. Ağıl içi havalandırmasının yararları; Hava cereyanı yaratmadan ağılın bütün bölümlerinde taze (temiz) hava sağlamak, Ağıl içi sıcaklığını arzu edilen sınırlar içerisinde tutmak, Ağıl içerisinde biriken fazla nemi ağıl dışına atarak bağıl nemi uygun sınırlar ara-

sında tutmak, Kötü koku, zararlı gaz ve hastalık organizmalarını ağıl dışına atmak, Ağılda barındırılan koyun ve keçiler için oksijen sağlamak, ağıl yapı elemanlarının iç yüzeylerinde nemin yoğunlaşmasını önleyerek ömürlerini uzatmak

Işıklandırma: Doğal ışıklandırmada pencere yüzeylerinin toplam alanının ağıl taban alanına oranı iyi bir ölçüt olmaktadır. Kapalı koyun ağıllarında pencere alanı taban alanının %3-5'i kadar olmalıdır (Ensminger, 1970). Ağılda çalışanların rahatlığı yönünden yapay ışıklandırmaya da gereksinme duyulur. Ağıl taban alanının her 37-46 m²'si için 100 watt'lık bir lamba yeterlidir (Midwest Plan Service, 1976).

Ağıl yerinin seçimi: Diğer hayvan barınaklarında olduğu gibi koyuna yapılacak yerin seçiminde de üzerinde durulması gereken özellikler maddeler halinde şöyle sıralayabiliriz: Yol durumu, su temini, elektrik temini, servis kolaylığı, topografik durum, drenaj durumu, bitki örtüsü ve rüzgar kıranlar, ağılın yönlendirilmesi, yangından korunma, işletmenin ileriki yıllarda büyüme durumu. Koyun ve keçi ağıllarının planlanmasında ele alınacak özellikler ve ölçütler şöyle sıralanabilir; Koyun ve keçilerde sürü yenileme oranı %20 olmalıdır. Kuzulama ve oğlaklama oranı, koyun ve keçi başına yılda 1.2 kuzu ve oğlak olarak hesaplanmalıdır. Sürüdeki dişi koyun ve keçi sayısının en az %10'u kadar doğum bölmesi ayrılmalıdır. Doğum bölmesinin alanı 1.5-2.0 m² olmalıdır. Koyun ve keçiler yılda yaklaşık 7.5 ton / BHB. gübre üretirler. (Koyun başında yılda 750-800 kg). On iki haftalık barındırma süresi için koyun ve keçi başına yataklık tüketimi 75 kg. hesaplanabilir. Üç aylık

kış mevsimi boyunca 1.5 kuzulu koyun ve keçi başına depolama olan gereksinimi: 0.5 m balyalı kuru ot 0.6 m³ silaj yemi. 0.25 m³ kesif yem ve 0.5 m³ saman olarak hesaplanmalıdır. Geleneksel tip bir ağılda bir kişi yaklaşık 320 koyuna bakabilir. Kuzulama döneminde yardımcı bir elemene gereksinim vardır (Kaymakçı 2006; Altan ve ark. 2006).

AĞIL TİPLERİ

Koyun ve keçi ağıllarının fazla pahalı ve konforlu yapılar olmasına gerek yoktur. Önemli olan nokta ağılın kuru, havadar, yağış ve rüzgarlara karşı korunmuş olmasıdır. Koyun ve keçiler kötü çevre koşullarından korumak için yapılan ağıllar genellikle; Açık ağıllar ve Kapalı ağıllar olarak tesis edilirler. Açık Ağıllar, eğer ağıl yapılacak bölge sıcak ve ılık iklimin hüküm sürdüğü coğrafya-

larda ise, kuzey rüzgarı önlenmiş ve üstünden yağmur geçirmeyecek şekilde yapılan basit sundurmalar ağıl görevini görürler. Kapalı ağıllar, Kapalı ağıllar düz, L, U, ve T şeklinde yapılırlar. Bu ağılların ilk yapım maliyetleri açık ağıllara göre çok daha yüksektir.

KOYUN VE KEÇİ AĞILLARINDA BULUNMASI GEREKEN BÖLMELER

Sağım yeri ve süt odası: Süt üretimi yapan küçükbaş işletmelerinde ağıl içerisinde sağım yeri ve süt odasının bulunması gereklidir. Sağım duraklarının genişliği 40-50 cm ve uzunluğu 100 cm'dir. Duraklar birbirinden 70-80 cm uzunluğundaki tahta çıtalardan yapılmış perde duvarlarıyla ayrılır. Perde duvarlarının yüksekliği 95 cm'dir. Sağımın makine ile yapılması halinde, sağım durakları sağımıcının bulunduğu platformdan 35-40 cm yüksekte olmalıdır.

Sağım yeri tabanının beton olması ve sağım duraklarının yemlikten başlayarak geriye doğru ve sağımcı platformunun duvardan başlayarak sağım duraklarına doğru %2 eğimli olması temizlik işlerinde kolaylık sağlar(Büyüktaş 2009).

Kırkım yeri: Kırkım için ayrı bir kısım düşünülüyorsa, kırkım bölgesinin genişliği 180 cm, uzunluğu ise 240 cm olmalıdır. Kırkım yerinin temiz, aydınlık ve havadar olmasına dikkat edilmelidir. Kırkım yeri tabanı beton olmalıdır(Büyüktaş 2009).

Gezinti avlusu: Genellikle ağılın kapladığı alanın iki katı kadar bir alanın gezinti avlusu için ayrılması uygundur. Gezinti avlusunun çevresi dikenli tel veya keresteden yapılmış çitlerle veya duvarlarla çevrilebilir. Çit yüksekliğinin 100 cm olması uygundur.

Gezinti avlusunun tabanı taş veya çakılla kaplanabilir veya 15-20 cm kalınlığında kumlanabilir.

Banyoluk: Küçükbaş hayvanların dış parazitlerden temizlenmeleri ve hastalıklarından korunmaları için yapılır. Banyo havuzu taş, tuğla veya betondan yapılabilir. Derin banyoluklar, uzunluğu 5 metre, eni 80 cm, derinliği 1-1,5 metre olan çukurlardır. Çimento ile sıvanarak su sızdırması önlenir. Çıkış için bir yanı merdivenlidir. Ayak yıkama havuzunun genişliği 25-30 cm, derinliği 15 cm ve uzunluğu 300 cm'dir(Büyüktaş 2009).

Gölgelik ve bölme çitleri: Tekli bölme çitleri genellikle 4 sıra tahtanın yatay konumda yerleştirilmesi ve tahta sıralar arasında 10 cm açıklık bırakılarak yapılır. Tekli bölme yüksekliğinin en az 75 cm olması gerekir.

Çizelge 1. Koyun Ağıllarının Planlanmasına İlişkin Standartlar(Kaymakçı,2006)

Özellik	Koç (90-120 kg)	Koyun (40-60 kg)	Kuzu (13-25 kg)
Taban alanı (m2 / baş)	1.8-2.7	1.4-1.8	0.7-0.9
Beton	1.3-1.8	0.9-1.1	0.4-0.5
Izgara			
Gezinme alanı(m2/ baş)	2.3-3.7	2.8-4.6	1.8-2.8
Toprak,	1.5	1.8	1.0
Taş			
Yemlik alanı (cm/baş)	30	40-50	25-30
Sınırlı yemleme	15	15-20	2.5-5
Otomatik yemleme			
Yemlik uzunluğu (cm)			
Kaba yem yemliği	50-60	45-55	30-40
Kesif yem yemliği	40-50	40-50	25-35
Kombine yemlik	40-50	30-45	25-30
Su tüketimi (lt/baş/gün)	7-11	6-10	0.5-1.0
Gübre üretimi(kg)	4.0-5.0	3.0-3.5	1.0-2.0
Yataklık gereksinimi			
Toprak zemin		8-10	
Beton zeminde		12-15	

Çizelge 2. Keçi Ağıllarının Planlanmasına İlişkin Standartlar(Taşkın ve ark.2010)

Özellik	Ölçütler
Doğum bölmesi Boyut (en x boy x yükseklik) (m)	Ana keçi sayısının %10'u kadar olmalı 1.5 x1.2 x1.5
Taban alanı (m²/keçi) (grup barındırma) Kapalı ağıllarda Sundurma tipi ağıllarda Bireysel barındırma	1.8-2.0 0.9 -1.3 4
Gezinme alanı (m²) Teke Keçi Oğlaklı keçi	2.8-4.5 1.8 -2.8 2.3-3.5
Havalandırma (m²/dk/keçi) Yaz aylarında Kış aylarında	4.25-5.5 0.5
Süt toplama odası (m) (20-30 baş için)	1.5 x 2.5
Su tüketimi (Lt) Teke Sağmal keçi Kurudaki keçi Oğlak	7-10 10-12 3-7.5 0.5-1.2
Yemlik uzunluğu (cm) Kaba yem yemliği Oğlak Keçi Kesif yem yemliği Oğlak Keçi Kombine yemlik Oğlak Keçi	 30-40 45-55 25-35 40-50 25-30 30-45
Yataklık gereksinimi (cm) Toprak zemin Beton zeminde	8-10 12-15
İmha çukuru (ölen hayvanlar için)	2 m'den derin olmalı
Pencere ve kapı yüksekliği (m)	1.3-1.5
Gübre üretimi (kg/gün) Teke Kurudaki Keçi Sağmal Keçi	4.0-5.0 2.5-2.7 3.0-3.5

Gölgeliklerin yüksekliği 120-140 cm arasında olabilir(Büyüktaş 2009).

Dinlenme Yeri: Dinlenme yerinde bir hayvan için hesaplanması gerekli alan ırka, canlı ağırlığı, cinsiyete bağlı olarak değişir.

Ağıllarda dinlenme yerinde her bir hayvan için bırakılacak alan Çizelge 3'de verilmiştir (Büyüktaş 2009).

Yem Deposu: Koyunların ağılda beslendikleri süre içerisinde' gereksinim duydukları günlük

kaba yem ve kesif yem miktarları Çizelge 4' de verilmiştir (Büyüktaş 2009).

YEMLİKLER VE SULUKLAR

Yemlikler olabildiğince sade, ancak işlevsel olmalıdır. Yem

Çizelge 3. Ağillarda dinlenme yerinde her bir hayvan için bırakılacak alan(Büyüktaş 2009)

Hayvan cinsi	Gerekli alan(m2/baş)	Hayvan cinsi	Gerekli alan(m2/baş)
Koyun ve keçi	0.8-1.0	Toklu-Çepiç	0.6-0.75
Gebe koyun ve keçi	1.2-1.5	Koç-Teke	1.25-2.00
Kuzu	0.4-0.5	oğlak(0-12 ay)	

Çizelge 4. Koyunlara verilecek günlük yem miktarları (Büyüktaş 2009)

Hayvan cinsi	Kaba yem (gr/gün/hayvan)	Kesif yem (gr/gün/hayvan)
Kuzu-oğlak	500-600	300-400
Toklu-çepiç	800-1000	400-500
Koyun-keçi	1000-1250	600-800
Koç-Teke	1500	1000

kayıplarının önlenmesi, yemleme-temizlik kolaylığı ve hayvan sağlığı ile refahının korunması yemliklerde aranılan temel özelliklerdir. Bunun yanı sıra yemliklerin yetiştirici tarafından da yapılabilecek sadelikte ve biçimde tasarlanmasında büyük yarar vardır. Suluk kenarının yerden yüksekliği 40 cm olmalı, hayvan başına ortalama 30-35 cm suluk uzunluğu

hesaplanmalıdır. Otomatik suluklarda ise 25-40 hayvana bir otomatik suluk hesaplanmalıdır. Suluklar bölme içi ya da kenarlarına iş akışını engellemeyecek şekilde yerleştirilmemelidir. Suyun yemle bulaşmasının engellenmesi amacıyla sulukların yemliklerden en az 2.5-3.0 m uzakta olması önerilir.

Kaynaklar:

Altan, A., Bayraktar, H., Taşkın, T., 2006. Keçilerde Barındırma. Keçi Yetiştiriciliği Kitabı 13. Bölüm.
İzmir İli Koyun Keçi Yetiştiriciler Birliği Yayınları Yayın No:2 İzmir-Bornova.
Büyüktaş, K., 2009. Tarımsal Yapılar. Hayvan Barınaklarının Planlanması. Ders Notu. Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Basım Ünitesi. Antalya
Esmay, M L 1974. Principles of animal environment. The Avi Publishing Company, Inc., Westport, Connecticut. 325.
Ensminger, M. E. 1970. Sheep and wool science. The Interstate Printers and Publishers. Danville. Illinois. 705.
Hahn, L. R. 1974. Discussion of environmental effect on ruminant production rational decisions based on current knowledge. In ASAE 58-0174 (ed)

Livestock Environment, s. 232-236. St. Joseph Michigan.

Kaymakçı, M., 2006. İleri Koyun Yetiştiriciliği. İzmir İli Koyun Keçi Yetiştiriciler Birliği Yayınları Yayın No: 1 İzmir-Bornova.

Midwest Plan Service. 1974. Sheep handbook housing and equipment. Iowa State University., Ames, Iowa. 80.

Midwest Plan Service. 1976. Structures and environment handbook. Iowa State University Ames, Iowa. 483.

Samsbury, W. B. 1974. The influence of environmental factors on the health of livestock. in ASAE

580174 (ed). Livestock Environment, s. 4-13. St. Joseph, Michigan.

Taşkın, T., Özdoğan, M., Önenç, S., 2010. Keçi Yetiştirme ve Besleme. ISBN: 978-975-8777-76-3. Hasad Yayıncılık.

Süne Mücadelesi

Mehmet Şerif YAŞAR- Ziraat Mühendisi
Bitkisel Üretim ve Bitki Sağlığı Şubesi

Ülkemizde 1928-1953 yılları arasında süne mücadelesi elle toplanarak yapılmıştır. 1941-1953 yılları arasında süne kışlaklarındaki gevenler yakılmış ancak olumlu netice alınamaması, doğayı tahrip etmesi nedeniyle 1953 yılında bu uygulamaya son verilmiştir. 1955 yılından itibaren yer aletleri ve uçakla kimyasal mücadeleye başlanmıştır. Uygulamalarda 1967 yılına kadar toz ilaçlar kullanılmış, 1967 yılından itibaren ise toz ilaçların yanı sıra sıvı formülasyonlu ilaçlar kullanılmıştır. 1987 yılından itibaren uçakla ULV ilaçlamaya geçilmiştir. 2004 yılından itibaren uçakla ilaçlamaya son verilerek yer aleti mücadelesine geçilmiştir. 2007'den itibaren de yönetimli çiftçi mücadelesi şekline dönüşürülmüştür.

İlimizde buğday üretiminin en büyük zararlısı Süne (*Eurygaster integriceps*) olup, süne mücadelesi İl Müdürlüğümüz tarafından koordine edilmektedir.

Üreticilerimizin süne mücadelesinde İl ve İlçe Müdürlükleri tarafından yapılan önerilere uymaları ve mücadele önerilen alanlarda İl ve İlçe Müdürlükleri tarafından belirlenen şekilde mücadele etmeleri buğday üretimi ve sürdürülebilir süne mücadelesi için önem arz etmektedir.

İlimizde buğday üretiminin en büyük zararlısı Süne (*Eurygaster integriceps*) olup, süne mücadelesi İl Müdürlüğümüz tarafından koordine edilmektedir

Tanımı ve Yaşayışı

- Erginler 1-1.5 cm boyundadırlar. Renkleri toprak rengi, alacalı, kiremit renginden siyaha kadar değişebilir.

- Yumurtalar 1.0-1.2 mm çapında, küre şeklinde olup ilk bırakıldıkları zaman filizi yeşil renktedir. Dişi, yumurtalarını 12-14 adetlik muntazam ve 2-3 sıralı dizilerden oluşan yumurta paketi halinde bırakır.

- Yumurtalar açılmaya yakın çapa dönemine girerler ve bırakılan yumurtalar genelde 10-15 gün içinde açılırlar.

- Yumurtadan çıkan nimfler 5 dönem geçirerek yaklaşık 30 gün içerisinde ergin olurlar. Bu erginlere "Yeni nesil ergin" adı verilir.

- Yeni nesil erginler, hububat danelerinin sertleşmesi ve sıcaklığın artmasıyla beraber kışlak denilen alanlara çekilirler.

- Kışı yine burada 800-1600 metre yükseklikteki alanlarda yere dökülmüş meşe yaprakları, geven, kirpiotu gibi bitkilerin altında ve birkaç santim toprak derinliğinde geçirirler.

- İlkbaharda hava sıcaklığının 18 oC ve kışaktaki toprak üstü sıcaklığında 14 oC ye ulaşmasıyla uyku halindeki süneler uyanarak

kışlaklardan ovaya doğru göçe başlarlar. Bu göç kademeli olup genelde 2-5 hafta sürmektedir. Bu sünelere “Kışlamış ergin” adı verilir.

- Ovaya gelen bu erginler beslenip çiftleşerek yumurtalarını bitkinin genelde yapraklarına bırakırlar. Bu erginler 1-2 ay içinde ölürlür.

Zarar Şekli

- İlkbaharda ovalardaki hububat tarlalarına göç eden kışlamış erginler, henüz kardeşlenme döneminde olan hububatin saplarını emerek özsuğunu alırlar. Emilen saplar zamanla sararır ve kurur. Dolayısıyla başak bağlamazlar. Bu zarar şekline “kurtboğazı” denilmektedir.

- Bitkiler geliştikçe, beslenmesini bitkilerin yukarı kısımlarında sürdüren kışlamış erginler; başaklar henüz yaprak kılıfı içerisindeyken, çiçek döneminde ve tane bağlarken, yine saplarda beslenerek başakların beyazımsı bir renk almalarına, kurumalarına ve dolayısıyla bunların tane bağlamasına engel olurlar. Kışlamış erginlerin bu şekildeki zararına “akbaşak” adı verilmektedir.

- Başaklardaki taneler süt olumuna gelmeye başladığı sırada, kışlamış erginlerin popülasyonları da gittikçe azalmaya başlar. Bunların bıraktığı yumurtalardan çıkan nimfler hububatin bu döneminde, gittikçe artan bir yoğunluk ve oburlukla taneleri sokup emmeğe başlarlar.

- Özellikle 4. ve 5. dönemdeki nimflerin ve yeni nesil erginlerin beslenmesi sonucu, taneler çimlenme güçlerini kaybedecekleri gibi, ekmeklik ve makarnalık özelliklerini de yitirirler.

Sünenin doğada çoğalmasını engelleyen pek çok parazitoit ve predatörleri vardır. Bunlar içinde de en önemlileri yumurta parazitoitleridir.

Zararlı Olduğu Bitkiler

Sünenin beslendiği bitkiler buğday, arpa, yulaf ile bunların yabani formları ve diğer bazı Buğdaygil türleridir. Zararlı, çavdarı arpaya tercih etmesine karşılık, çavdar ve yulafın ekiliş alanları Sünenin yaygın ve etkin olduğu yerlerde sınırlıdır.

Mücadele Yöntemleri

Kültürel Önlemler

Erken yetiştirilen hububat çeşitleri ile bunların erken ekimleri, tarlaların iyi hazırlanması, nadasın iyi yapılması, yabancı otlarla iyi bir mücadele, hasadın mümkün olduğu kadar geciktirilmeden zamanında yapılması ve polikültür tarıma önem verilmesi gibi önlemler sayılabilir.

Biyolojik Mücadele

Sünenin doğada çoğalmasını engelleyen pek çok parazitoit ve predatörleri vardır. Bunlar içinde de en önemlileri yumurta parazitoitleridir. Ancak yumurta parazitoitlerini laboratuvar ortamında çoğaltarak doğaya salıvermekten çok, doğayı bunların çoğalmasına elverişli

hale getirmek ve korumak amaçlanmalıdır. Bu yöntemi uygulamanın yegane yolu ağaçlandırma ile polikültür tarıma yönelmektir.

Kimyasal Mücadele

• Diyarbakır İli 2015 yılı süne mücadelesi çalışmaları kapsamında; ilimizde hububat ekilen 4,5 milyon da alandan yaklaşık 4 milyon da alanda buğday ekilişi yapılmaktadır. Buğday ekilişi yapılan Bağlar, Bismil, Çermik, Çınar, Eğil, Ergani, Hazro, Kayapınar, Kocaköy, Silvan, Sur ve Yenişehir ilçelerinde süne mücadelesi için sürvey çalışmaları yapılacaktır. Süne mücadelesi sürvey çalışmalarında 20 ekip, 6 kontrolör ekip olmak üzere 84 teknik eleman yer alacaktır. Süne mücadelesinde görevli teknik elemanlar çiftçilere yönelik uygulamalı eğitim ve bilgilendirme toplantıları düzenleyeceklerdir.

İlaçlama Zamanının Tespiti

Süne mücadelesine 2. dönem nimfler görüldüğünde başlanması ve 4. dönem nimfler görülünceye kadar devam etmesi mücadele zamanı yönünden esastır. Bu süre yaklaşık 15 gündür. Ancak belirle-

nen bu süre içerisinde bitirilmediği takdirde 4. ve 5. dönemlerinde de mücadeleye devam edilebilir. Bu çerçevede süne mücadelesinin amacına ulaşabilmesi için mücadeleye tam zamanında başlanması, mücadelenin en önemli bölümünü oluşturmaktadır.

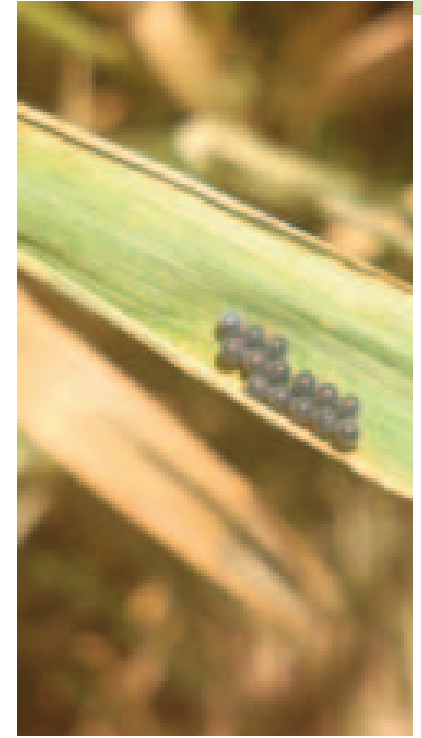
Kullanılacak Alet ve Makineler süne mücadelesinde yer aletleri kullanılmaktadır.

İlaçlama Tekniği süne mücadelesinin amacına ulaşabilmesi için;

1. Yer aletleriyle yapılan ilaçlamalar sakin havalarda uygulanmalıdır.
2. İlaçlamalar günün serin saatlerinde (genellikle sabah 4-10, öğleden sonra 15-18 arası) yapılmalı, sıcaklık 30°C'yi aştığında durdurulmalıdır.

Mücadele zamanının belirlenmesinden sonra teknik elemanların tavsiyeleri doğrultusunda vakit kaybedilmeden ilaçlama yapılmalıdır.

Kullanılacak ilaçlar ve dozları hakkında en yakın il veya ilçe müdürlüklerine başvurulmalıdır.

Mücadele zamanının belirlenmesinden sonra teknik elemanların tavsiyeleri doğrultusunda vakit kaybedilmeden ilaçlama yapılmalıdır.

İlkbaharda yapılacak aşılama kampanyaları

M.Salih DİNAR- Veteriner Hekim Hayvan Sağlığı ve Yetiştiriciliği Şubesi

Hayvan Hastalık ve Zararlıları ile Mücadele Programı çerçevesinde yürütülecek kampanyalar ile hayvan hastalıkları kontrol altına alınması hedeflenmekte ve hastalık sebebiyle görülen hayvan ölümleri ve ekonomik verim kayıplarının önlenmesine çalışılmaktadır.

Bakanlığımız yurt genelinde hastalıkların yayılmasını önlemek amacıyla koruyucu aşılama pro-

gramları düzenlemektedir. Bakanlık 2015 Yılı İlkbahar Döneminde Şap, Sığırların Nodüler Ekzantemi, Koyun Keçi Vebası(PPR) ve Kuduz Hastalıklarına karşı koruyucu aşılama programları hazırlamıştır.

Şap hastalığı;

Halk arasında ‘tabak’ olarak da bilinen bütün çift tırnaklı hayvanlarda rastlanan çok bulaşıcı viral bir hastalıktır.

Bakanlığımız yurt genelinde hastalıkların yayılmasını önlemek amacıyla koruyucu aşılama programları düzenlemektedir.

Hastalığın Belirtileri ve Aşının önemi

Ağızda, tırnakta ve memelerde yaralar oluşturan bu hastalık; süt veriminde %15, et veriminde %10 verim kayıplarına neden olan bir hastalıktır. Özellikle buzağı ve kuzular hastalığa karşı son derece hassas olup %80'lere varan oranlarda ölümlere yol açabilir.

Hayvancılık işletmelerinde, temizlik ve dezenfeksiyon gibi önlemler alınmalı, dışarıdan yeni satın alınan hayvanlara şap aşısı yapıp yapılmadığına dikkat edilmelidir. 2015 yılı İlkbahar Şap Aşılama Kampanyası 02 Mart'ta başlamış olup 30 Nisan itibarıyla bitmiştir. Şap Aşısı ücretsiz olarak bütün büyükbaş hayvanlara uygulanıyor. 17 İlçe Müdürlüğümüze bağlı mahalle ve köylerdeki işletmeleri kapsayacak şekilde 302.019 büyükbaş hayvanın program çerçevesinde aşılması hedeflenmiştir.

Sığırların Nodüler Ekzantemi Hastalığı (Lumpy Skin, Afrika Hastalığı);

Hastalığın etkeni, koyun-keçi

çiçek virüsü ile aynı gruptan olan bir virüstür.

Ülkemizde ilk defa 2013 yılında Kahramanmaraş İlinde tespit edilen, hızla yayılma eğilimi gösteren bir hastalık olup 2014'te ilimizin Çermik, Hazro ve Çınar ilçelerinde tespit edilmiştir.

Hastalığın Belirtileri

Hastalığın sığırlarda klinik bulguları; ateş, deri, mukoz membranlar ve iç organlarda ortaya çıkan nodüller (yumrular), lenf yumrularında büyüme, deride ödem ve bazen de ölüm ile karakterizedir.

Bulaşma Yolları

Hastalık sığırlar arasında kan, burun ve göz akıntısı, semen ve salya ile yayılabilmektedir. Sinek ve sivrisinek sokması hastalığın yayılmasında en büyük role sahiptir.

Hastalıktan Korunma Yolları ve Aşılamalar

Aşılama, sinek-sivrisinek mücadelesi, hayvan nakillerinin kontrollü yapılması, işletmelerde temizlik ve dezenfeksiyon gibi tedbirlerin alınması gerekmektedir.

2015 yılı Sığırların Nodüler Ekzantemi Kampanya Dönemi 16 Mart'ta başlamış olup 15 Mayıs itibarıyla bitmiş olacaktır. Bakanlığımız ilimizde bulunan tüm büyükbaş hayvanların aşılmasını programa almıştır. Aşı dozu ücretli olup sığır cinsi hayvanlara 3 aylık yaştan itibaren 3 koyun keçi dozu çiçek aşısı uygulanacaktır. 2014 yılında hastalığın görüldüğü mihrakların olduğu yerlerde, hastalık kontrol altına alınana kadar 6 ayda bir aşılamaların tekrarı yapılarak hastalık odakları kurulacak, hastalığın görülmeyen yerleşim yerlerinde ise koruyucu aşılamalar yapılacaktır. 5996 sayılı Kanuna göre ihbarı mecburi ve tazminatlı hastalıklar listesinde yer almaktadır. Ayrıca aşı uygulaması yaptırmayan hayvan sahiplerine tazminat ödenmeyeceği ilgili yönetmelikte belirtilmiştir.

Koyun-Keçi Vebası (PPR) Hastalığı;

Dünya Hayvan Sağlığı Teşkilatı'nın önemli hastalıklar listesinde yer alan salgın bir hastalıktır.

“

Hayvanlar hayatları boyunca 1 kez PPR aşısı ile mutlaka aşılanmalıdır.

Hastalığın Bulaşması ve Belirtileri

Gözyaşı, bulaşık su ve yem, burun akıntısı, salya ve gaita ile bulaşan koyun-keçi vebası hastalığı, yüksek ateş, ishal, ağız ve burun akıntısı belirtileri ile kendini gösterir.

Hastalıktan Korunma Yolları ve Aşılamalar

Hayvanlar hayatları boyunca 1 kez PPR aşısı ile mutlaka aşılanmalıdır. Hastalıkla mücadele ve korunmada, sürüye yeni katılan hayvanların, en az 21 gün sürüden ayrı tutulması, ağıl girişlerinde dezenfektan madde bulundurulması, hayvanlara PPR aşısının uygulanması, yeni alınacak hayvanlara PPR aşısının yapıp yapılmadığının öğrenilmesi, pazarda satılacak veya başka bir yere nakledilecek hayvanlara en az 15 gün önceden PPR aşısının yaptırılması ve veteriner sağlık raporunun alınması, şüpheli vakalarda İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüklerine haber verilmesi gerekmektedir. Bakanlığımızın 2015 Yılı Hayvan Hastalık ve

Zararlıları ile Mücadele Programı kapsamında, Koyun-Keçi Vebası (PPR) Hastalığının Aşılama Kampanyası 20 Nisan-30 Ekim tarihleri arasında olup aşı uygulamaları; hastalık mihraklarındaki tüm hayvanlar, mihrak görülmeyen yerlerde ise yeni doğan genç hayvanlar ile daha önce aşılanmamış ya da aşı geçmişinden şüphe edilen ergin hayvanlar ile 2015 yılında yeni doğan genç hayvanlara 3 aylık yaştan itibaren aşı yapılacaktır. 2015 yılı programında 434.300 küçükbaş hayvanın Koyun-Keçi Vebası ile aşılanması hedeflenmektedir.

Kuduz Hastalığı;

Bütün sıcakkanlı hayvanlarda ve insanlarda görülen öldürücü viral bir hastalıktır.

Hastalığın Bulaşması ve Belirtileri

Kuduz bir hayvanın, insanı ısırmasıyla bulaşır. Kurt, tilki, yarasa, tavşan gibi hayvanlarda kuduz virüsü oldukça yaygındır. Bu yabani hayvanlarda yaygın bir şekilde bulunmasına rağmen, virüsün insanlara bulaşmasına

neden olan hayvanlar sıklıkla kedi ve köpek gibi evcil hayvanlardır. Bu hayvanların salyasında bulunan kuduz virüsü, hayvanın ısırması olduğu yerdeki yaradan içeriye girer. Daha sonra yavaş yavaş ilerler ve beyne ulaşır. Bu hastalığın kuluçka süresi 10 gün ile 6-8 ay arasında değişir. Hayvanın ısırıldığı yer, kafaya ne kadar yakın olursa kuluçka süresi de o kadar kısa olur.

Kuduz neden olan virüs beyne ve omuriliğe yerleştikten sonra kuduzun ilk belirtileri ortaya çıkar. Hayvan; huzursuz, tedirgin ve hırçındır. Çünkü virüsün yerleşmesiyle merkezi sinir sistemi uyarılmıştır. Hayvan daha sonra saldırgan bir hal alır ve diğer hayvanları ve insanları ısırmağa başlar.

Bu süre içinde hayvanda felç belirtileri ortaya çıkar. Dolayısıyla su içmek istemez, tükürüğünü yutamaz ve ağzından salyalar akmaya başlar. Havlaması, boğazında bir şey varmış gibi boğuktur ve ışıktan rahatsız olur. Bu belirtiler ortaya çıktıktan sonra 4-5 gün içinde hayvan ölür. Belirtiler başlayınca tedavi imkanı yoktur. Eğer aşılanmış hayvan, başka bir hayvan tarafından ısırılmışsa yeniden aşılanmalı ve 3 ay boyunca gözetim altında tutulmalıdır.

Hastalıktan Korunma Yolları ve Aşılamalar.

Hayvan sahiplerinin koruyucu önlem olarak, kedi ve köpeklerine her yıl kuduz aşısı yaptırmaları gerekir. Ayrıca bu aşısının yaptırılması, 5996 sayılı kanun gereğince de zorunludur. Koruyucu aşı ile hayvanlar 2 aylık olduktan sonra aşılanır ve aşı hayvanı 1 yıl korur. İnsanların hayvanlara gösterdikleri

sevginin yanı sıra, aşılarını ve genel sağlık kontrollerini düzenli yaptırmak gibi sorumluluklarının da olduğunu bilmelidirler.

Kuduz Aşılama Kampanyası 2 Mart'ta başlamış olup 30 Nisan itibarıyla bitmiştir. Kampanya süresince tüm sahipli ve sahipsiz kedi ve köpeklerle ulaşılarak aşılanmaları sağlanmıştır. 2015 yılında 3.760 kedi ve köpeğin kuduz aşısı ile aşılanması hedeflenmektedir. Aşısız kedi ve köpek kalmaması için vatandaşların kampanya süresi içinde İlçe Müdürlüklerimize başvurmaları gerekmektedir.

Diyarbakır'ın ciğeri

Diyarbakır insanı; her bölgede, her şehirde hatta gittiği her ülkede belli eder kendini...

Kadını, erkeği, çocuğu, al al yanakları ile Diyarbakırlı olduğunu, Diyarbakır'dan geldiğini...

Çünkü Diyarbakırlı daha çok et ile besleniyor, yaptıkları her yemekte mutlaka et kullanıyor. Etsiz geçen öğünleri çok nadirdir.

Kültürümüzde çokça tüketilen et, Diyarbakır'da daha fazla tüketilir hale geldi...

Dağ bayır yayılan hayvanlar geze geze daha da bir lezzet katıyor kendilerine...

Diyarbakır'da et tüketimi sadece yöre insanı tarafından değil, ülkenin dört bir yanından Diyarbakır'a gelen kesim tarafından da çokça tercih ediliyor... Hele bölgede öyle bir lezzet var ki, işte özellikle sadece bu lezzeti tatmak için bile Diyarbakır'a çok sayıda gelen insan var...

Adından sıkça bahsettiren, Tadıldıkça yenilesi, yenildikçe tekrar yeme isteği uyandıran

Diyarbakır ciğeri; büyükten küçüğe herkesin damak tadına hitap ederken, diğer yandan bu tadı tadanların midelerini şenlendiriyor...

Sağlıklı hayvanlar sağlıklı et demektir; sağlıklı et de sağlıklı ciğer demektir...

Demir yönünden zengin bir besin olan ciğer, bünyesinde daha birçok mineral ve vitamini de içeriyor.

Çok zengin bir mutfağa sahip olan Diyarbakır'da ciğer, her mutfağın başköşesinde yer alıyor...

Sabahın ilk saatlerinde bacadan yükselen duman kokusu kentin dört bir yanını sarmış durumda...

Bir sokağın başından diğer sokağın sonuna kadar; hatta o sokağın sonu diğer bir ciğercinin başlangıcıdır...

Her sokakta, her köşede bir ciğerci ile karşılaşmak mümkün...

Diyarbakır ciğerinin lezzeti bir başkadır

Adından sıkça bahsettiren, Tadıldıkça yenilesi, yenildikçe tekrar yeme isteği uyandıran Diyarbakır ciğeri; büyükten küçüğe herkesin damak tadına hitap ederken, diğer yandan bu tadı tadanların midelerini şenlendiriyor...

Daha gün ağarmadan yayılan mis gibi kokusu ile içinizi ısıtacak bir kahvaltı...

öğlen açlığını bastırarak kadar lezzetli bir tat ,

akşamları ise hemen her sofrada aranan bir lezzettir Diyarbakır ciğeri.

Diyarbakır, ciğeri ile özdeşleşmiştir.

Cigerin lezzetine lezzet katan bir diğer önemli nokta ise maharetli ciğer ustalarında saklıdır...

Röportaj: Gülhan KAYA AYYILDIZ

Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü,
Koordinasyon ve Tarımsal Veriler Şube Müdürlüğü

Bu lezzeti ne zamandan beri sunuyorsunuz?

30 yıldır bu işi yapıyorum. Ciğerin ekmek tekmemiz olması 30 sene önce 4 tekerlekli seyyar arabada başlamıştı. 30 sene önce seyyar arabada, sadece akşamları yaptığımız ciğer yine aynı ciğer, tadı yine aynı, şimdilerde değişen tek şey, artık dört tekerlekli arabada değil de, bu mekanda yapılıyor olması, 15 yıldır aynı mekanda yapmaya başladık. Sabah saat dokuzda ciğerlerimiz sunulmaya başlar gece saat bire kadar devam eder...

Lezzetli bir ciğer nasıl yapılır? Nelere dikkat edilmeli?

Genelde kuzu ciğeri kullanılır ama biz en lezzetli ciğer süt kuzu-su ciğeri olduğu için, süt ciğeri kuzusunu tercih ediyoruz.

Temizlik aşaması lezzetli bir ciğer için aranılan en önemli aşamalardandır. Ayıklanan ciğerleri eşit şekilde parçalayıp bölmek lazım, her şişe bir parça kuyruk yağı koyuyoruz, ciğerin tadına tat katıyor kuyruk yağı.

Ciğeri dinlendirmek lezzetli bir damak tadı için önemlidir. Ayrıca;

Şişlere takılan ciğerlerin tiklerini uzunlamasına vurmak gerekir, böylece ciğer tikesi sarkmaz, ciğer daha bir lezzetlenir.

Bir diğer püf nokta meşe kömürüdür. Ciğerin iyi pişmesi demek lezzetli ciğer demektir. Meşe kömürü kolay kolay sönmez, hep aynı ayarda pişirir, bu da ciğerin lezzetli olmasını sağlar.

Tabi ciğerin lezzetli olmasının olmazsa olmazı tecrübeli usta ellerde gizlidir..

Çalışanlarınızı seçerken hangi özelliklerini göz önünde bulunduruyorsunuz?

Öncelikle, her işyeri sahibi olarak ben de birçok aileye istihdam sağlayabildiğim için çok mutluyum... Çalışanlarımızın tecrübeli, temiz, dürüst olması, seçim için yeterli nedenlerdendir.

Ciğer kebabına yıllarını vermiş

ciğer ustası

Hüseyin Usta

**Ciğerin yanına neler yakışı-
yor?**

Ciğerin mezesi, çok net olmak üzere; acı biber ve kuru soğandır. Ama günümüzde salata çeşitleri ve ezme de ciğerin yanına sunulan mezelerden..

Diyarbakır'da neden bu kadar çok ciğerci var?

Diyarbakır'da eskiden ciğer denildiği zaman; salaş, köşe yerlerde arabaların üzerinde ciğer yapan pek çok kimse ile karşılaşmak mümkündü. Diyarbakır ciğerine talep o kadar fazlaştı ki arabalarda ciğer yapmak artık talebi karşılayamaz bir hal aldı ve ciğerler artık mekanlarla buluştu ve bugün Diyarbakır'da arabalı ciğer sayısı kadar ciğer yapan pek

çok mekan açıldı. Diyarbakır halkının yanı sıra dışarıdan gelen yabancılar da ciğere büyük ilgi gösterdi. Bir gelen bir daha geliyor bu da şunu gösteriyor ki Diyarbakır ciğeri gerçekten her damakta tat bırakıyor.

Talebin o kadar fazla olduğu bu kadar ciğeri nereden alıyorsunuz?

İki tane mezbane var, buraya gelen şirketler var. Şirketler genelde kuzu keserler, kuyruğunu, sakatatını, derisini, iç organlarının hepsini Diyarbakır'da bırakıyorlar

Kaç çeşit ciğer var?

Ciğer yahni var, Edirne'lilerin tavada yaptığı tava ciğeri var, yağda kızartıyorlar, tantuni var Mersin tarafında.

Biz tek şekilde şişte ciğer yapıyoruz. Genelde kuzu ciğeri kullanıyoruz. En lezzetlisi süt kuzusu ciğeri. Fakat süt kuzusu her zaman bulunamayabilir.

Mekanınız hep böyle kalabalık mı?

Aslında her işte olduğu gibi bu iş de kısmet işidir. Bir bakmışsınız oturulacak yer neredeyse kalmamıştır, bir bakmışsınız daha az kişi geliyor, tamamıyla kısmet... Özellikle Diyarbakır'a gelen misafirler için ciğer, görülmesi gereken yerler kadar tadılması gereken bir hal aldı

Ciğeri hangi kesim daha çok tüketiyor?

Her kesimden müşterilerimiz var. Fakülte hocalarından tutun da esnafa kadar birçok müşteri bizi ziyaret ediyor. Bu işler kısmet işidir. Kısmetin ötesine geçilmez kimi müşteri bizi kimisi diğer ciğercileri tercih ediyor; bizim avantajımız 30 yıldır aynı isim ile bu işi yapıyor olmak. Her gün sabahın erken saatlerinde surların dibinde, selahaneye gidip kendi ciğeri kendim getiririm. Saat gece biri gösterdiğinde dolaplar da hiç ciğer kalmıyor...

Mekanınızda denetimler ne sıklıkta yapılıyor? Denetimlerden memnun musunuz?

Mekanımız bütünü ile denetleniyor. Mutfağımız, bulaşık yerlerimiz, dolaplarımız sıklıkla denetleniyor.

Denetimlerden elbette ki memnunuz. Bizim tecrübemiz pratiktir, denetime gelen yetkililerden teorik olarak fark etmediğimiz bilgileri onlardan ediniyoruz, böylece pratik ve teorik bilgiler eşliğinde hizmetlerimizi layıkıyla müşterilerimize sunuyoruz.

BENİM MEMLEKETİM

Diyarbakır

Ahmet MURATOĞLU- Ziraat Mühendisi

Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, Koordinasyon ve Tarımsal Veriler Şube Müdürü

Benim memleketim

Birçok medeniyete ev sahipliği yapmış,

Mezopotamya ve Anadolu Medeniyetlerinin geçiş bölgesi olmuş,

9 bin yıllık geçmişi ile tarihe tanıklık etmiş verimli, güzel bir şehirdir...

Karpuzu ile şehrine ün katmış

Hanları, surları, pek çok manastır ve kilisesi ile şehrine ün salmış,

Ciğeri, kadayıfı, örgü peyniri,

Karacadağ Pirinci ile gelen misafirlerinin damağında tat bırakmış

İnsanı ile gönüllere taht kurmuş, müstesna bir şehirdir benim memleketim.

İnsanlık tarihinin en eski kentlerindendir...

Güzel şehrimde, özgür olduğunuz hissedersiniz.

Hele bir de surların en eski kısımlarından yani, Keçi Burcundaydınız; Aynı anda, bir bakmışsınız Dicle Nehri, diğer

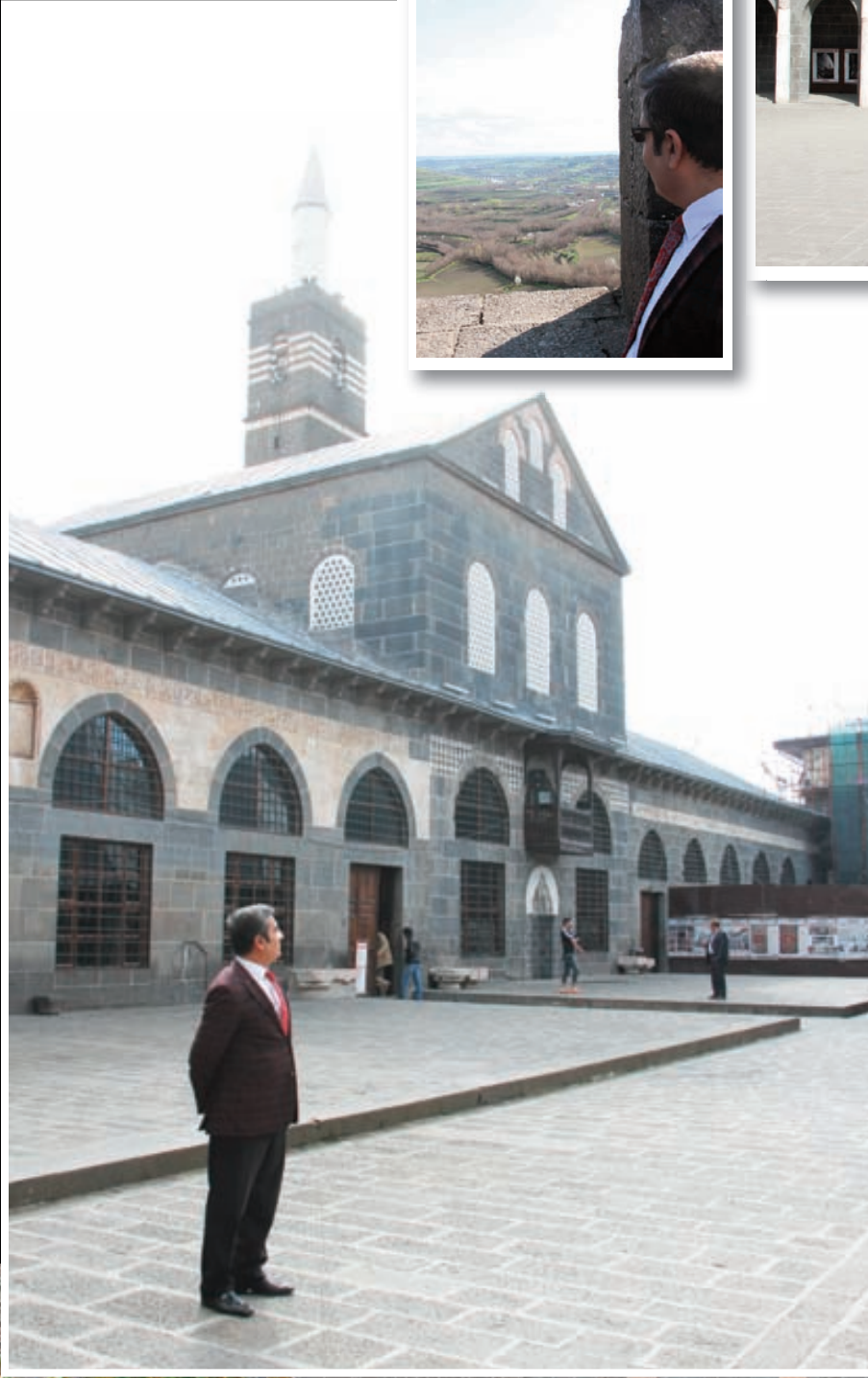
tarafından bir bakmışsınız Ongözlü Köprü...

Güzel Anadolu'muzun en eski camilerinden biri İslam aleminin beşinci Harem-i Şerifi olarak kabul edilen Ulu Cami,

Tarihi Eserler Envanterine kayıtlı olan Malabadi Köprüsü,

Memleketimin güzide şairlerinden

Ziya Gökalp ve Cahit Sıtkı Tarancı Müzesi her gün yüzlerce kişi tarafından ziyaret edilen bu tarihi mekanlar, benim güzel memleketimde yer alıyor.

Kültür kenti memleketimin,
müzecilik açısından da çok eski
bir kent olduğu aşikardır.

Benim memleketim anlatılmak ile
bitmez, yaşamak gerekir, o anda,
o anı solumak ...

Benim memleketimin insanı,
ülkemizin dört bir yanında çalış-
kan ve cömertliği ile tanınır.

Bilginin rehberinde emeğini ve
yüreğini koyar ortaya. Daha fazla
üretmek daha çok kazanmak için...

Tarımın başkenti konumundadır
benim memleketim

Buğday ve mercimek üretiminde
ülkemizde ikinci sıralarda yer alır-
ken, arpa ve diğer tahıllarda yine
ön safhalarda yerini koruyor...

Benim şehrimde emek kazanç
olur, ürün bereketlenir.

Bunları biliyor musunuz ?

Mensur KAPLAN- Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü,
Koordinasyon ve Tarımsal Veriler Şube Müdürlüğü

“

Malabadi Köprüsü dünyada taş köprüler içerisinde kemeri en geniş olanıdır.

Malabadi Köprüsü

Silvan ilçe sınırları içerisinde yer alan Malabadi Köprüsü dünyada taş köprüler içerisinde kemeri en geniş olanıdır.

Yedi metre eninde ve 150 metre uzunluğunda bir köprü olan Malabadi Köprüsü Artuklu Beyliği tarafından 1147 yılında yapılmıştır. Yüksekliği, su seviyesinden kilit taşına değin 19 metredir. Malabadi Köprüsü renkli taşlarla inşa edilmiş, onarımlarla günümüze kadar ulaşmıştır.

Fotoğraf: İhsan YILMAZ

Diyarbakır Surları

Surların uzunluğu 5,5 km, yüksekliği 10-12 metre, kalınlığı 4-5 metredir. Diyarbakır Surları Dünyanın en eski, en uzun ve en büyük surlarıdır. Çin Seddi Sur olma özelliği taşımadığı için Çin Seddi ile Diyarbakır Surları aynı kategoriler içinde değildir.

**“Diyarbakır Surları
Dünya'nın en büyük
surlarıdır.”**

Sülüklü Han

Sülüklü Han'ın avlusunda, günümüzde kullanılmayan tarihi bir kuyunun olduğunu biliyor musunuz?

Dönemin hekimleri tarafından kuyudan çıkartılan sülükler tedavi amaçlı kullanılıyormuş. Şifa amaçlı toplanan sülüklerin burada toplanmasından dolayı hana Sülüklü Han adı verilmiştir.

**Dicle Nehri kıyısında
10 bin dönümlük arazide
kurulu olan Hevsel
Bahçe'lerinde 180 kuş
türünün yaşadığını
biliyor musunuz?**

Ofis

Diyarbakır'ın Yenişehir ilçesine bağlı Ofis semtinin, adını Toprak Mahsulleri Ofisinden aldığını biliyor musunuz?

Hevsel Bahçeleri

Tarihte sultanlar piknik yapmak için kuş seslerinin yoğun olduğu Hevsel Bahçe'lerini tercih ederlermiş... Dicle Nehri kıyısında 10 bin dönümlük arazide kurulu olan Hevsel Bahçe'lerinde 180 kuş türünün yaşadığını biliyor musunuz?

Mes'udiye Medresesi

Ulu Camii ile bitişik olan Mes'udiye Medresesi'nin Anadolu'nun ilk üniversitesi olduğunu biliyor musunuz?

Bir başarı öyküsü
Mehmet OĞUZ

İnsana, insanı yazdım... Bazı harfler eksikti.

1974 yılının belirsiz bir sonbahar gününde doğdu. Her ne hikmetse nüfus memuru mevsimleri karıştırmış olmalı ki 1 Nisan diye düşmüş kimliğine doğum tarihini. O günden beri mavi bir şakaya benzetir kimliğini.

4 çocuklu orta halli bir ailenin en küçük çocuğuydu. Babası Ergani'nin tanınmış esnaflarından biri olan Bulut Oğuz'dur. Annesi Gülşen Hanım ömrünü son nefesine kadar çocuklarına adanmış cefakâr bir ev hanımıydı. Bu cefakâr kadının Mehmet Oğuz'un hayatında çok önemli bir yeri vardır. Bir röportajında annesi için şöyle der "Annemin okuma yazması yoktu. Ancak çok geniş bir halk kültürüne sahipti. Yaşadığı bölgede sözlü olarak kulaktan kulağa yayılan bütün hikâyeleri ve özellikle o dönemin türkülerini çok iyi bilirdi. Benim çocukluğumun en güzel anıları o destanları, masalları ve türkülerini dinleyerek uykuya daldığım uzun kış geceleridir. Diyebilirim ki annem, beni doğduğum günden bu yana hep şiirle emzirdi ve ben bir şair olarak annemin tek şiir çocuğuyum."

Mehmet Oğuz, ilkokula evlerinin hemen yakınında bulunan Cumhuriyet İlkokulu'nda başladı. Okula başladığı yıllar aynı zamanda babasının işlerinin hızla kötüye gittiği bir dönemdi. Ortaokul yılları başladığında Mehmet Oğuz için de oldukça sıkıntılı bir dönem başlamıştı. Ailesinin içinde bulunduğu zor koşullar onu da çocuk yaşta iş bulup çalışmaya mecbur bırakmıştı. Yaşadığı şehrin iş şartları küçük bir çocuk için pek fazla seçenek sunmuyordu. Yer yer demirci, marangoz, bakkal gibi küçük esnafların yanında çiraklık yaparak bazen de sırtına

aldığı boya sandığı ile ayakkabı boyacılığı gibi işlerde çalışarak kendi okul harçlığını çıkarmaya başlamıştır. Hayatın bunaltıcı zorluğu içinde kendince nefes aldığı tek yer ilçenin ilk ve tek Halk Kütüphanesidir. Kütüphanede okumaya başladığı kitaplar ona başka bir dünyanın kapılarını açmıştır. Kitaplara daha fazla zaman ayırmak için bir üyelik kartı çıkarır ve kütüphaneden emanet aldığı kalın ciltli kitapları bir çırpıda okumaya başlar. O günden sonra onu elinde bir kitap olmadan görmek neredeyse imkânsızdır. Sokakta boya sandığının başında bile fırsat buldukça kitap okur. Kitaplara ve okumaya olan tutkusu o kadar aşırı bir hal almıştır ki; bazen koltuk altında koca koca ansiklopedi ciltleriyle dolaştığını görenler ona "Bu çocuk büyüyünce kesin profesör olacak" diyerek takılmaya başlarlar. Bir süre sonra arkadaşları adı "Profesör Oğuz" olarak anılmaya başlayacaktır. Henüz ilkokuldayken başlayan kitap sevgisi onda bir kütüphane oluşturma fikri uyandırır. Bugün 3500 civarı bir kitaplığına sahip olan Mehmet Oğuz, kitaplarla yaşamayı bir hayat tarzı olarak benimsemiştir.

İlk şiirlerini lise yıllarında yazmaya başlar. Ancak yine kendi deyimiyle bu şiirlerin çoğu yüzmeyi yeni öğrenmiş birinin su üstünde kalma çabalarından başka bir şey değildir. 1992 yılında liseyi bitirdiğinde Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi tarih Bölümünü kazanır. Ancak o dönemde ağabeyi ve ablasının da üniversite okuduğu bir döneme denk geldiği için aile maddi imkânsızlıklar nedeniyle onu okula gönderemez. Daha sonraki süreçte girdiği sınavlarda

**İçimde açan ağacın
bütün meyvelerini topladınız**

**Sonbahar gelip savurdu
bütün yapraklarımı**

**bana soğuk bir kış
kuru bir rüzgâr
bıraktınız**

Mehmet OĞUZ

kazandığı okullara da gitme imkânı bulamaz. Sesinin güzelliği ve annesinden edindiği müzik birikimi onu bu dönemde müzikle uğraşmaya iter. 1994 -95 yılında Samsun'da konservatuar okumaya başlar. Bir yıl devam ettiği konservatuvar eğitimini hem yine maddi koşullar nedeniyle hem de annesinin rahatsızlığı nedeniyle yarım bırakmak zorunda kalır. 1998 yılında TRT'nin düzenlediği Türk Halk Müziği yarışmasına başvurur. Bu yarışmada önce bölge birinciliğini kazanır ardından Ankara'da düzenlenen yarışmada Türkiye birincisi olur. Müzikle olan uğraşı o dönemde iyi bir noktaya gelir ve kaset çıkarma teklifi alır. Albüm yapmak için gittiği İstanbul'da müzik piyasasında o kadar sorunlarla karşılaşır ki sonuçta iş yine gelip maddiyata

dayanınca müzik macerasından da vazgeçerek memleketine geri döner.

1998 yılında Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Turizm Rehberlik bölümünü kazanan Mehmet Oğuz, bu dönemde okuldan daha çok şiirle uğraşmaya başlar. Profesyonel anlamda ilk şiirlerini üniversite yıllarında yazmaya başlayan Mehmet Oğuz, bu dönemden önce lise yıllarında yazdığı binlerce şiirini 1998 yılında kendi isteğiyle karlı ve büyülü bir Mart gecesinde şair dostu M. Emin Al ile birlikte bir kibrit çöpüyle ateşe verir. Kötü şiirleri yaktıkça iyi şiirlerin kendi küllerinden yeniden doğacağına inanıyordu. Gerçekten de büyü tutmuş ve onun için şiir yeniden doğmuştu. 1998 yılında yazdığı bir şiiri GÜNEY dergisinde yayımlanır. Sonraki süreçte şiirlerinin ve edebi yazılarının çoğu çeşitli dergilerde yayınlanmaya başlar. Bir yandan şiir yazarken diğer yandan iyi bir bölüm okumak için tekrar sınavlara hazırlanır. 2000 yılında girdiği üniversite sınavında 8 yıl önce kazanıp maddi imkânsızlıklar nedeniyle gidemediği aynı bölümü Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tarih bölümünü kazanır ve 2005 yılında bu bölümden mezun olur. Üniversiteden mezun olduğu dönemde bir yıl ücretli öğretmen olarak burada görev yapar. Öğretmenliği esnasında yaşadığı bir olay onu çok derinden etkilemiştir. O dönemde salgın olan “Kuş Gribi” vakasında görev yaptığı okulda öğrencilerinden biri oyuncacı olmadığı için tavuklarla oynarken kuş gribine yakalanır ve ölür. Görev yaptığı mahallede çocukların çoğunun yoksul olması nedeniyle oyuncaklarının olmadığını öğrenen Mehmet Oğuz’un aklına bir fikir gelir. Oyuncak firmalarına küçük öğrencisinin oyun-

cağı olmadığı için tavuklarla oynarken hastalanıp öldüğünü anlatan birer mektup göndererek yardım ister. Firmalardan biri bu mektuba cevap verir ve Mehmet Oğuz adına okula yüzlerce oyuncak gönderir. Mahallenin çocukları hayatlarında ilk defa gerçek bir oyuncakla oynamanın sevincini yaşarlar. Mehmet Oğuz bu durumu “O gün yaşadığım mutluluk benim için uçmayı yeni öğrenmiş bir kuşun mutluluğu kadar büyüktü” diyerek anlatır. Ücretli öğretmen olarak bir yıl da Diyarbakır’ın bir köyünde görev yapan Mehmet

Oğuz, yine kendi deyimiyle “Öğretecek değil, öğrenecek çok şeyim olduğu için öğretmenlik görevinden istifa ettim.” diyerek kendini daha fazla okumaya ve araştırmaya verir.

1998 yılında GÜNEY dergisinde “İRGAT ŞUİ” mahlasıyla yayınlanmış olan “Yüreğim Öldü Çocuklar” şiirini, yayınlanan ilk şiiri olarak kabul eden Mehmet Oğuz’un bu tarihten sonra yazdığı şiirler; Milliyet Sanat (Genç Şairler Antolojisi 2000), E Dergisi, Berfin Bahar, Yasakmeyve, Yaratım, Hayal, Pitoresk gibi dergilerle, üni-

versite öğrencilerinin çıkardıkları çeşitli fanzin ve dergilerde yayınlandı. Üniversiteyi bitirdikten sonra memleketine geri dönen Mehmet Oğuz, birkaç yıl yerel gazetelerde fotomuhabir ve haber editörü olarak görev yaptıktan sonra 2008 yılında askerlik hizmetini yapmak üzere önce İskenderun'a ardından İzmir'e gider. Askerlik hizmetini tamamladıktan sonra Diyarbakır'a geri dönen Mehmet Oğuz, Diyarbakır Valiliği Basın ve Halkla İlişkiler Bürosunda yine çeşitli kademelerde göreve başlar. Bu dönemde

Van da yazmaya başladığı ve dört yıl sonra Diyarbakır'da tamamladığı ilk kitabı olan "sus/kuyu/su" hayal yayınları tarafından yayınlanır. 2 yıl sonra bu kez 2010 yılında "ya Su ya Meyra" adını taşıyan ikinci kitabı yayınlanır. Bu kitap bir vesileyle Diyarbakır'da bulunan dönemin Kültür Bakanı Ertuğrul Günay'ın dikkatini çeker. Kitabı çok beğenen Ertuğrul Günay, aralarında şiire ve edebiyata olan ilgisiyle tanınan Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı Mehmet Mehdi Eker'in de olduğu bir dost meclisinde Mehmet

Oğuz'un şiirlerini okur. Okunan şiirleri çok beğenen Bakan Mehdi Eker, daha önce hiç tanışmadığı ve adını bile duymadığı Mehmet Oğuz'u bizzat arayarak kitabından ve şiirlerinden ötürü tebriklerini iletir.

Mehmet Oğuz 2012 yılında bu kez Gayb-Huruf adını taşıyan üçüncü şiir kitabını yayınlar. Kitaplarının hepsinin belirli bir arka planı olan Oğuz, kendi deyişiyle ilk kitabını "Kaos", ikinci kitabını "Tefekkür" ve üçüncü kitabını ise "Teslimiyet" olarak nitelendirir.

Şiirin yanı sıra, bir süre çeşitli dergi ve gazetelerde kültür sanat yazıları da yazan Mehmet Oğuz'un şiirleri ve kitapları Edebiyat ve Şiir çevrelerince düzenlenen çeşitli etkinliklerde ödüllere layık görüldü. 2009 yılında İzmir Karşıyaka Belediyesi tarafından düzenlenen Homeros Şiir Etkinliğinde Jüri Özel Ödülü, Doğumunun 100. Yılında Cahit Sıtkı Tarancı Şiir Etkinliğinde birincilik ödülü, Batman Eczacılar Odası'nın düzenlediği "Türk Dil Şenliği'nde" birincilik, Marmaris Şiir Akşamlarında ikincilik ödülleri aldı. Ayrıca Almanya'da düzenlenen bir etkinlikte de Jüri Özel Ödülü alan Mehmet Oğuz, Mardin Artuklu Üniversitesi tarafından düzenlenen "6 Dilde Şiir" etkinliğine Türkçe Şiir dalında davet edilmiş, burada yurtiçi ve yurtdışından gelen şairlerle birlikte şiirlerini seslendirmiştir. Yine Sapanca Belediyesi tarafından düzenlenen Sapanca Şiir Akşamları etkinliğinde ise Türkiye Cumhuriyetlerinden gelen onlarca şairle birlikte şiirlerini seslendirmiş ve Türkçe şiir dalında ödüle layık görülmüştür.

Başbakan Davutoğlu'ndan çiftçilere müjde

*Başbakan Ahmet Davutoğlu,
Tarım Bilgi Sistemleri Tanıtım Toplantısı'nda
konuşma yaptı.*

Tarımın, insanoğlunun en kadim varoluşsal sektörü olduğunu belirten Davutoğlu, "Her sektör ihmal edilebilir veya diğer sektörlerde bazı zaman kayıpları belki telafi edilebilir ama tarım sektörü, ihmal edilemeyecek bir sektördür.

Çünkü insanoğlunun varoluşu doğrudan tarımla irtibatlıdır. Bu kadim kültürlerde böyleydi, modern kültürde böyle, şimdi küresel çağda da özellikle ülkelerin geleceği, stratejik bekası açısından en kritik sektör, hala tarım sektörüdür" diye konuştu.

Tarımsal kredide patlama yaşandı

Davutoğlu, son 12 yılda tarıma verilen desteğin toplam değerinin 70 milyar liraya ulaştığını belirterek, 52 yeni tarımsal destek başlattıklarını, tarımsal destek alanını genişleterek, Türkiye'nin her yerine yaydıklarını söyledi.

Tarımsal kredilerde faizleri düşürdüklerine işaret eden Davutoğlu, 2002'de Ziraat Bankasının tarımsal kredi faizinin yüzde 59'u bulunduğunu, şu anda faizin sıfır ile 8,25 bandında gerçekleştiğini vurguladı. Davutoğlu, tarımsal kredide gerçek bir patlamanın yaşandığını, 2002'de 529 milyon lira olan kredi meblağının, 2014'te 22,8 milyar liraya çıktığını ifade etti.

Arazi toplulaştırma

Davutoğlu, devrim mahiyetindeki

bir adımı da arazi toplulaştırmalarıyla sağladıklarına dikkati çekerek, "Özel mülkiyetin geliştiği ve şehirleşmenin hızlandığı toplumlardaki en önemli problemlerden birisi, tarımsal alanın daralması, parçalanması, bölünmesi, dolayısıyla üretken, fizibil üretim alanlarının ortadan kalkması" diye konuştu.

Özellikle 1950'li yıllardan sonra başlayan şehirleşmeyle, miras yoluyla parçalanmış arazilerin, göçlerle boşaldığını, bunun tarımsal alanı ciddi şekilde kısıtladığını belirten Davutoğlu, şunları kaydetti:

"Arazi toplulaştırma bu anlamda bizim için tarım sektörünün en önemli stratejik boyutlarından, alanlarından birini oluşturuyor. 41 yılda sadece 450 bin hektar arazi toplulaştırması yapılırken, 12 yılda biz, 10 kat artışla 4,5 milyon hektar

arazi toplulaştırması yaptık. Son Bakanlar Kurulumuzda, değerli bakanımız, yaklaşık 3,5-4 saat tarım sektöründe bulunduğumuz noktayı bütün çerçevesiyle bize aktardı, bütün sistemleri gözden geçirdik. Özellikle önümüzdeki dönemde, 2015-2019 arasında tarımda yapılacak hamleleri ele aldık. Burada bizim için en önemli alanlardan birisi arazi toplulaştırmalarının devam etmesi ve üretimi anlamlı kılacak büyüklüğe tarım arazilerinin çıkartılması."

Damla ve yağmurlamaya özel destek

Damla ve yağmurlama sulama yatırımlarına özel destek verdiklerini belirten Davutoğlu, 1,8 milyar lira sıfır faizli kredi ve hibe desteğiyle 5 milyon dekar alanda damla ve yağmurlama sistemleriyle sulamaya geçtiklerini, bunun en

önemli hedeflerden olduğunu kaydetti. Başbakan Davutoğlu, "vahşi sulama" denilen, yeraltı sularının kullanıldığı, kuyular ve diğer suyun israf edildiği su kullanım yöntemleri yerine son teknolojik imkanlardan istifade eden su yönetiminin kendileri için büyük önem taşıdığını ifade etti.

Tohumculuk

Davutoğlu, tohumculuk alanında önemli hamleler yaptıklarını söyledi.

Son 9 yılda tohumculuğa 1 milyar lira destek verdiklerini, tohumluk üretimini 145 bin tondan 776 bin tona çıkardıklarını ifade eden Davutoğlu, özel sektörle birlikte tohumluk ihracatını neredeyse 10 kat artırdıklarını bildirdi. Davutoğlu, kendilerinden önce 17 milyon dolar olan tohumluk ihracatının şimdi 150 milyon dolara

çıktığını kaydetti. Tarım sigortası uygulamasını ilk kez 2006'da başlattıklarını anımsatan Davutoğlu, çiftçiye doğal afetlerden korumak için sigorta poliçe bedelinin yüzde 50'sini karşıladıklarını, böylece çiftçilerin beklenmedik afetler karşısında büyük sıkıntı yaşamalarının önüne geçtiklerini anlattı.

Hayvancılığa verilen desteği yükselttik

Davutoğlu, 2002 yılında hayvancılığa sadece 83 milyon lira destek verilirken, bu desteği 2014 yılında 2,6 milyar liraya yükselttiklerini vurguladı.

46 bin vatandaş istihdam alanı buldu Son 12 yılda hayvancılığa toplam 15 milyar lira destek verdiklerini bildiren Davutoğlu, hayvancılığı o faizli kredi kapsamına

aldıklarını, bugüne kadar 371 bin üreticiye 8,6 milyar lira destek sağladıkları bilgisini verdi.

Davutoğlu, 2002-2014 yılları arasında süt üretiminin 8,4 milyon tondan 18,5 milyon tona, kırmızı et üretiminin 421 bin tondan 1 milyon tona, tavuk et üretimi 696 bin tondan 1,9 milyon tona yükseldiğini aktardı.

Bütün bu alanlarda dünyanın en

önemli üreticileri haline gelindiğini vurgulayan Davutoğlu, en kapsamlı kırsal kalkınma hamlesini başlattıklarını ifade etti.

Davutoğlu, 2006'da yüzde 50 hibe destekleriyle 5 bin 450 yeni tarımsal sanayi tesisini tamamladıklarını anımsatarak, "Faaliyete geçen bu tesislere 1,1 milyar lira hibe verdik. Tarımsal sanayi tesislerinde 46 bin vatandaş istihdam alanı buldu" dedi.

39 vilayeti IPARD benzeri bir yöntemle destekleyeceğiz

Davutoğlu, ilerleyen dönemde Avrupa Birliği Kırsal Kalkınma (IPARD) fonları kapsamında toplam 3 milyar liralık hibeyi artırırda kararlı olduklarının altını çizdi. Bütün bu çalışmalarla, Türkiye'nin

5 ülkesi arasına ilk aşamada girmek ve tarım arz güvenliği bağlamında Türkiye'nin ve gelecek nesillerin bekasını teminat altına almak."

Kendi dönemlerinde ziraat mühendis ile veterinerlerin önemli ve ayrıcalıklı meslek grupları haline geldiğini dile getiren Davutoğlu, Tar-Gel porjesiyle 10 bin ziraat mühendisinin alana gönderildiğini hatırlattı.

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı Mehmet Mehdi Eker'in konuşması

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı Mehmet Mehdi Eker, "Türkiye'nin herhangi bir ilindeki herhangi bir markete gidildiğinde oradaki ürünün kasa-sının üzerine konulacak olan etiket ile o parselde ne kadar kimyevi gübre kullanılmış, ne kadar ilaç kullanılmış, başka bir şey kullanılmış mı kullanılmamış mı bunun hepsini tüketici takip edebilecek" dedi.

Eker, Başbakan Ahmet Davutoğlu'nun da katıldığı, "Tarım Sektörü Entegre Yönetim Bilgi Sistemi Bilgilendirme Toplantısı'nda, tarıma gündelik bakış yerine stratejik bir bakış açısıyla

yaklaştıklarını, bu alanda 15 kanun çıkardıklarını anlattı.

Bu bakış açısının gereği olarak gerek arazi altyapısında, gerek bilgi teknolojileri konusunda çok önemli reformlar hayata geçirdiklerini belirten Eker, "Soylu atlar nasıl ki sessiz sedasız küheylan taylar doğururlar, kimse duymaz onu, yaklaşık 10 senedir Tarım Reformu Genel Müdürlüğümüzün çalışanları başta olmak üzere bütün çalışma arkadaşlarım aşkla, şevkle, sabırla,

metanetle bu projeyi sessiz sedasız hazırladılar. Bugün o soylu tayın doğumuna şahit oluyoruz" diye konuştu.

Bu projenin alelade bilişim alanındaki bir bilgi işlem sisteminden ibaret olmadığını vurgulayan Eker, sisteme 42 ayrı veri tabanının entegre edildiğini anlattı.

Tüketiciler ürünlerde kullanılan maddeleri etiketlerden öğrenebilecek

Sistemin hem üretici hem tüketici hem de kamuya büyük yararlarının olduğuna dikkati çeken Eker, şöyle konuştu:

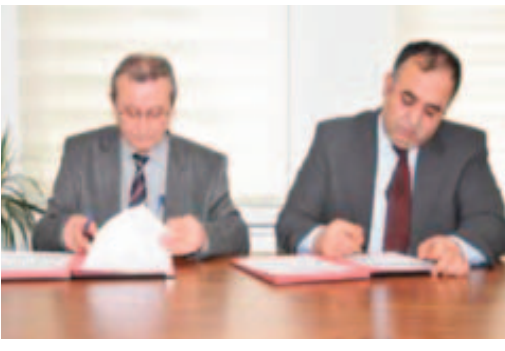
"Herhangi bir parselde kullanılacak olan gübre, kullanılacak kimyasal gübre, kullanılacak ilaç, o parselin kimlik numarası üzerinden işlem göreceği için anında merkezde kayıtları görülebilecek. O parselde üretilen herhangi bir ürün Türkiye'nin herhangi bir ilindeki herhangi bir markete gidildiğinde oradaki ürünün kasa-sının üzerine konulacak olan etiket ile o parselde ne kadar kimyevi gübre kullanılmış, ne kadar ilaç kullanılmış, başka bir şey kullanılmış mı kullanılmamış mı bunun hepsini tüketici takip edebilecek. Yani tüketici için de üretici için de büyük yararlar ve kolaylıklar getiriyor. Üreticinin işlemler için artık Tarım Bakanlığının müdürlüklerine gelmesine gerek kalmayacak. İnternet üzerinden bütün başvurularını sistem anında kontrol edecek ve 42 ayrı veri tabanı ile ilgili ne kadar uzantısı varsa hepsine anında değişiklik yansıyacak. Örnek, bir çiftçimiz bir arazi parseli satmışsa o satılan arazi parselinin el değiştirmesi anında sistemin bütün altyapılarında görülebilecek. Burada da üretici, tüketici ve kamu lehine çok büyük faydalar olacak."

gelecekteki tarım planlaması bağlamında, dünyanın en önemli ilk 5 ülkesi arasına girmesini sağlamayı amaçladıklarını vurgulayan Davutoğlu, şöyle devam etti:

"Avrupa'da artık bizimle yarışacak bir ülke kalmadı. İtalya, Fransa,İspanya 2002 de bizden öndeydi, biz Avrupa'da dördüncüyüydük. Şimdi Türkiye açıkara Avrupa'da en büyük tarım üreticisi. Şimdiki hedefimiz dünyanın ilk

Bakanlığımız ile Türkiye Tarımsal Süt Üreticileri Merkez Birliği arasında eğitim alanında işbirliği protokolü imzalandı

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile Türkiye Tarımsal Süt

Üreticileri Merkez Birliği arasında işbirliğini hayata geçirmek üzere hazırlanan protokol 23.02.2015 tarihinde Eğitim Yayın ve Yayınlar Dairesi Başkanı Halil İbrahim Gül ve Türkiye Tarımsal Süt Üreticileri Merkez Birliği adına Genel Müdür Dilaver Kurt tarafından imzalanmıştır. Söz konusu protokol kapsamında Bakanlığımız ve Türkiye Tarımsal

Süt Üreticileri Merkez Birliği işbirliği ile ülkemiz ve dünya pazarlarının ihtiyacı olan güvenilir ve kaliteli hayvansal ürünlere erişilebilirliğe katkı sağlamak üzere, sütün üretimi, toplanması, depolanması ve nakliyesinde çalışan kişilerin öncelikle süt hijyeni eğitimi ve ihtiyaç duyulabilecek diğer konulardaki modüler eğitimler ile birlik personelinin tarımsal danışmanlık ve diğer konularda eğitilmeleri hedeflenmektedir.

"Tarıma Değer Katanlar" yarışması düzenlenecek

Bakanlıktan yapılan açıklamaya göre, yarışma ile alanlarında öne çıkan kişilerin kamuoyunca bilinirliğinin sağlanması ve motivasyonun üst seviyeye çıkarılması hedefleniyor.

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı il ve ilçe müdürlükleri ile Tarımsal Yayımı Geliştirme Projesi (Tar-Gel) personelinin çalışmalarının aday gösterilebileceği yarışmaya her ilden en fazla 3 bireysel çalışma ve 1 proje katılabilir. Yarışmaya son 7 yıl içerisinde gerçekleşmiş veya 2014 yılı sonunda tamamlanmış bireysel ve projeli yayım çalışmaları aday gösterilebilecek. Eğitim Yayın ve Yayınlar Dairesi Başkanlığı tarafından yürü-

tülecek yarışmanın sponsoru Denizbank olacak. Tarımsal yayımın önemi ve etkilerinin vurgulanmak istendiği yarışma, "bireysel çalışma" ve "projeler" olmak üzere iki farklı kategoriden oluşacak. Son başvuru tarihi 3 Nisan 2015 olan yarışmada dereceye girenler için Mayıs ayında ödül töreni düzenlenecek. Yarışmayla ilgili bilgi, belge ve görsel dokümanlara "www.tarim.gov.tr" adresinden ulaşılabilir. Bireysel çalışmalar kategorisindeki kadın yayımcılar dalında birinciye 5 bin lira, ikinciye 3 bin lira, üçüncüye 2 bin lira; erkek yayımcılar dalında birinciye 5 bin lira, ikinciye 3 bin lira, üçüncüye 2 bin lira; projeler

kategorisinde birinciye 5 bin lira, ikinciye 3 bin lira, üçüncüye 2 bin lira Denizbank hediye çeki verilecek.

Bunun yanında jüri özel ödülü kategorisinde 2 bin lira ve Denizbank Özel Ödülü kategorisinde 2 bin lira hediye çeki takdim edilecek.

İl Müdürümüz Diyarbakır Ziraat Odasını Ziyaret Etti

Diyarbakır Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürü Mustafa Ertan Atalar bir dizi inceleme ve bilgi alış-verişinde bulunmak üzere Türkiye Ziraat Odaları Birliği yönetim kurulu üyesi Cevat Delil'i ve diğer Ziraat Oda Başkanlarını ziyaret etti. Çarşamba günü yapılan ziyarette karşılıklı bilgi alışverişinden sonra toplu fotoğraf çekildi.

Dicle Üniversitesi Öğrencileri Bilgilendirildi

İl Müdürlüğümüz Hayvan Sağlığı ve Yetiştiriciliği Müdürlüğü tarafından Dicle Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu Süt ve Besi Hayvancılık Üretim Bölümü Öğrencilerine Şube Müdürlüğümüzün faaliyetleri hakkında bilgi verildi.

İl Müdürlüğümüz toplantı salonunda 25.03.2015 tarihinde gerçekleşen toplantıya; Şube Müdürümüz Hamdullah Güven, Veteriner Hekim Muhammed Kasım Aydın, Veteriner Hekim Necattin Gönc, Veteriner Hekim Diyar Ayçiçek, Yrd.Doç.Dr.Can Ayhan Kaya ve öğrenciler katıldı. Toplantıda Şube Müdürlüğü personelleri tarafından Hayvan Sağlığı ve Yetiştiriciliği Şube Müdürlüğümüzün görevleri hakkında geniş kapsamlı bilgi verildi. Bilgilendirme toplantısı soru-cevap bölümünün ardından sona erdi.

AÇEV toplantısı

DİYARBAKIR Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü ile Anne Çocuk Eğitimi Vakfı (AÇEV) organizasyonunda toplantı yapıldı. Toplantıya Diyarbakır Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürü Mustafa Ertan Atalar, İl Müdür Yrd. Sedat İldız, Koordinasyon ve Tarımsal Veriler Şube Müdürü Ahmet Muratoğlu ile 16 İlçe Müdürleri ve Anne Çocuk Eğitimi Vakfı İstanbul ve Diyarbakır sorumluları katıldı. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile Anne Çocuk Eğitim Vakfı (AÇEV) arasında 30. 03. 2011 tarihinde imzalanan "Dere Tepe Eğitim Kadın Destek Programı" işbirliği protokolü 24.07.2013 tarihinde yenilenmiştir.

İmzalanan mutabakat ile yurt çapında, kurs şeklindeki uygulamaları, bu kurslarda görev alacak eğitimcileri yetiştirmeyi ve programın yaygınlaştırma çalışmalarını kapsıyor.

Kırsal alanda yaşayan genç kız ve kadınların yaşam becerilerinin eğitim yoluyla güçlendirilmesini hedefleyen "Dere Tepe Eğitim Kadın Destek Programı"nda sağlıklı

yaşam, sağlıklı gebelik, kadın üreme sağlığı, çocuk sağlığı ve beslenmesi, çocuğun büyümesi ve gelişimi, çocukla iletişim, kadın hakları gibi konular ele alınıyor.

Söz konusu protokol ile ilimiz pilot illere dahil edilmiş olup eğitim programı ve programı uygulama şeklini anlatan, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile Anne Çocuk Eğitim Vakfı (AÇEV) yetkililerinin katılımıyla 09.10.2013 tarihinde saat 14.00 de bilgilendirme toplantısı yapılmıştır. Toplantıya İl Müdürü, İl Müdür Yardımcıları, Koordinasyon ve Tarımsal Veriler Şube Müdürü, İlçe Müdürlükleri, ve kadına yönelik eğitim- yayım görevli kadın personeller katılmıştır. Eğitici Eğitimi Programı 02-13 Aralık 2013 tarihinde başlamış ve eğitimi alan teknik personel Şubat 2014 tarihinden itibaren eğitimlere başlanmıştır.

Koordinasyon Ve Tarımsal Veriler Şube Müdürlüğü koordinatörlüğünde, 16 İlçemizden (Dicle ilçemiz eğitime katılmamıştır) Eğitim alan bayan personellerimiz

18 Köyümüzde 11 hafta boyunca haftada 1 gün iki saat grup toplantıları halinde eğitim çalışmaları yapılmıştır. Grup toplantılarında eğitim konularında hazırlanmış drama ve bilgilendirici filmler gösterilmiştir. Grup toplantıları bu filmler çerçevesinde soru cevaplarla yapılandırılarak, kırsal alanda yaşayan 347 genç kız ve kadınlara eğitim verilmiştir. Katılım sertifikası verilerek farkındalık düzeyleri artırılmıştır.

Kırsal alanda yaşayan genç kız ve kadınların yaşam becerilerinin eğitim yoluyla güçlendirilmesini hedefleyen "Dere Tepe Eğitim Kadın Destek Programı" 11 ana oturum ve aşağıdaki konulardan oluşmuştur;

- 1) Çocuk Bakımı, Sağlığı ve Beslenmesi, 2)Çocuğun Gelişmesi, 3) Aile Tutumları, 4)Çocukla İletişim ve Olumlu Davranış Geliştirme, 5) Çocukta Olumsuz Davranışları Azaltma, 6)Sağlıklı Yaşam, 7) Kadın Sağlığı, 8)Kadın Erkek Eşitliği, 9) Haklarımız, 10) Sağlıklı Gebelik, 11) Çevre konularıdır.

Temel Haccp Ve Ggbs Eğitimi Sona Erdi

Bakanlığımız Hizmet içi eğitim programı kapsamında 2015 yılına ait Temel HACCP ve GGBS eğitimi ilimizde düzenlendi.

Üretim, nakliye ve satışın her safhasını kontrol altına almak ve gıda güvenliğini sağlamak için Bakanlığımız, İl Müdürlüklerinin, Gıda ve Yem Şube Müdürlüğü, Hayvan Sağlığı ve Yetiştiriciliği ile Balıkçılık ve Su Ürünleri Şube Müdürlüklerinde Görev yapan kontrolörlerin katılacağı 2015 yılı hizmet içi eğitim programında HACCP ve GGBS eğitimi için Diyarbakır ilini ev sahibi olarak belirledi.

Eğitim 10 Mart 2015 Salı günü İl Müdürlüğümüz Konferans Salonunda, İl Müdürümüz Mustafa Ertan Atalar, İl Müdür Yardımcıları Sedat İldız ve Mustafa Korkutan, Gıda ve Yem Şube Müdürü Dr.Berna Duman Aydın, Hayvan Sağlığı ve Yetiştiriciliği Şube Müdürlüğü, Balıkçılık ve Su Ürünleri Şube Müdürlüğü ve ilimiz genelinde görev yapan kontrolörler ile Sinop, Isparta Ankara, Hakkari, Şırnak, Siirt, Mardin, Van gibi illerden de gıda kontrol görevlilerinin katıldığı eğitim İl Müdürümüzün açılış konuşmasıyla başladı.

Atalar konuşmasında, temel prensibi son üründe oluşabilecek tehlikeleri ve ürünü bu tehlikelerden koruyucu önlemleri önceden belirlemek, bu önlemlerin uygulamalarını gerçekleştirmek, böylece ürünün sağlık açısından kalitesini,

dolayısıyla da tüketici güvenliğini garanti altına almak olan HACCP sisteminin gıda işletmelerinde, sağlıklı gıda üretimi için gerekli olan hijyen şartlarının (personel hijyeni, ekipman hijyeni, hammadde hijyeni, ortam hijyeni vb.) belirlenerek, bu şartların sağlanması, üretim ve servis aşamasında tüketici açısından sağlık riski oluşturabilecek nedenlerin belirlenmesi ve bu nedenlerin ortadan kaldırılması temeline dayanan bir ürün güvenirliliği sistemi olduğunu vurguladı. Ayrıca İl Bazında yapılan denetimlerin Gıda Güvenliği Bilgi Sistemine (GGBS) doğru girişinin bütün illerde uygulama birlikteliği sağladığı, kısmen halka açılan GGBS sistemi ile uygunsuz çalışan işletmelerin halk tarafından da görebileceğini söyledi.

Dört gün süren bu eğitimle beraber Kontrol Görevlisi olarak sahada

görev yapan teknik elemanların bu konudaki yeni yaklaşımları öğrenebilmesi, gelişen teknolojinin beraberinde getirdiği, değişik üretim, denetim, kontrol ve tetkik uygulamalarında bilgi ve becerisinin artırılması, tecrübe paylaşımının sağlanabilmesi amacıyla Gıda güvenirliliğinin sağlanmasına yönelik olarak yapılan denetim ve kontrol hizmetlerinin etkin bir şekilde yürütülebilmesi, ülke genelinde işletmelerde yapılacak HACCP tetkiklerinde uygulama birlikteliği ve gıda denetçilerimizin gıda mevzuatı ve Avrupa Birliği mevzuatı konularında bilgilerinin güncel kalması sağlanmış oldu.

Hizmet içi eğitim bilgi sistemine (HİEBİS) başvuru yapan personellerin dışında birçok kontrolörün de katıldığı eğitim soru-cevap kısmını takiben katılım belgelerinin dağıtımı ve toplu halde hatıra fotoğrafı çekimiyle sona erdi.

“Damızlık Erkek Materyal Alımı ve Süt Sığırcılığı Projeleri”

Toplantısı Yapıldı

İlimizde DAP- GAP- KOP-DOKAP ve GAP-DAP Süt Sığırcılığı projeleri kapsamında dokuz ili kapsayan bölge toplantısı il müdürlüğümüz toplantı salonunda yapıldı.

Toplantıya İl Müdürü Mustafa Ertan Atalar, İl Müdür Yardımcısı Sedat Ildız, Hayvan Sağlığı ve Yetiştiriciliği Şube Müdürü Hamdullah Güven, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Hayvancılık Genel Müdürlüğünde görevli Ziraat Mühendisleri Nejat Aydın ve Gürsel Odabaşı, Adıyaman, Batman, Gaziantep, Mardin, Kilis, Siirt, Şanlıurfa ve Şırnak illerinden gelen Hayvan Sağlığı ve Yetiştiriciliği Şube Müdürleri ve İki Teknik Eleman katıldı. Toplantıda; DAP-GAP- DOKAP-KOP inşaat yapımı, tadilatı ve Erkek Damızlık(Boğa, Koç-Teke) hayvan alımı ile Güneydoğu ve Doğu Anadolu Gebe Düve Alımı

Süt Sığırcılığı Projeleri kapsamında hayvancılık yatırımlarının desteklenmesine ilişkin uygulama rehberlerinde görülen aksaklıkların giderilmesine yönelik çözüm önerileri konuşuldu. Alınabilecek kararlar hakkında bilgi alışverişi gerçekleştirildi. Mevcut sorunlar tespit edilmeye çalışılarak sorunların çözümü için Bakanlıkça ileriki tarihlerde düzenlenecek ve otuz beş ili kapsayacak toplantıda sorunların ele alınarak, çözüme kavuşturulması gerektiği konusunda fikir birliğine varıldı.

**Bölge İllerinin Katılımıyla
“Damızlık Erkek Materyal Alımı ve Süt Sığırcılığı Projeleri” Toplantısı Yapıldı.**

2014 Yılı Mazot Gübre ve Toprak Analizi Desteleme Ödemeleri Tamamlandı

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı mazot, gübre ve toprak analizi desteği 28 Şubat 2015 tarihinde ödenmeye başlanmış olup, analiz ödemeleri 14 mart 2015 tarihinde tamamlanmıştır. 2014 yılında Çiftçi Kayıt Sistemine Dahil Olan Çiftçilere Mazot, Gübre Ve Toprak Analizi Desteleme Ödemesi Yapılmasına Dair Tebliğ (Tebliğ No: 2014/20) çalışmaları tamamlanarak desteklemeye esas listeler Bakanlığımıza sunulmuştur.

Bakanlığımızca mazot, gübre ve toprak analizi desteği 28 Şubat 2015 tarihinde ödenmeye başlanmış olup, analiz destekleri ödemeleri 14 Mart 2015 tarihinde tamamlanmıştır. Destekleme ödemeleri Ziraat Bankalarıncı TC Kimlik Numaralarının son hanesi dikkate alınarak aşağıda belirtilen tarihlerde yapılmıştır. 2014 yılı Mazot

Gübre ve Toprak Analizi Desteklemesi çalışmaları kapsamında Diyarbakır ili genelinde 38.723 üreticimiz 53.757.673,09 TL (Elli üç milyon yedi yüz elli yedi bin altı yüz yetmiş üç TL Dokuz kuruş) destekleme ödemesi yapılmıştır.

TCKN SON HANESİ	Ödeme Başlangıç Tarihleri
0 olanlar	28 Şubat 2015
2 olanlar	28 Şubat 2015
4 olanlar	07 Mart 2015
6 olanlar	07 Mart 2015
8 olanlar	14 Mart 2015

Tarım İl Müdürlüğü Protokol imzaladı

Tarım İl Müdürü Mustafa Ertan Atalar, İl Müdür Yardımcısı Sedat İldız, Hayvan Sağlığı Yetiştiriciliği

Şube Müdürü Hamdullah güven Veteriner Hekim Kasım Aydın Diyarbakır Bölgesi Veteriner Hekimler Odası Başkanı Mehmet Bıçak ve Diyarbakır Damızlık Birliği Başkanı Yahya Bayat'ın bulunduğu toplantıda, ilimizdeki büyükbaş hayvancılığın İrk Islahı için önemli yer tutan Suni Tohumlama Protokolü taraflar arasında imzalandı. İrk Islahı için önemli yer tutan

Suni Tohumlama günümüzde mevcut büyükbaş hayvanlardan kaliteli, verim yönü yüksek üstün ırklar oluşturmak için en sık başvurulan yöntemlerden bir tanesidir. Suni tohumlamanın ülkemizin ırk ıslahı için vazgeçilmez unsurlarından olmasının başlıca nedenleri,

Suni tohumlamayla üretim artar, hastalıkların kontrolü kolaylaşır, kaliteli ırkların oluşturulması sağlanır. Bir işletmedeki sürü kontrolü kolaylaşır ve hayvancılık işletmesindeki masrafları azaltarak karlılığı art-

tırır. Suni tohumlamanın bu faydalarını bilerek ilimizin 110.000 boğa altı inek sayısını göz önünde bulundurarak Bakanlığımızın 35 ilde uygulamaya koyduğu Besi materyali projesi kapsamında ilimize tahsis edilen projenin testleri yapılmış yüksek verime sahip tohumları bugün İl Müdürlüğümüz Diyarbakır bölgesi Veteriner Hekimler Odası Diyarbakır Damızlık Birliği arasında yapacağımız protokolle ilimizdeki büyükbaş hayvancılığın hizmetine sunacağız.

Bu protokolle Diyarbakır Bölgesi Veteriner Hekimler Odasına kayıtlı Serbest Veteriner Hekimler tarafın-

dan yapılacak Suni tohumlama uygulamasıyla Ülkemizin ve ilimizin büyükbaş hayvancılığına ivme kazandıracağımızı düşünmekteyiz. İmzalayacağımız protokolle yapılan suni tohumlama çalışmalarında her suni tohumlama uygulaması için; 25 km'ye kadar olan mesafeler için 1.tohumlamada 60,00 TL, 2.tohumlamada 45 TL uygulama ücreti alı-

nacaktır. Bu ücret yetiştiriciden peşin alınmayıp yıl sonunda yetiştiricilerin Anaç Sığır Desteklemesi ile Buzağı Desteklemesinden gelen ve Diyarbakır Damızlık Birliği hesabına yatırılan ücretten Serbest Veteriner Hekimlerin hesabına yatırılacaktır.

Bu protokolle Bakanlığımızın Hayvancılık Desteklemeleri kapsamında şartlarını sağlayan yetiştiricilere hayvan başına vermiş olduğu Anaç sığır Desteği olan 350 tl ile Buzağı desteği olan 150 tl'yi hak etmiş olacak ve toplamda 500 tl gibi bir desteklemeden faydalanacaktır.

40 yetiştiriciye Toplam 228 Adet

Zom Koçu Dağıtıldı

Bakanlığımızca yürütülmekte olan GAP-DAP-KOP ve DOKAP Projeleri kapsamında % 80 hibeli Damızlık koç dağıtımı için Sur İlçemize bağlı Koyungüden köyünde tören düzenlendi. Törene İl Müdürümüz Mustafa Ertan Atalar, İl Müdür Yardımcımız Sedat İldız, Hayvan Sağlığı ve Yetiştiriciliği Şube Müdürümüz Hamdullah Güven, Diyarbakır Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği Başkanı Abdullah Çetinkaya ve yetiştiriciler

katıldılar. Proje kapsamında, 40 yetiştiriciye toplam 228 adet Zom koçu dağıtıldı. Törende konuşan İl Müdürü Mustafa Ertan Atalar projenin bölgemiz ve ülkemiz hayvancılığının kalkınması açısından önem arz ettiğini belirtti. Yatırımcılar koçlarını teslim aldık-

tan sonra memnuniyetlerini belirterek, bu tür projelerin devamı etmesi yönünde temennide bulundular.

Sürü yönetimi programına katılan kursiyerler sertifikalarını aldı

Diyarbakır'da, Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü Türkiye Ziraat Odaları Birliği, İŞ-KUR ve Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiriciler Merkez Birliği'nin desteklediği 'Sürü yönetimi elemanı benim' projesi kapsamında eğitim alan çobanlar sertifikalarını aldı.

Diyarbakır'da, Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü Türkiye Ziraat Odaları Birliği, İŞ-KUR ve Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiriciler Merkez Birliği'nin desteklediği 'Sürü yönetimi elemanı benim' projesi kapsamında eğitim alan çobanlar sertifikalarını aldı.

Kursiyerlere 'Sürü yönetimi elemanı benim' projesi kapsamında aldıkları eğitim sonrası, sertifikaları yapılan törenle verildi. Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü konferans salonunda düzenlenen törene, Diyarbakır Vali Yardımcısı Taner Bircan, Diyarbakır Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürü Mustafa Ertan Atalar, İŞ-KUR İl Müdürü İsmail Koç, İl Müdür Yardımcısı Sedat İldız, Ziraat Odası Başkanı Mehmet Cevat Damızlık koyun keçi yetiştiricileri Birliği Başkanı Abdullah Çetinkaya, Yenişehir Halk Eğitim Müdürü Nurallah Öncü, Hayvan Sağlığı ve Yetiştiriciliği Şube Müdürü Hamdullah Güven ve

kursiyerler katıldı. Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürü Mustafa Ertan Atalar, 'Sürü yönetimi elemanı benim' projesi kapsamında Diyarbakır'da 2013 yılından itibaren kurslar düzenlendiğini söyledi. Atalar, "Bu kurslar neticesinde 257 kursiyer başarıyla eğitimi tamamlayarak belge almaya hak kazandı. Daha önce yaptığımız programlarda belgeleri almaya hak kazanan değerli üreticilere belgelerini takdim etmiştik. Bu yeni dönemde kursunu tamamlayan kursiyerlerimize belge dağıtımlarını gerçekleştireceğiz. Projenin amacı ve mantığı hayvancılık alanında yaşanan büyük gelişmelere bağlı olarak hayvancılıkta karşılaşılan en büyük sorunlardan bir tanesinin bakmakta oldukları hayvanların düzgün şartlarda beslenmeleridir. Yem bitkileri noktasındaki önemler. Hijyen

ve ahırdaki hayvan refahıyla ilgili olan ve sağlanmasıyla ilgili eğitimler verildi. Hayvan bakımı ve becerileri eğitimleriyle sınavlara tabi tutuldular. Eğitimler 120 saat sürmüştür. Bu konuda gerekli bütün bilgiler, kursiyerlere anlatılmıştır. Yeterince bilgi verilerek sınavlara tabi tutulmuşlardır" dedi.

Program, Diyarbakır Vali Yardımcısı Taner Bircan, Diyarbakır İl Tarım Müdürü Mustafa Ertan Atalar ve İŞKUR il Müdürü İsmail Koç'un, kursiyerlere sertifikalarını dağıtmasıyla sona erdi.

Tarsim Adana Bölge Müdürlüğü ve İl Müdürlüğümüz tarafından **bilgilendirme toplantıları** yapıldı

Toplantılar çerçevesinde, Devlet Destekli Tarım Sigortalarının Branşları, Tarım Sigortalarının İlimizdeki üretim durumu, 2015 yılında sigorta yaptıracak üreticilerin dikkat etmesi gereken başlıca hususlar, Genel-Teknik Şartlar hakkında bilgi verildi.

İçeren sinevizyon ile başlayan toplantılarda açıklamalarda bulunan İl Müdürü Mustafa Ertan Atalar, Adana Bölge Müdürü İrfan Akaş, İl Gıda tarım ve Hayvancılık Müdür Yardımcısı Sedat Ildız, Koordinasyon ve Tarımsal Veriler Şube Müdürü Ahmet Muratoğlu ve İlçe Müdürlükleri Yetkilileri, Ziraat Odası Başkanları, Tarımsal Kooperatif ve Birlik Başkanları, Acenteler, Tarım Danışmaları ve Üreticiler katıldı.

Sistemi'nin işleyişi ve Sistem çerçevesinde 9 yıllık süreçte elde edilen veriler ile kapsamdaki ürünler ve riskler hakkında katılımcıları bilgilendirdi.

Diyarbakır Merkez, Bismil, Çınar ve Silvan İlçelerinde gerçekleştirilen toplantılara; İl Gıda tarım ve Hayvancılık İl Müdürü Mustafa Ertan Atalar, Adana Bölge Müdürü İrfan Akaş, İl Gıda tarım ve Hayvancılık Müdür Yardımcısı Sedat Ildız, Koordinasyon ve Tarımsal Veriler Şube Müdürü Ahmet Muratoğlu ve İlçe Müdürlükleri Yetkilileri, Ziraat Odası Başkanları, Tarımsal Kooperatif ve Birlik Başkanları, Acenteler, Tarım Danışmaları ve Üreticiler katıldı.

TARSİM'in kuruluş amacı, gelişimi ve ulaştığı nokta ile ilgili bilgiler

Tarım ve İnsan konulu fotoğraf sergisi ilimizde sergilendi

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Eğitim Yayın ve Yayınlar Dairesi Başkanlığı ve Denizbank işbirliği ile gerçekleştirilen Tarım ve İnsan konulu fotoğraf sergisi ilimizde sergilendi.

06.04.2015 tarihinde Tarım ve İnsan konulu fotoğraf sergisi açılışına; Diyarbakır Valisi Hüseyin Aksoy, Vali Yardımcıları, Diyarbakır İl Tarım Müdürü Mustafa Ertan Atalar, İzmir İl Tarım Müdürü Ahmet Güldal ve beraberindekiler, Diyarbakır İl Müdür Yardımcıları, İl Müdürlüğü çalışanları ve birçok kişi katıldı.

2009 yılından bu yana düzenlenmekte olan ve bu yıl 6.kez yapılan yarışmada, toprağın ve tarımın önemi konusunda sosyal ve bireysel duyarlılığın geliştirilmesi hedeflenmiştir.

6.Tarım ve İnsan Fotoğraf Yarışması herkesin katılımına açık olan Genel, Çiftçi, Aile Çiftçiliği Teması kategorilerinin yanında, belirli katılımcılara açık olan Öğrenci, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Çalışanları ve DenizBank Çalışanları olmak üzere 6 farklı kategoride gerçekleştiriyor. Yarışmacılar tarım, hayvancılık, toprak, su, su ürünleri, gıda ve muhafazası, tarım ürünlerinin işlenmesi, çiftçi, köylü ve köy yaşamına dair her türlü faaliyeti konu alan fotoğraflarla yarışmaya katılmışlardır. Başvurular

yarışma sekreteryasına elden teslim edilerek ya da posta yoluyla kabul edilmiştir.

Yarışmaya başvurular 25.07.2014 tarihinde başlayıp, 24.10.2014 tarihinde sona ermiş ve sonuçlar 17.11.2014 tarihinde www.tariminsan.com, www.tarim.gov.tr, www.tarimtv.gov.tr adreslerinden ve yarışmaya ait sosyal medya kanallarından duyurulmuştur.

Yarışmada dereceye giren eserlere toplam 20.000 TL tutarında DenizBank hediye çeki ile kitap ve DVD setlerinden oluşan ödüller 28.11.2014 tarihinde Sayın Bakanımız Mehmet Mehdi EKER, DenizBank yöneticileri, jüri üyeleri ve geniş bir fotoğraf hayranı kitlenin katılımında Atatürk Orman Çiftliği (AOÇ) Atatürk Müzesi'nde düzenlenen bir törenle sahipleri ile buluşturulmuştur.

Batman İlinde 230 Bin Adet Fıstık Fidanı Dağıtımı Yapıldı

İl özel idaresi ve çiftçi katkısıyla Batman merkez ve ilçelerinde ilkbahar döneminde 230 bin adet Antep fıstığı fidanı dağıtımı yapıldı. Antep fıstığı dağıtım çalışmaları konusunda

önemli açıklamalarda bulunan Batman Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürü Ömer Tercan "Amacımız özellikle kuru tarım alanlarına sahip dağlık köylerimizde kıraç arazilerimizin bu ürün desenine olan uygunluğu sayesinde bu arazileri değerlendirmek ve ilimizde uzun yıllardan beri yetiştirilen antepfıstığı

üretimini artırarak kırsal alanda yaşayan insanların gelir düzeyinin artırılmasını sağlamaktır. "dedi.

Hakkari'de Kantincilere hijyen eğitimi verildi

Hakkari İl Tarım Müdürlüğü Gıda ve Yem Şubesi Teknik elemanları tarafından Hakkari'de faaliyet göstermekte olan Gıda Üretim İşletmelerine yönelik 5996 Sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı ve Gıda ve Yem Kanunu kapsamında eğitimler verilmiştir. Hakkari Merkezde bulunan İlköğretim, Ortaokul ve Lise dengi okullarda bulunan kantin işletmesi sahipleri ve çalışanlarına 30/12/2014 tarihinde "Gıda Üretim İşletmelerinde Hijyen" eğitimi Gıda Mühendisi Serpil İKİZ tarafından verilmiştir.

Hakkari İl Tarım Müdürü Mehmet YILDIRIM eğitime katılan katılımcılara, katılımlarından dolayı teşekkür ettikten sonra, "Okul Kantinlerinin eğitim hayatı içerisinde önemli bir yeri olduğunu, çocukların beslenme konusunda daha hassas olduğu dikkate alınarak, kantinlerin hijyen koşullarının en üst seviyede sağlanmasını özellikle vurguladı. Okul kantinleri işletilirken "Okul Kantinlerine Dair Özel Hijyen Kuralları Yönetmeliği"nde belirtilen hususlara riayet edilmesi ve buna göre satış yapılması gerektiğini ifade etti. "

Eğitime katılan 25 katılımcıya katılım belgeleri Gıda ve Yem Şube Müdürü Abdullah SEVEN tarafından verilmiştir.

Eğitimlerle gıda üretim yerlerinde gıda güvenliği başta olmak üzere, işletme, alet ekipman, eleman ve üretim yeri hijyeni konularında gerekli eğitimler verilmiş olup, gıda üretim yerlerinde dikkat edilmesi gereken hususlar üzerinde durulmuştur. 2014 yılı Eğitimleri tamamlanmış olup toplam 95 işletmecisi ve çalışanı katılım sağlamıştır. 2015 yılında da eğitimlere devam edilecektir.

2014 Yılında Bakanlığımızın %50 Hibe Desteğiyle Yapımı Tamamlanan "Mısır Kurutma Tesisi" Faaliyete Geçti

Bakanlığımız tarafından yürütülmekte olan kırsal kalkınma yatırımlarını desteklemek amacıyla yürütülen "Ekonomik Yatırımların Desteklenmesi Projesi" kapsamında 2014 yılında Silopi'de, Yeni Habur A.Ş. tarafından yapımı tamamlanan mısır kurutma tesisi faaliyete geçti.

Şırnak'ın mısır üretimine ve dolayısıyla çiftçiye büyük kazanımlar sağlayacak olan bu tesis ayrıca 12 kişiye istihdam sağlayacaktır. Yıllık 12.000 ton yaş mısır işleme

kapasitesine sahip olan tesis, Bakanlığımızın 400.000 TL hibe desteği ve yatırımcının aynı katkı olarak sağladığı 400.000 TL ile top-

lam 800.000 TL maliyetle tamamlanmıştır. Bu projeye beraber 2006 yılından beri Bakanlığımızın hibe desteğiyle tamamlanan proje sayısı 16'ya ulaşmış olup hibe desteği de 4 milyon TL'yi geçmiştir.

2014 yılı projelerinden Şırnak Merkezde bulunan Bal İşleme Tesisi ve Soğuk Hava Deposu projelerinin yapımı devam ediyor. İki projenin toplam bütçesi 2.672.000 TL'dir.

Diyarbakır'dan İzmir'e Gönül Köprüsü Projesi

Gülhan KAYA AYYILDIZ- Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü,
Koordinasyon ve Tarımsal Veriler Şube Müdürlüğü

Nisan ayında İzmir'den Diyarbakır'a, mayıs ayında Diyarbakır'dan İzmir'e Güneydoğu ve Ege'ye 20'şer kadın çiftçimiz birbirleriyle deneyimlerini, beklentilerini paylaşacak, öte yandan karşılaştıkları sorunlara çözüm önerileri bulmak üzere; Diyarbakır ve İzmir Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüklerince "Diyarbakır'dan İzmir'e Gönül Köprüsü" adlı proje ile çiftçi kadınlarımız buluşturulacak...

Koordinasyon ve Tarımsal Veriler Şube Müdürlüğü'nden Sabiha ÖGER ve Nurşen AKBULUT "Diyarbakır'dan İzmir'e Gönül Köprüsü" adlı projeyi bizlere anlatıyor...

Ana unsurunun tarım olduğu kültürel zenginliğimiz, coğrafyamızda öyle tecelli eder ki, bulunduğunuz herhangi bir noktadan 100 km herhangi bir yöne ilerlediğinizde, yeme içme alışkanlıklarının, dinlenen müziklerin, oyun havalarının, ağrıların değiştiğini görürsünüz. Buna rağmen yüzlerce yıldır bu farklılıklar farklı kalarak birbirleriyle iletişimde olmuş dostla geçinmiş, kaynaşmıştır.

Dünyada sınırların yavaş yavaş kaybolduğu, iletişimin kolaylaştığı, hızlı tüketimin dayatıldığı, yerel tatların, yerel özelliklerin yok olmaya yüz tuttuğu bu zamanda; bir yan-

dan da coğrafi işaret ve patent gibi olgularla bu zenginliklerin korunmasına çalışılmaktadır.

Bizim projemizde amacımız; farklı kültürel zenginliklere sahip; Ülke'nin batısında bulunan bir İl olan İzmir ile Güneydoğu İllerimizden olan Diyarbakır'daki kadın çiftçilerimizin tarıma yönelik deneyimlerini paylaşmaları, illerindeki tarım ve yaşama kültürünü anlatmaları, mümkün olduğunca bizzat tarımsal üretim sahalarında bulunmalarının sağlanması olacaktır. Bunun için önceden hazırlanan program çerçevesinde çiftçilerimizin birbirlerinin illerini ziyaret etmeleri düşünülmüştür. Bu şekilde sadece başka tarımsal ürünlerin üretim süreçleri hakkında bilgi

sahibi olunmayacak, aynı zamanda konuk şehirlerden gelen misafirlerle, ev sahibi şehrin yeme içme kültürü ve turistik özellikleri hakkında da bilgi verilecektir. Kadın çiftçilerimiz gündelik işlerinden kısa süre için de olsa sıyrılıp, nefes alma ve belki de hayat boyu hiç yaşayamayacağı bir kültü-

rel deneyimi yaşama şansı bulacaktır.

Uzun vadede bu iki şehirdeki kadın

çiftçileri arasında kalıcı bir dostluk ve işbirliği ortamı hedeflenmiştir. Eğer mümkün olursa gezilen tarım işletmeleri, kooperatifler ve gıda işleme tesisleri arasında anlaşmalar sağlanarak ortak çalışma zeminleri ve karlı ortaklıklar kurulabilmesi için bir platform oluşturulmuş olacaktır. Bu sayede karşılıklı yapılacak geziler sadece kültür gezisi hüviyetinden sıyrılarak, aynı zamanda iş gezisi olma potansiyelindedir.

Gezi 3 gün olarak düşünülmüştür. Her il kendi içerisinde gezi programı hazırlayacak, misafir gruba şehrinin tarımsal ürün ve üretim kültürünün yanı sıra turistik bölgelerin tanıtımını yapmayı da planlayacaktır. Diyarbakır'dan 20, İzmir İli'nden de 20 çiftçi proje kapsamında düşünülmüştür. Diyarbakır'dan gelen çiftçi grubunun İzmir ilindeki konaklaması sırasında İzmir İli çiftçilerinin de misafir çiftçilerimizle birlikte

konaklamasının sağlanarak aralarındaki diyalogun sağlanmasının pekiştirilmesi amaçlanmıştır. Aynı şekilde İl gezisi sırasında gerek hayvansal gerek bitkisel üretim ile ilgili geziler ile, İlin tanıtımına yönelik gezi sırasında her iki İlin çiftçilerinin birlikte olması planlama kapsamındadır. Üretim dönemleri göz önüne alınarak, hasat ve harmandan önce Nisan-Mayıs aylarında gezinin yapılması uygun görülmektedir.

Projeden izlenimler

İzmir'den Diyarbakır'a Gönül Köprüsü Projesi'nin Diyarbakır ayağı gerçekleşti.

Bizler de dergimizin basımına ramak kala gerçekleşen bu güzel projeden, yakaladığımız birçok izlenim ve güzel kareleri veremedik...

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı öncülüğünde gerçekleşen İzmir'den Diyarbakır'a Gönül Köprüsü,

İzmirli emektar çiftçi kadınları Diyarbakırlı emektar çiftçi kadınlarla buluştu.

Sevgi ve saygının bulunduğu, farklı iki kültürün kaynaştığı, bilgi paylaşımlarının hakim olduğu bu köprüde;

Projenin ilk aşamasını gerçekleştirmek üzere İzmir İl Tarım Müdürü

Ahmet Güldal ve Diyarbakır İl Tarım Müdürü Mustafa Ertan Atalar eşliğinde çiftçi kadınlarımızın daha geniş bir anlamda, uygun ortamlar sağlanarak tanıştırılıp kaynaştırılması sağlandı.

Kimi zeytin üreticisi

Kimi polen üreticisi

Kimi tasarımcı

Kimi ipek üreticisi

Kimi yıllarını tarım ve hayvancılığa vermiş çalışkan çiftçi kadınlarımız; bu proje ile bir taraftan çok güzel dostluklar edinme imkanı buldular, diğer yandan tarım ve hayvancılığa dair önemli birçok bilgiyi yerinde görmenin ayrıcalığını yaşadılar.

Kalelerin, surların ve birçok medeniyete ev sahipliği yapmış kadim şehir Diyarbakır; İzmir'den gelen misafirlerini

büyük bir mutlulukla karşılayıp, bilgi alışverişi çerçevesinde Güneydoğu'nun güzelliklerini göstermenin gururunu yaşadı...

Güzel dostlukların hakim olduğu önemli bilgi paylaşımlarının gerçekleştiği İzmir'den Diyarbakır'a Gönül Köprüsü bütün sıcaklığıyla devam ediyor....

İzmir'den Diyarbakır'a Gönül Köprüsü Projesi kapsamında;

Çalışmanın ve üretmenin kutsallığına inanan çiftçi kadınlarımız; bilgi birikimlerini ve deneyimlerini paylaşmak üzere 6-7-8 Mayıs'ta da İzmir'de buluşturulacak...

Diyarbakır-Batman-Siirt Kalkınma Projesi

Murat AKBAŞ- Proje Koordinatörü

Kırsal kalkınma konusunda planlı, sürdürülebilir ve bütünlükçü politikalar temelinde gerçekleştirmiş olduğu yatırım ve projeler ile Türkiye’de kırsal kalkınma hamlesini başlatan ve ortaya çıkan başarılı sonuçlar ile kırsal alanda çeşitli sektörlerin ve istihdam alanlarının oluşmasını sağlayarak ülke nüfusunun en az 4’te birinin yaşadığı kırsal alanlarda çiftçilerin yüzünü güldüren Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanı Sayın M. Mehdi EKER’in hayata geçirdiği ve bizzat ilgilendiği, Cumhuriyet tarihi boyunca bölgemizde gerçekleştirilen ilk ve tek entegre Kırsal Kalkınma Projesi olan Diyarbakır-Batman-Siirt Kalkınma Projesi, bölgedeki çiftçilere destek olmaya ve çiftçilerin yüzünü güldürmeye devam etmektedir.

Göreve geldiğinden bu yana Türkiye tarımını Avrupa’da 1. Dünya’da ise 7. sıraya yükselterek çok büyük bir başarıya imza atan ve kırsal kalkınmayı ülke ekonomisinin ve sosyal refahın büyümesinde başat faktör olarak gören bir anlayışa sahip olan Sayın Bakanımız M. Mehdi EKER, Diyarbakır-Batman-Siirt Kalkınma Projesi’nin (DBSKP) fikir babası, mimarı, çok sıkı bir takipçisi ve en büyük destekçisidir. Sayın Bakanımızın kendisine daha Bakanlık tevdi edilmeden bölgenin kırsal kalkınmasına dair derin ve kapsamlı proje tasavvurları, Bakanlık görevine gelmesi ile birlikte hayat bulmuştur.

Proje, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanı Sayın M. Mehdi EKER’in talimat ve takipleri sonucunda Bakanlık uzmanlarınca hazırlanmış ve 2006 yılında Bakanlar Kurulu tarafından yatırım programına alınmıştır. Daha sonra 2007 yılında Birleşmiş Milletlere bağlı bir kuruluş olan IFAD (Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu) ile “İkraz Anlaşması” imzalanmış ve proje hayata geçirilmiştir.

1. Projenin Bütçesi ve Amacı

37 milyon dolarlık bütçeye sahip olan Proje; Diyarbakır, Batman ve Siirt illerinde uygulanmakta olup, Türkiye’nin Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejileri, plan ve programları doğrultusunda; tarımsal üretimin ve gelir düzeylerinin arttırılmasını, sosyal altyapı ve üretime ilişkin altyapının iyileştirilmesini ve kırsal kesimdeki kadın ve erkek yoksul halkın yaşam koşullarının iyileştirilmesini amaçlamaktadır.

Proje, kırsal kalkınma konusuna bütünlükçü bir tarzda yaklaştığından dolayı proje kapsamında gerçekleştirilen tüm faaliyetler birbirini tamamlayan ve destekleyen niteliktedir. Bir diğer ifadeyle; sadece projelere hibe veren bir kurum değil, kırsal kalkınmanın temelini oluşturan birçok unsur üzerinden hareket ediyoruz. Bilinçlendirme çalışmalarından, kırsal altyapı faaliyetlerine, çiftçi ve teknik personelin tarım ve hayvancılık konularında eğitiminden örnek uygulama faaliyetlerine, istihdam oluşturma faaliyetlerin-

den hibe programlarına uzanan çok çeşitli alanlarda faaliyetlerimiz mevcuttur. En önemlisi tüm bu faaliyetleri belli bir sıra ve düzen halinde uygulamaktayız. Şöyle ki, hedef kitlemiz olan çiftçilere projemizi anlatarak onları bilinçlendiriyoruz. Sonra örnek uygulamalarımızla çiftçilerimizin neler yapabileceğini kendilerine model olarak gösteriyoruz. Daha sonra hibe programları düzenleyip çiftçilerimize hibe desteği ve eğitim veriyoruz. Böylece çiftçilerimiz hem bilinçleniyor, hem neyi nasıl yapacağını görüyor, hem uyguluyor, hem de eğitiliyor.

2. Yapılan Faaliyetler

Projemizin bu 3 ilde tanıtımı ve geniş kitlelere ulaştırılması amacıyla çok çeşitli bilinçlendirme çalışmaları yapılmıştır. Köy ve ilçelerde yapmış olduğumuz bilgilendirme ve tanıtım toplantıları, proje kapsamında gerçekleştirilen faaliyetlerin ve hibe programlarının duyurusunun yapıldığı on binlerce katalog ve el broşürlerinin dağıtılması, TV ve radyo programları ile projenin kitlelere duyurulması, çiftçilerimizin ve çiftçi örgütlerinin katıldığı ve ayrıca Sayın Bakanımızın da teşrif ettiği proje tanıtım ve değerlendirme toplantıları ve projemize ait internet sitesi (www.dbskp.org) bu bilinçlendirme çalışmalarından sadece birkaçıdır.

Projemiz kapsamında; binlerce çiftçiye ve Gıda Tarım ve Hayvancılık İl ve İlçe

“Proje, kırsal kalkınma konusuna bütünlükçü bir tarzda yaklaştığından dolayı proje kapsamında gerçekleştirilen tüm faaliyetler birbirini tamamlayan ve destekleyen niteliktedir.”

Müdürlüklerinde görev yapan yüzlerce teknik personele; meyvecilik, modern bağcılık, aşılama, budama, süt sığırcılığı, koyun yetiştiriciliği, sulama yönetimi ve sulama sistemleri, kooperatifçilik, arıcılık, çilek yetiştiriciliği, tedarik zinciri yönetimi, organik tarım, dış ticaret, bahçe kurulumu vb. konularda alanında uzman olan eğitimciler tarafından enstitü, eğitim merkezi ve üniversitelerde yüzlerce eğitim verilmiştir. Eğitim, seyahat, konaklama ve üç öğün yemek giderleri tamamen proje kapsamında finanse edilmiştir.

3. Örnek Meyve Bahçeleri Kurulumu

Bilindiği gibi bölgemizde çiftçiler nazarında kuru tarım uygulamaları ön planda yer almakta ve daha fazla tercih edilmektedir. Ancak, bölgemizin ekolojik durumu, yani toprak ve iklim şartları aslında meyveciliğe oldukça uygundur. Bu nedenle, meyvecilik çiftçilerimiz açısından da verimli ve kar marjı yüksek bir tarımsal alan olarak zamanla daha fazla tercih edilen bir konuma yükselmektedir. Özellikle modern meyve bahçeciliği bölgemizde geç uygulama fırsatı bulmuştur. Gerek çok yıllık ürün deseni olması nedeniyle kuru tarıma göre daha geç ürün hasadı, gerek ilk kurulum maliyetinin yüksekliği, gerek çiftçilerimizin teorik ve pratik bilgi eksikliği, gerekse de hasat sonrası pazarlama sorunu bu durumun nedenleri arasında gösterilebilir. Tam da bu nedenler-

den dolayı, Proje illerinde modern meyveciliği geliştirmek ve yaygınlaştırmak amacıyla 750.000 m2 alanda 103 adet örnek meyve bahçesi kurulmuştur. Tüm meyve bahçelerimiz, özellikle herkesin görebileceği ve ziyaret edebileceği yerlerde kurulmuş olup, sertifikalı fidanı, damla sulama sistemi, çevre ihata ve bağ bahçeleri için telli terbiye sistemi ile Avrupa standartlarında tam donanımlı bahçelerdir. Örnek meyve bahçesi çeşitlerimiz bağ, badem, elma, ceviz, elma, çilek, armut, zivzik narı, kayısı, kiraz, nektarin ve erikten oluşmaktadır. Bu örnek meyve bahçelerimiz, proje kapsamında çıkılan hibe programlarına örnek modeller olarak teşkil etmişlerdir.

Ayrıca, Türkiye'nin en fazla güneş alan bölgelerinden olan Proje illerinde, yenilenebilir ve çevre dostu bir enerji kaynağı olan güneşten tarımsal amaçlı yararlanmak amacıyla 8 adet demonstrasyon amaçlı güneş enerji ile çalışan damla sulama sistemi kurulmuştur.

Projemiz kapsamında, 2009 yılı itibarıyla her sene modern meyve bahçesi kurulumu, modern ahır yapımı, tarımsal mal alımı ve meyvecilik ve süt ürünleri işleme ve paketlenme tesislerinin kurulumu konularında % 70 hibe katkılı hibe programları gerçekleştirilmiştir. Şimdiye kadar toplam 952 adet projeye toplam 16,2 milyon TL hibe ödemesi yapılmıştır. Bu projelerin toplam yatırım tutarı 27 Milyon TL'dir. Bir diğer ifadeyle;

- 19 adet ekonomik yatırım projesine 2,4 Milyon TL
- 674 adet tarımsal üretim ve sulama projesine 12,7 Milyon TL
- 259 adet tarımsal mal alımı projesine 1,1 Milyon TL hibe ödemesi yapılmıştır.

Proje ile birlikte Diyarbakır, Batman ve Siirt illerinde meyvecilik oldukça artmış ve Sayın Bakanımız M. Mehdi EKER'in de ifade buyurduğu üzere tarımsal bir faaliyet olan meyve yetiştiriciliği iktisadi bir faaliyet haline gelmiş ve bölgede tercih edilen ve yatırım yapılan bir tarımsal faaliyet olarak yaygınlaşmıştır.

Buna göre; Diyarbakır ilinde toplam 5.600 dekar alanda 390 adet meyve bahçesi, Batman ilinde toplam 2.000 dekar alanda 280 adet meyve bahçesi, Siirt ilinde toplam 1.600 dekar alanda 130 adet meyve bahçesi olmak üzere, proje illerinde toplam 9.200 dekar alanda 800 adet tam donanımlı (sertifikalı fidan, çevre ihata, damla sulama sistemi ve telli terbiye sistemi) meyve bahçesi kurulmuştur. Bir diğer ifadeyle, bölgemizde 4 milyon meyve fidanı toprak ile buluşmuştur.

4. Yeni Dönem Projeleri

Sayın Bakanımız M. Mehdi EKER, projemizde yaşanan bu olumlu ve güzel gelişmeler üzerine, proje illeri olan Diyarbakır, Batman ve Siirt'te yeni hibe programları gerçekleştirilmesi talimatı vererek bir

kez daha çiftçinin, üreticinin ve vatandaşın yanında olduğunu, her koşulda desteklediğini ve bu desteklerini artırarak devam ettirdiğini göstermiştir.

5. Kırsal Alanda Altyapı Çalışmaları

Projemiz kapsamında kırsal yerleşim yerlerinde tarım ve hayvancılık uygulamalarının yapılabilmesi ve sosyal hayatı kolaylaştırmak adına onlarca altyapı faaliyeti gerçekleştirilmiştir. 13 köyde 1.120 haneye 46.000 metre doğal arıtmalı kanalizasyon, 5 köyde 20.300 hayvanın yararlandığı 120.000 m³ su depolama hacimli hayvan içme suyu göleti, 5 köyde 31.000 metre uzunluğunda kapalı sistemle 6.500 dekar alanın sulandığı basınçlı sulama tesisleri, 2 köyde içme suyu deposu, 7 köyde menfez, 1 köyde dere yatağı ıslahı ve 100 km'lik arazi yolu rehabilitasyonu inşa edilmiştir. Bir diğer ifadeyle, toplam 50 köy ve mevrada 20 milyon TL yatırım tutarı ile gerçekleştirilen bu kırsal altyapı faaliyetlerinden yaklaşık 50.000 vatandaşımız yararlanmaktadır.

Kanalizasyon ve Doğal Arıtma Sistemleri

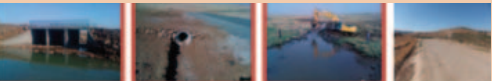
Kapalı Sistem Sulama Kanalları

Hayvan İçme Suyu Göletleri

Sosyal Amaçlı Altyapı Faaliyetleri

6. Mesleki Eğitimler

Proje illerinde; süs bitkisi yetiştiriciliği, aşılama ve budama ustası yetiştiriciliği, hayvan bakıcılığı, kadın girişimciliği ve fidan yetiştiriciliği konularında 400 kişiye istihdam amaçlı mesleki eğitimler verilmiştir.

Diyarbakır ili Kulp ilçesinde ipek kravat, şal, puşi vb. ürünlerin üretildiği ve 12 genç kadının istihdam edildiği İpek Dokuma Atölyesi kurulmuştur. Ayrıca, 1.000 ailenin istihdam edildiği İpekböceği Yetiştiriciliği Projesine plastik askı, kerevet ve dut

kesme makinelerinden oluşan makine-ekipman desteği verilmiştir.

Diyarbakır ilinde süs bitkisi yetiştiriciliği konusunda teorik ve uygulamalı eğitimler verilen kadınlar arasından seçilen 3 kadına 1'er adet 204 m²'lik gül serası kurulmuştur.

SONUÇ

Proje kapsamında Diyarbakır, Batman ve Siirt illerinde toplam 420 köyde farklı yatırım alanlarında 45 Milyon TL harcama yapılarak 1.100 adet kırsal kalkınma projesi gerçekleştirilmiştir. Projemizi ziyaret eden ve sahada incelemelerde bulunan IFAD heyeti, Diyarbakır-Batman-Siirt Kalkınma Projesinin dünyadaki tüm IFAD projeleri arasında en iyi uygulama projesi olduğunu belirtmiştir ve örnek alınacak bir kırsal kalkınma projesi olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca, uygulamaya koyduğumuz hibe programları ve kırsal altyapı faaliyetleri bölgedeki diğer kurum ve kuruluşlar tarafından ilgi ile takip edilmekte ve örnek alınmaktadır.

“Proje kapsamında Diyarbakır, Batman ve Siirt illerinde toplam 420 köyde farklı yatırım alanlarında 45 Milyon TL harcama yapılarak 1.100 adet kırsal kalkınma projesi gerçekleştirilmiştir.”

Diyarbakır'dan Bir Tarım Fuarı Daha geçti...

Murat KANAT- Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü Koordinasyon ve Tarımsal Veriler Şube Müdürlüğü

Tarım ve Hayvancılık sektörünü Diyarbakır'da buluşturan 7. Ortadoğu Tarım, Hayvancılık, Tavukçuluk ve Süt Endüstrisi Fuarını geride bıraktık...

Fuar; TÜYAP Tüm Fuarcılık Yapım Anonim Şirketi tarafından; Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Diyarbakır Valiliği, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi, Diyarbakır İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, Tarım Kredi Kooperatifleri Merkez Birliği, Türkiye Ziraat Odaları Birliği, Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası, Diyarbakır Ticaret Borsası, Diyarbakır Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği ve KOSGEB'in desteği ile 7-11 Nisan 2015 tarihleri arasında TÜYAP Diyarbakır Fuar Merkezi'nde gerçekleştirildi.

Fuarın açılışına; Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakan Yardımcısı Kutbettin Arzu, Diyarbakır Valisi Hüseyin Aksoy, Büyükşehir Belediyesi Eşbaşkanı Fırat Anlı, İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürü Mustafa Ertan Atalar ve bir çok konuk katıldı. Fuar, Bakan Yardımcısı Kutbettin Arzu'nun açılış konuşmasıyla başladı. Açılış konuşmasını yapan Bakan Yardımcısı Kutbettin Arzu açılıştan sonra beraberindekilerle stantları gezdi.

Tarım fuarları denince akla İstanbul, Bursa, Konya ya da Antalya gelir; son birkaç yıldır Diyarbakır da tarım fuarında marka olma yolunda hızlı bir şekil-

de ilerliyor... Diyarbakır birçok sektörde olduğu gibi tarım ve hayvancılık alanında da bölgenin cazibe merkezi ve yükselen yıldızı haline geldi.

İlin ekonomisi tarıma dayalıdır.... Tarım ve hayvancılığın çok kadim bir merkezi, zirai üretim ve kültür tarımının yapıldığı en eski merkezlerden biridir.

Bu nedenle tarım ve hayvancılık sektöründeki firmalar Diyarbakır'a, dolayısıyla da bölgeye büyük ilgi göstermektedirler.

Uluslararası ticarete önemli bir yeri olan olan fuarlar 21. yüzyılda daha da önemli hale gelmiştir.

Dünyanın çeşitli yerlerinde düzenlenen bu pazarlar, binlerce satıcı ve alıcıyı bir araya getirerek büyük bir alış-veriş potansiyeli yaratmaktadır.

Tarım sektöründeki yeniliklerin, gelişmelerin ve modernizasyonun tüm ilgililere tanıtılması amacıyla düzenlenen fuara her yıl katılan firma ve ziyaretçi sayısı artmaktadır. Tüypap ile Diyarbakır İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü'nün koordinasyonu ile Diyarbakır'ın bütün ilçelerinin ve çevre illerin çiftçileri servislerle fuar alanına getirildi. Gelen çiftçiler, tarımın bir çok yeniliğini burada gözlemleme imkanı buldular.

Sektörün AB standartlarına uyumlu hale getirilmesine yönelik ihtiyacı karşılayacak ürün ve hizmetleri kapsayan teknolojik yenilikler, ekipman ve donanımların sergilendiği fuarda, binlerce çiftçi ve katılımcı, firmalarla bir araya gelerek tarım ve tarım girdili endüstrilerde büyük atılımlar yapabilme, yeni ve yüksek verimli teknolojilerle tanışma imkanı buldular.

Elazığ yolunda bulunan fuar merkezi 4 büyük holden oluşmaktadır. Hollerin içinde tarım, hayvancılık ve mekanizasyon alanında firmalar ve kuruluşların stantları yer almaktadır. Fuarın dış alanında ise traktör ve biçerdöver firmaları devasa büyüklükteki iş makineleriyle adeta gövde gösterisi yaptılar.

Bölge illerinin yanı sıra komşu ülkelerden de ziyaretçilerin katıldığı fuarın, bölgenin tarım sektörüne canlılık kazandığını görüyoruz. Özellikle tarım alet ve makinelerine ilgi büyüktü.

Tarımla uğraşan çiftçiler, alet ve makinaları alıcı gözü ile inceledikten ve alet ve makinalar hakkında çeşitli bilgiler edindikten sonra fuarda birçok traktör ve biçerdöver satışı gerçekleşti.

Fuar sayesinde böylece çiftçiler yeni ve donanımlı bir makineyi hem tanıma hem de satın alma imkanı buldu.

Tarım alet ve makinaların yanı sıra bir çok yöreye özgü tatlar da fuara görsel bir şölen kattı.

Diyarbakır tarım fuarının vazgeçilmezlerinden ve artık geleneksel hale gelmiş etkinliklerinden biri de buzağı ve kuzu güzellik yarışmalarıdır.

Buzağı ve kuzu güzellik yarışması çalışmalarına, fuara bir ay kala ilçelerde ön eleme yapılarak başlanılmıştı.

Yarışmanın finali fuarın ilk günü gerçekleştirildi.

Buzağı ve kuzular sahipleri tarafından özenle süslendirildi. Buzağı ve kuzular hazırlanan podiumda sırasıyla süslenmiş bir şekilde geçtiler. Irklarının özelliklerine göre yapılan puanlama sonucu dereceye girenler belirlenerek sahiplerini sevindirdi.

Bu yılki güzellik yarışmalarında jüri heyetinde Dicle Üniversitesi Veteriner Fakültesinden Yrd. Doç. Dr. Tahir Bayrıl, Ziraat Fakültesi Zootečni Bölümünden Öğretim Görevlisi Muhittin Tutkun, Veteriner Hekimler Odası Başkanı Mehmet Bıçak, Hayvan Sağlığı ve

Yetiştiriciliği Şube Müdürü Hamdullah Güven ve İl Müdürlüğümüzde çalışan Ziraat Mühendisi Murat KAYA yer aldılar. Dereceye giren kuzu ve buzağıların sahiplerine sponsor firmalar ve İl Müdürlüğü tarafından çeşitli hediyeler verildi.

Fuarda en çok ilgiyi gören bu yarışmalar İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü tarafından organize ediliyor.

İlmizde gerçekleşen 7. Ortadoğu Tarım Hayvancılık Tavukçuluk ve Süt Endüstrisi Fuarı Salı günü başlayıp, cumartesi günü sona ermiştir.

DİYARBAKIR ili

(Mayıs-Haziran-Temmuz-Ağustos)

TARIM TAKVİMİ

Ahmet Feruh TUĞRUL- Ziraat Mühendisi
Bitkisel Üretim ve Bitki Sağlığı
Şube Müdürlüğü

MISIR ANA ÜRÜN

Nisan ve Mayıs aylarında toprak işleme ve ekimi yapılan ana ürün mısırdan sonra gübreleme ve çapalaması yapılır. Mısır'da erken dönem zararlısı olan bozkurt ve çizgili yaprak kurdu zararlı mücadelesi yapılır. Aynı dönemde kök boğazı çürüklüğü hastalığıyla mücadele yapılır ve geniş bir zamana dağılan sulama mayıs, haziran ve temmuz ayında yapılır. Ağustos ayında hasat yapılır.

KAVUN KARPUZ

Bu dönemde son kısım dikim işlemleri, gübreleme, çapalama, sulama ve hasat işleri gerçekleşmekte olup; Kavun Sineği, Yaprak Biti, Thrips, Kırmızı Örümcek zararlılarıyla mücadele edilmektedir.

SARIMSAK-SOĞAN

Bu dönemde sulama, çapalama ve hasat işlemleri yapılır. Soğan mildiyösü hastalığı ve soğan sineği zararlısı ile mücadele edilmektedir.

MISIR 2. ÜRÜN

Mayıs Haziran ayında toprak işlenmesi yapılan 2. Ürün mısır Haziran ve Temmuz ayında ekimi ve gübrelemesi yapılmakta olup, Temmuz ayında çapalama ve yabancı otla mücadele yapılmaktadır. Ayrıca Temmuz ve Ağustos aylarında sulama yapılmaktadır. Mısırdaki erken dönem zararlısı olan Bozkurt ve Çizgili yaprak kurdu zararlı mücadelesi yapılır. Aynı dönemde kök boğazı çürüklüğü hastalığıyla mücadele yapılır.

DOMATES, BİBER PATLICAN

Bu dönemde üst gübreleme sulama çapalama, yabancı ot mücadelesi ve dönem sonunda hasat yapılmakta olup, danaburnu, bozkurt, tel kurdu, kırmızı örümcek Trips, yaprak biti (gezo) zararlıları ve erken yaprak yanıklığı hastalığı ile mücadele yapılmaktadır.

MARUL

Bu dönemde son kısım dikim, sulama, çapalama, üst gübreleme ve hasat işlemleri yapılır.

mildiyö hastalığı ve yaprak biti zararlısı ile mücadele edilmektedir.

BAĞ

Bu dönemde gübreleme, hasat (Erkenci çeşit) yapılır. Yabancı ot mücadelesi, Küllenme, Mildiyö hastalıkları, salkım güvesi, Asma ağustos böceği zararlısı ile mücadele edilmektedir.

BUĞDAY ve ARPA

Mayıs ayında pas hastalıklarıyla mücadele yapılır. 15 Mayıs'tan Haziranın ilk haftasına kadar süne mücadelesi yapılmaktadır. Mayısın son haftası ile Haziranın 15'ine kadar hasat gerçekleşmektedir.

HIYAR KABAK

Bu dönemde son kısım dikim işlemleri, gübreleme, çapalama, sulama ve hasat işleri gerçekleşmekte olup; danaburnu, bozkurt, telkurdu, yaprakbiti, thrips, k.örümcek zararlılarıyla ve mildiyö hastalıkları ile mücadele edilmektedir.

PAMUK

Bu dönemde çapa, üst gübreleme ve sulama yapılmakta olup, Trips kırmızı örümcek, afit ve yeşilkurt mücadelesi yapılmaktadır.

MERCİMEK

Bu dönemde hasat yapılmaktadır

A.FISTIĞI

Bu dönemde toprak işleme, çapalama, aşılama ve hasat işlemleri yapılır. Psyllidae zararlısı ile mücadele edilmektedir.

DIYARBAKIR İLİ BİTKİSEL ÜRETİMİ TARIM TAKVİMİ

AYLAR		EYLÜL		EKİM		KASIM		ARALIK		OCAK		SUBAT		MART		NISAN		MAYIS		HAZİRAN		TEMMUZ		AĞUSTOS							
HAFTA		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4						
BUĞDAY ARPA		TOPRAK İŞLEME ve EKİM				TOPRAK İŞLEME ve EKİM				SÜRME RASTIK HAST. MÜC.				ZABRUS MÜC.				Y. OT MÜC.				HASAT									
		GÜBRELEME				GÜBRELEME				TARLA FARESİ MÜC.				KÖK ÇÜR.				PAS HAST. MÜC.				SÜNE MÜC.									
		ZABRUS MÜC.				ZABRUS MÜC.																									
MISİR ANA ÜRÜN		HASAT																								Y. OT MÜC.		GÜBRELEME - ÇAPALAMA		SULAMA	
PAMUK		SULAMA																								Y. OT MÜC.		GÜBRELEME - ÇAPALAMA		SULAMA	
MERCEMEK		HASAT																								Y. OT MÜC.		GÜBRELEME - ÇAPALAMA		SULAMA	
DOMATES PATLICAN BİBER		HASAT																								Y. OT MÜC.		GÜBRELEME - ÇAPALAMA		SULAMA	
HIYAR KABAK		HASAT																								Y. OT MÜC.		GÜBRELEME - ÇAPALAMA		SULAMA	
KAVUN KARPUZ		HASAT																								Y. OT MÜC.		GÜBRELEME - ÇAPALAMA		SULAMA	
MARUL		HASAT																								Y. OT MÜC.		GÜBRELEME - ÇAPALAMA		SULAMA	
SARMSAK SOGAN		HASAT																								Y. OT MÜC.		GÜBRELEME - ÇAPALAMA		SULAMA	
ANTEP FISTIGI		HASAT																								Y. OT MÜC.		GÜBRELEME - ÇAPALAMA		SULAMA	
BAĞ		HASAT																								Y. OT MÜC.		GÜBRELEME - ÇAPALAMA		SULAMA	

İL GIDA TARIM VE HAYVANCILIK MÜDÜRLÜĞÜ DİYARBAKIR

2015 DESTEKLEME BİRİM FİYATLARI

Desteğin konusu	TL
Toprak analizi (TL/da)	2.5
■ ORGANİK TARIM (TL/da)	
Meyve, sebze	70
Tarla bitkileri	10
Anaç sığır, manda (baş)	150
Buzağı (baş)	50
Anaç koyun-keçi (baş)	10
Arılı kovan (kovan başına)	5
Alabalık (kg)	0.35
Çipura-levrek (kg)	0.45
■ İYİ TARIM UYGULAMALARI (TL/da)	
Meyve, sebze	50
Örtüaltı	150
■ MAZOT DESTEĞİ (TL/da)	
Peyzaj ve süs bitkileri, özel çayır, mera ve orman emvali	3.3
Hububat, yem bit., baklagiller, yumru bit., sebze, meyve	4.85
Yağlı tohumlu bitkiler ve endüstri bitkileri	7.9
■ GÜBRE DESTEĞİ (TL/da)	
Peyzaj ve süs bitkileri, özel çayır, mera ve orman emvali	4.75
Hububat, yem bit., baklagiller, yumru bit., sebze, meyve	6.6
Yağlı tohumlu bitkiler ve endüstri bitkileri	8.25
■ FARK ÖDEMESİ (PRİM) DESTEKLERİ (krş/kg)	
Yağlık ayçiçeği	30
Kanola	40
Dane mısır	4
Kütlü pamuk	55
Soya	50
Buğday, arpa, yulaf, çavdar, tritikale	5
Aspir	45
Zeytinyağı	70
Çeltik	10
Kuru fasulye, nohut, mercimek	20
Çay	12

Desteğin konusu	TL
■ YURTIÇİ SERTİFİKALI TOHUM KULLANIM (TL/da)	
Buğday	8.5
Arpa	8.5
Yonca	10
Tritikale, yulaf, çavdar	6
Çeltik, yer fıstığı	8
Nohut, kuru fasulye, mercimek	12
Susam, kanola, aspir	4
Patates	40
Soya	20
Korunga, fiğ	7
Yem bezelyesi	7
■ YURTIÇİ SERTİFİKALI TOHUM ÜRETİM (TL/kg)	
Buğday	0.10
Arpa, tritikale, yulaf, çavdar, patates	0.08
Nohut, kuru fasulye, mercimek, aspir, korunga, fiğ	0.50
Çeltik	0.25
Soya	0.35
Yer fıstığı	0.80
Kanola	1.20
Susam	0.60
Yonca	1.50
Yer Fıstığı	0.80
Yem bezelyesi	0.50
■ SERTİFİKALI FİDAN/FİDE DESTEĞİ (TL/da)	
Bahçe Tesisi Standart /Sertifikalı	
Bodur	150/400
Yarı bodur	150/350
Bağ ve diğer meyve fidanları	100/230
Narenciye bah. aşılama	0/250
ile çeşit değiştirme	
Zeytinde yağlık çeşitler	50/100
Virüsten ari fidanlara ilave	50/100
Sertifikalı çilek fidesi	0/350
Antepfıstığı anacı ile	100/280
meyve bahçe tesisi	
Sanayilik çeşitlerde ilave destek	% 50
Patates siliği görülen alanlarda fidan kullanımı	+ % 50

Desteğin konusu	TL
HAYVANCILIK DESTEKLERİ	
■ YEM BİTKİLERİ (TL/da)	
Yonca (sulu)	50
Yonca (kuru)	30
Korunga	40
Tek yıllıklar	35
Silajlık tek yıllıklar	50
Silajlık mısır (sulu)	75
Silajlık mısır (kuru)	35
Yapay çayır-mera	100
ARICILIK (TL/kovan-koloni)	
Aricılık (kovan)	10
Bombus arısı (koloni)	60
■ SU ÜRÜNLERİ (TL/kg)	
Alabalık	0.65
Çipura-levrek	0.85
Yeni türler	1.00
Midye	0.05
■ HAYVAN BAŞI ÖDEME (TL/baş)	
Sığır	225
Manda	400
Sığır (soykütüğü ilave)	70
Etçi ırklar	350
Hastalıklardan ari işletme	375
Onaylı Süt çiftliği sertifikasına sahip(ek)	50
Büyükbaş besi desteği	Yok
Koyun-keçi	22
■ KALKINMA BÖLGELERİNDE BESİ MATERYALİ ÜRETİMİ (TL/baş)	
Anaç sığır	350
Buzağı	150
Sürü yöneticisi istihdamı işletme (adet)	5.000
■ HAYVAN GEN KAYNAKLARINI KORUMA (TL/baş)	
Sığır pedigirli	800
Büyükbaş	550
Küçükbaş	80
Ari (kovan/adet)	40
Küçükbaş elit (Sürü/yavru)	70
Küçükbaş taban (Sürü/yavru)	35
Damızlığa ayrılan manda yavrusu	150
Halk elinde manda ıslahı desteği	800
■ BUZAĞI SUNİ TOHUMLAMA DESTEĞİ (TL/baş)	
Döl kontr. prj. dışı etçi ırktan doğan ithal/yerli	75
Döl kontr. prj. kapsamında ek olarak	35
Etçi ırklarla çevirme melez. ek olarak	75
Malak desteği	- 150
■ AŞI DESTEĞİ (TL/baş)	
Büyükbaş brucellosis	1.5
Küçükbaş brucellosis	0.5
Büyükbaş şap	0.75
Küçükbaş şap	0.5
Hayvan hastalıkları tazminat (baş)	*
Biyolojik mücadele desteği (paket)	
Çiftlik muhasebe veri ağı (TL/işletme)	425
Tarım danışmanlığı desteği	

*Bakanlıkça açıklanacak

